

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „SPORT POMORSKI“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agencjach 2.75 zł. miesięcznie, 8.25 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.11 zł. miesięcznie, 9.33 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 5.00 zł., do Gdańska 4.00 guld., do Niemiec 4.00 mk., do Francji i Ameryki 7.50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 195.

BYDGOSZCZ, sobota dnia 27 sierpnia 1927 r.

Rok XXI.

Agentura, o której nie mówił marszałek Piłsudski.

II.

Zasada międzynarodowości. — Jak powstała Liga Narodów. — Mocarstwo anonimowe oświadczyło Ligę i zrobiło z niej swoją expozyturę. — Trzy międzynarodówki: złota, czerwona i masonska pracują zgodnie pod jedną komendą. — Stosunek ich do Kościoła katolickiego. — Co mają do spełnienia międzynarodówki złota i czerwona?

Po niezmiernych kłeskach, jakie wielka wojna wszystkim narodom zadała, nastąpiła naturalna reakcja przeciw wybujałym egoizmom państwowym: została wysunięta zasada międzynarodowości i „anonimowe mocarstwo“ wyszukało ją umiejętnie dla swych własnych celów.

Potrzeba stworzenia większej łączności między państwami, oraz trybunału najwyższego dla łagodzenia wynikających między nimi zatargów, od dawna zaprzętała umysły ludzkie. Chrześcijaństwo wieków średnich związało to wielkie i subtelne zagadnienie, powołując Stolicę Apostolską do roli rozjemcy w powstających sporach. Głęboka wiara owych czasów i moralna powaga Stolicy nadawały moc wyrokom Papieskim i zmuszały do posłuszeństwa dumnych monarchów. Filozof-pozytywista, August Comte, w kilka wieków potem, nazwał takie załatwienie sprawy „arcydziełem polityki i roztropności ludzkiej“. Po wojnach Napoleońskich i Kongresie Wiedeńskim, powstało „święte przymierze“, które również miało za zadanie utrzymanie „porządków“ (?) w Europie; powaga moralna Papieża została zastąpiona wtedy przez potęgę militarną sprzymierzonych monarchów. Obecnie zasada międzynarodowości znalazła wyraz w Lidze Narodów, stanowiącej jakby parlament między-państwowy i mającej zabezpieczyć niezawisłość wszystkim państwom, wielkim i małym, oraz trwały pokój całemu światu. Jak każdy parlament, Liga Narodów jest terenem ścierających się wpływów, potem przeróżnych intryg; ale i tu, jak w każdym parlamencie, można dopatrzeć, kto jest „spiritus movens“ i kto ciągnie teraz korzyści z idei parlamentaryzmu między-państwowego.

Oficjalnie Liga Narodów powstała z inicjatywy i według projektu prezydenta Wilsona; czy jednak był on istotnym projektodawcą, czy też przeciwnie myśl Ligi była mu podsunięta, a on wystąpił tylko, jako oficjalny tej myśli rzecznik — o tem można mieć pewne wątpliwości. Jedno z pism amerykańskich (The Columbia Sentinel) w swoim czasie określiło stanowisko Wilsona w ten sposób, że „dał się on natchnąć zmysłami pseudo-humanitarnymi masonerii i koncepcjami judaizmu“. Wybitni działacze żydowscy (Zangwill, L. Wolff, Sokolow i in.) wielokrotnie opowiadali publicznie, że Liga Narodów pochodzi „wyłącznie z natchnienia żydowskiego“, jest dziełem wyłącznie żydowskim, nad urzędywaniem którego żydzi od wielu lat wytrwale pracowali, i że są oni teraz najbardziej zainteresowani w pomysłnym rozwoju Ligi.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że zasadniczym dążeniem anonimowego

moocarstwa jest możliwie najszersze rozciągnięcie swych wpływów i ich umocnienie w poszczególnych państwach — to będzie zrozumiałym entuzjazm żydów dla Ligi Narodów. Instytucja ta, w razie jej opanowania przez polityków żydowskich i odpowiedniego nią pokierowania, może być doskonałym narzędziem dla przemycenia pod flagą międzynarodowości decyzji, korzystnych dla imperjalistyczno-nacjonalistycznych interesów anonimowego mocarstwa i tem samym nadać większą siłę i większe szanse powodzenia jego ambitnym poczynaniom. Tak się też stało; Liga Narodów jest już zażydzona w wysokim stopniu; większość stanowisk w jej biurach, szczególnie stanowisk kierowniczych, w dodatku bardzo wysoko opłacanych, jest obsadzona przez żydów lub zdeklarowanych ich zwolenników; wpływy żydowskie, jawne lub zakulisowe stały się decydującymi. Nie jest pozbawionem podstawy zdanie niektórych publicystów, że Liga Narodów jest w rzeczywistości filją wszechświatowego związku żydowskiego (Alliance Universelle Israélite).

Jednym z zadań Ligi jest obrona praw „mniejszości narodowych“; w praktyce obrona ta sprowadziła się do troskliwej opieki nad zgrupowaniami żydowskimi, rozrzuconymi w rozmaitych krajach. Tym sposobem zdobyli żydzi podwójne uprzywilejowanie: są wszędzie równouprawnionymi z większością narodową obywatelami, a w charakterze mniejszości, mają jeszcze dodatkowe prawo bezpośredniego zwracania się do Ligi Narodów, jeżeli uważają się w czemkolwiek za pokrzywdzonych przez rząd danego państwa.

Dla oceny charakteru Ligi może służyć zestawienie następujących faktów. **Stolica Apostolska nie uczestniczy w Lidze Narodów**, chociaż tak by być powinno, ze względu na to, że Papież jest głową najdawniejszej organizacji międzynarodowej wszechświatowej, jaką jest Kościół Katolicki. Oczywiście do udziału Papieża nie dopuścili czynniki, które zawiązywały Ligę: masoneria, świat protestancki (anglo-sasi) i żydostwo. Usunięcie pierwiastku katolickiego (religijnego) nie przeszkodziło jednak generalnemu sekretarzowi Ligi (sir Eric Drummond) do złożenia, razem ze swym personelem, czołobitnych odwiedzin rabinowi Genewy, celem zapewnienia go o swym szacunku i o życzliwym dla żydów stanowisku Ligi.

W życiu współczesnym państw i narodów trzy organizacje wszechświatowe międzynarodowe wyrosły do roli czynników, decydujących o charakterze i rozwoju tego życia. Są to: międzynarodówka finansowa

Zagórski buja po Atlantyku?

Przez Niemcy i Francję wyjechał do Brazylii.

Warszawa, 26. 8. (Tel. wł.) „Głos Prawdy“ notuje nieoficjalnie, że władze sądowe powiązały już pewne nici w śledztwie w sprawie zaginięcia generała Zagórskiego i jest nadzieja, że miejsce pobytu dozwolona będzie wkrótce ujawniona. Wiele okoliczności przemawia za tem, że Zagórski

dostał się do Niemiec, stamtąd wyjechał niezwłocznie do Paryża, by omówić sprawę z ludźmi, którzy podczas jego pobytu w więzieniu komunikowali się z rodziną i natychmiast udał się do najbliższego portu, aby odplynąć do Brazylii.

W poniedziałek złożony zostanie wniosek o zwołanie Sejmu.

Warszawa, 26. 8. (AW.) Marszałek Rataj złoży w poniedziałek dnia 29 bm. p. Prezydentowi Rzeczypospolitej wniosek poselski, domagający się zwołania nadzwyczajnej sesji Izby Ustawodawczej na 12 września br.

Warszawa, 26. 8. (AW.) Pod wnioskiem poselskim domagającym się od Pana Prezydenta zwołania nadzwyczajnej sesji sejmku, zebrana została ilość podpisów znacznie przewyższająca liczbę

przepisaną przez Konstytucję dla prawomocności żądania. Wniosek podpisały wszystkie stronnictwa polskie z wyjątkiem Klubu Pracy, Stronnictwa Chłopskiego i frakcji komunistycznej. Wniosek poselski w sprawie zwołania nadzwyczajnej sesji sejmowej znajduje się w posiadaniu marszałka sejmku Rataja, który wyjechał wczoraj z Warszawy na wieś, powraca jednak do stolicy w sobotę.

Wymiana więźniów.

Warszawa, 26. 8. (Tel. wł.) Jeszcze w ciągu b. m. nastąpi wymiana więźniów pomiędzy Polską a Rosją sowiecką i Litwą.

Skład polskiej delegacji na sesję Ligi Narodów.

Warszawa, 26. 8. (Tel. wł.) Z początkiem przyszłego tygodnia wyjeżdża do Genewy delegacja na sesję Ligi Narodów. W skład delegacji wchodzi ministerowie Sokal, Strassburger, poseł polski w Bernie Modzelewski i profesor Rostworowski. Minister Zaleski z powodu stanu zdrowia, który się pogorszył, narazie wyjechać nie może. Możliwe jest, iż pojedzie na posiedzenie plenarne, które odbędzie się 5 września. Nie jest jednak wykluczone, że dla poratowania zdrowia będzie musiał wyjechać zagranicę na Południe.

Knoll konferował z marszałkiem Piłsudskim.

Warszawa, 26. 8. (Tel. wł.) Dziś wrócił z Druskiennik zastępca ministra spraw zagranicznych p. Knoll, który wyjechał tam onegdaj, aby przedstawić premierowi sprawę swego resortu. Tematem konferencji w Druskiennikach miały być zarówno sprawy związane z najbliższą sesją Ligi Narodów, jak i sprawy polsko-sowieckiego stosunku po ostatniej rozmowie Patka z Cziczerinem w Moskwie oraz charge d'affaires Uljanowem z Knollem w Warszawie.

złota, międzynarodówka rewolucyjna czerwona, i międzynarodówka masonska, zwana także zieloną; ta ostatnia służy za pomost, łączący dwie pierwsze; do masonerii bowiem należą z jednej strony przedstawiciele najwyższej finansjery (np. Rotszyld), a z drugiej — przedstawiciele najbardziej krańcowych partji rewolucyjnych, np. komuniści i anarchiści, jak Trocki, Zinowjew i in. (W ostatnim czasie zaszło jakieś, jeszcze dostatecznie nie wyjaśnione nieporozumienie

7 milionów zł. na zboże dla armji.

Warszawa, 26. 8. (Tel. wł.) M. S. Wojsk. wystosowało do Rady Ministrów wniosek o udzielenie kredytu w wysokości 7 milionów złotych na zakup zboża dla armji. Wniosek ten będzie rozpatrywany przez Radę Ministrów w najbliższy poniedziałek.

Ślub księżniczki Czartoryskiej.

Paryż, 26. 8. (Tel. wł.) Cały Paryż arystokratyczny uczestniczył wczoraj w uroczystości ślubu księżniczki Czartoryskiej z księciem Bourbon-Sicile.

Świadkowie tego ślubu: król Alfons hiszpański i duc de Guise reprezentowani byli przez księcia Bourbon-Orleans i księcia Braganza. Podczas ceremonji ślubu cywilnego, mer dopełniający tego przepisu prawa, wygłosił do nowożeńców przemówienie, w którym słał przodków księżniczki, jako szczerych przyjaciół Francji i propagatorów związku jej z Polską.

Za zdradę stanu?

Wrocław. (AW) Senat karny Wyższego Sądu Krajowego we Wrocławiu rozpatrywał przez dwa dni sprawę obywateli polskich z Górnego Śląska, Karola Siegla i robotnika Małyszki oraz jego syna, oskarżonych o zbrodnię zdrady stanu na rzecz Polski. Rozprawa toczyła się przy drzwiach zamkniętych; powołano do niej 15 świadków, m. in. rzeczoznawcę wojskowego. Ogólne zdumienie wywołał niezwykle surowy wyrok, skazujący Siegla na 7 lat, a Małyszki, ojca i syna, na 2 lata domu poprawy, wszystkich zaś trzech na utratę czci przez 10 lat.

nie między komunistami moskiewskimi a masonami).

Jest jeszcze czwarta organizacja wszechświatowa: **Kościół katolicki**; dąży on do połączenia narodów i ludzi w jedną zgodną całość, do łagodzenia przeciwieństw narodowych i stanowych, głosząc nam **chrześcijańską czynną miłość bliźniego**. Zasada to wręcz odmienna od tych, jakimi kierują się wymienione międzynarodówki; uważają też one Kościół katolicki za najbardziej niebezpiecz-

nego swego przeciwnika, za główną przeszkodę w dopięciu swych celów i wypowiedziały mu **nieublaganą walkę**; od jej przebiegu zależą w rzeczywistości dalsze losy ludzkich społeczeństw.

Za wyjątkiem międzynarodówki złotej, do której wchodzi przeważnie sami żydzi, udział żywołu żydowskiego w międzynarodówkach rewolucyjnej i masonskiej jest znacznie mniejszy od udziału żywołu aryjskiego. Pomimo to jednak, dzięki właściwościom rasy semickiej: energii, wytrwałości, oraz świadomość celu, żydzi zajęli w obu tych międzynarodówkach kierownicze stanowiska i istotne ich wpływy są niewspółmiernie większe od liczebnego ich udziału. Można też śmiało twierdzić, że **wszystkie trzy międzynarodówki są agenturami mocarstwa anonimowego** i prowadzą swą akcję według jego wskazówek, na korzyść mocarstwa a na szkodę społeczeństw aryjskich (chrześcijańskich). Można tu przytoczyć parę charakterystycznych dowodów. Tak np. wywołane przez czerwoną międzynarodówkę rewolucji, większe i mniejsze, rujnują kapitalistów - chrześcijan, bogacą kapitalistów żydowskich. Masoni zawzięcie zwalczają Kościół katolicki, a nigdy nie występują przeciw talmudowi; w pismach masonskich wyraźnie czytamy, że judaizm jest jedyną religią rozumu i tem samem staje się naturalnym sprzymierzeńcem masonerii.

Wszystkie trzy międzynarodówki działają zgodnie, ... pour le roi d'Israel (dla króla Izraela); w działalności ich jest widoczny plan, systematyczność i subordynacja; daje się wyczuć ręką, która, z wielką stanowczością, całą akcją kieruje; daje się wywnioskować cel, do którego zdąża. Role są podzielone.

Międzynarodówka finansowa gromadzi w bankach żydowskich, przez różnymi drogami, złoto z całego świata; za pomocą beżimiennych „trustów i karteli” przemysłowych i handlowych, opanowuje źródła produkcji gospodarczej i **zdobywa dla mocarstwa anonimowego przewagę ekonomiczną**. Następnie, posiadając złoto, **uzależnia od siebie oficjalne rządy państw**, wpływa na ich politykę odpowiednio do interesów mocarstwa anonimowego, wywołuje lub powstrzymuje wojny, dyktuje traktaty pokojowe. Na skutek wojny bogactwa i wpływy polityczne międzynarodówki finansowej wzrosły ogromnie i w dalszym ciągu wznoszą się w przyspieszonym tempie.

Międzynarodówka rewolucyjna pozornie wydaje się samodzielną, mającą swój własny program; w rzeczywistości tak nie jest; służy ona bowiem, w rękach międzynarodówki finansowej, za **teren rozbijania** niedogodnych dla anonimowego mocarstwa, w danej chwili ustrojów społecznych i politycznych. Łączność obu międzynarodówek nie ulega wątpliwości; faktem jest, że **wszystkie rewolucje są finansowane przez bankierów międzynarodowych**. Żywołu żydowski, skoncentrowany w międzynarodówce złotej a kierowniczy w czerwonej, stanowi czynnik, jednoczący obydwie w wspólnej pracy, dla wspólnego celu, wyznaczonego przez mocarstwo anonimowe. **Po wojnie, fala rewolucyjna przeniosła się we wszystkich krajach i poszła wyraźnie w kierunku krańcowym** (komunizm). Jest to może wskazówka, że mocarstwo anonimowe uważa obecne stosunki w wielu krajach za dojrzałe i odpowiednio do wywołania, oczywiście w własnym interesie, ostrych wewnętrznych konfliktów. Przykład Rosji powinien być ostrzeżeniem.

N. N.

Tylko niezłusty
PUDER
ABARID

o subtelnym zapachu, nie niszczy cery i nadaje jej matową białosc.
Żądać wszędzie. 17035

Fiasko kongresu mniejszości narodowych.

Wskutek stanowiska Niemców. — Męskie oświadczenie przedstawiciela Polaków w Niemczech.

Genewa, 25. 8. (Pat.) Wyjaśniając w dłuższym przemówieniu stanowisko grup, które opuściły kongres mniejszości narodowych, delegat Polaków z Niemiec dr. Kaczmarek stwierdził, że kongres zawiódł nadzieje tych, którzy sądzili, iż służyć on będzie sprawie obrony i udzielania pomocy słabym grupom narodowościowym. Uwidoczniło się jednak, że kongres stał się **narzędziem niemieckiej polityki ekspansji** i przede wszystkim miał na względzie te cele, a nie ideową obronę praw mniejszości. Do powyższego oświadczenia przyłączyły się wszystkie grupy mniejszościowe z Niemiec, a mianowicie litewska, duńska, serbsko-łużycka, oraz wszystkie grupy mniejszościowe Polski.

Bezpośrednią przyczyną rozłamu było odrzucenie przez prezydium kongresu pod naciskiem delegatów niemieckich próby mniejszości fryzyskiej z Niemiec o dopuszczenie do obrad kongresu, jak również przewlekanie spra-

wy dopuszczenia do obrad mniejszości litewskiej z Niemiec.

Wobec małego zainteresowania się kongresem ze strony grup żydowskich, które o wiele większą rolę dla spraw obrony praw mniejszościowych przywiązują do odbytego w zeszłym tygodniu zjazdu w Zurychu i wobec kłótni wymienionych wyżej grup, zamknięty wczoraj kongres genewski nie będzie miał większego znaczenia.

Niemcy się tłumaczą.

Berlin, 25. 8. (Pat.) Biuro Wolffa donosi z Genewy, że grupy mniejszościowe które usunęły się od dalszego uczestnictwa w kongresie genewskim, ogłosiły deklarację uzasadniającą swoje ustąpienie. Deklaracja ta stwierdza, że wobec przeważnie jednostronnego politycznego charakteru kongresu, związek mniejszości narodowych niemieckich był zmuszony wystąpić z kongresu i zająć stanowisko wyczekujące.

Podmycie toru przyczyną wielkiej katastrofy kolejowej w Anglii.

13 osób zabitych, 22 ciężko rannych.

Londyn, 25. 8. (PAT) W uzupełnieniu wiadomości o katastrofie kolejowej, która wydarzyła się wczoraj między stacjami Dunton-Green i Sevenoaks stwierdzono, że pociągiem, który wyskoczył z szyn w miejscu ich skrzyżowania się był express zdążający z Londynu do Folkestone. W pociągu tym jechało 350 osób, przeważnie odbywających wycieczkę. Całkowitemu zmiążdzeniu uległy 3 z po-

śród ośmiu wagonów pullmanowskich. Okazuje się, że zabitych zostało 13 osób, w tem 7 kobiet. 22 osoby zostały ciężko ranne, około 50 odniosło lżejsze rany. W chwili katastrofy pociąg jechał z szybkością około 100 klm. na godzinę. Jak przypuszczają, przyczyną katastrofy było podmycie toru, spowodowane ulew- nym deszczem, który spadł wczoraj po południu.

Massaryk niedomaga.

Praga, 25. 8. (Pat.) Prezydent Massaryk od kilku dni niedomaga, skutkiem czego wyjazd jego do rezydencji Topolczany na Słowaczczyźnie został odłożony.

Rada Ligi Narodów zbiera się 2 września.

Genewa. (AW) Z kół sekretariatu Ligi Narodów komunikują, iż Rada Ligi zbierze się w dniu 2 września. W jednym z punktów porządku dziennego ma być poruszona kwestja zmniejszenia korpusu okupacyjnego w Nadrenji. Prawdopodobnie przed zebraniem się Rady Ligi, żadne pertraktacje w tej sprawie pomiędzy rządami angielskim a francuskim nie będą już prowadzone.

Praga, 25. 8. (Pat.) Minister Benesz wyjeżdża w dniu 29 bm. do Genewy.

Londyn, 25. 8. (Pat.) Główny delegat Wielkiej Brytanji na wrześniowe zgromadzenie Ligi Narodów sir Austen Chamberlain wyjeżdża do Genewy we wtorek przyszłego tygodnia. W środę Chamberlain obecny będzie na uroczystości, która odbędzie się w paryskiej radzie miejskiej, przyczem wręczona mu będzie „księga Francji” jako symbol przyjaźni francusko-angielskiej, zacieśnionej szczególnie podczas ostatniej wojny.

Delegacja niemiecka na zgromadzenie Ligi Narodów.

Berlin, 25. 8. (Pat.) Obok przedstawicieli rządu Rzeszy w skład delegacji niemieckiej na zgromadzenie Ligi Narodów wchodzić będzie pięciu parlamentarzystów, po jednym z każdego stronnictwa Reichstagu. Wyjadą mianowicie posłowie: Breitscheid (socjalista), hr. Bernsdorff (frakcja demokratyczna), dr. Kaas (centrum), von Reinbaben (partja ludowa) oraz Hoetsch (niemiecko-narodowa).

O zmniejszenie wojsk okupacyjnych.

Berlin, 25. 8. (Pat.) Socjalistyczna agencja prasowa donosi, że rokowania angielsko-francuskie w sprawie redukcji wojsk okupacyjnych nie dały żadnego wyniku, gdyż przeciwnictwa poglądów Francji i Anglii raczej się zaostrzyły. Francja, jak twierdzi „Vorwärts” nie godzi się na zmniejszenie załogi okupacyjnej poniżej 50 000, zgadza się tylko na usunięcie pozostających jeszcze w Niemczech części 33 korpusu i 41 dywizji. Anglja natomiast żąda w dalszym ciągu procentowego zmniejszenia francuskich jak i angielskich wojsk okupacyjnych. „Vorwärts” dodaje do tej wiadomości komentarz stwierdzający, że w Berlinie panuje obecnie w tej sprawie pesymizm. Koła polityczne berlińskie uważają za rzecz prawdopodobną, iż przed rozpoczęciem posiedzenia Rady Ligi Narodów nie dojdzie do porozumienia między Paryżem a Londynem i że właściwe rokowania w tej sprawie toczyć się będą dopiero w Genewie.

Śmierć 25 podróżnych wskutek katastrofy kolejowej.

(z) Chamonix, 26. 8. (Tel. wł.) Na linii łączącej Chamonix z Morzem Śródziemnym zdarzyła się katastrofa kolejowa. Parowóz i jeden wagon, w którym znajdowało się 60 podróżnych stoczył się w przepaść 15-metrową. 25 osób poniosło śmierć, zaś 20 osób ciężko ranni.

Trzęsienie ziemi na Formozie.

(z) Tokio, 26. 8. (Tel. wł.) Liczba ofiar ostatniego trzęsienia ziemi na Formozie dochodzi do 40 osób. W okolicy Taisa trzęsienie ziemi zniszczyło 30 domów, zaś w okolicy Takoo 145 domów. Jest wielu zabitych i rannych.

Marjawłci proszą marsz. Piłsudskiego o opiekę.

Warszawa, 26. 8. (Tel. wł.) Dygnitarze sekty marjawickiej zreagowali obszerną petycją do marszałka Piłsudskiego i do Ministerstwa Sprawiedliwości, w której skarżą się na kampanję prasową i proszą o wzięcie ich w obronę.

Zmilitaryzowanie województwa tarnopolskiego.

Warszawa, 26. 8. (Tel. wł.) W najbliższych dniach nastąpić mają mianowania całego szeregu wyższych oficerów na stanowiska administracyjne w obrębie województwa tarnopolskiego, tak w samem województwie jak i w starostwach. Równocześnie cały szereg starostów i urzędników administracyjnych ma być przeniesionych w stan spoczynku.

Rada obrony pracy.

Warszawa, 26. 8. (AW.) Rozpatrywany na wczorajszym posiedzeniu Rady Ministrów projekt rozporządzenia prezydenta Rzeczypospolitej o radzie ochrony pracy przewidyuje stworzenie przy ministerjum pracy rady złożonej z 45 członków, przyczem w równej liczbie mają być prezentowani pracodawcy i pracobiorcy. Przewodniczącym rady będzie minister pracy lub delegowany przez niego na to stanowisko urzędnik ministerjalny. W radzie uczestniczyć będą z głosem doradczym również przedstawiciele innych ministerstw.

Otwarcie polskiego konsulatu generalnego w Göteborgu.

Göteborg, 25. 8. (Pat.) Z okazji otwarcia generalnego konsulatu w Göteborgu poseł Wysocki wydał bankiet, w którym uczestniczyli cały korpus konsularny, prezydent miasta, portu, władz celnych oraz przedstawiciele prasy. W wygłoszonym na bankiecie przemówieniu, jak również w wywiadach prasowych poseł Wysocki stwierdził stały pomyślny rozwój stosunków gospodarczych i kulturalnych polsko-szwedzkich, dowodząc na podstawie faktów, że Polska czyni wszystko, aby rozwój ów ułatwić.

Wydalenie obcokrajowców za udział w manifestacjach.

Waszyngton, 25. 8. (Pat.) Waszyngtoński departament pracy wyjaśnił w związku z manifestacjami na rzecz Sacco i Vanzettiego, w których brali również udział obcokrajowcy, że branie udziału w tych demonstracjach samo przez się nie jest dostatecznym powodem do wydalenia takich obcokrajowców. Jednakże uczestnictwo takie może wskazywać na danych obcokrajowców jako komunistów albo anarchistów, to zaś według ustaw jest wystarczającym powodem do wydalenia.

Nowe zaburzenia w Paryżu.

Paryż, 25. 8. (AW.) Wczoraj wieczorem doszło do ponownych zaburzeń i rozruchów. Większe starcie nastąpiło na bulwarze Sebastopolskim, gdzie złożony z kilkuset ludzi tłum zaatakował policję. Policja zdołała jednak rozproszyc demonstrantów, aresztując około 40 osób

Epilog ostatnich krwawych zająć w Genewie.

Genewa, 25. 8. (Pat.) Osoby, aresztowane w związku z ostatnimi manifestacjami zostały skazane na karę więzienia od 24 godzin do 12 dni. Manifestanci cudzoziemcy będą zatrzymani w więzieniu do czasu powzięcia co do nich odpowiedniej decyzji przez władze związkowe. Władze bezpieczeństwa aresztowały osobnika, którego widziano jak kierował manifestacjami pod gmachem Ligi Narodów i innymi budynkami publicznymi. Pogrzeb manifestantów, zabitych w poniedziałek wieczorem odbył się dziś popołudniu bez żadnych zająć.

Lot grzbietem ku ziemi.

Niemiecki lotnik Fiseler ustanowił pierwszy oficjalny światowy rekord lotu grzbietem ku ziemi. Lotnik pozostawał w tej pozycji w ciągu 10 minut 58,8 sekund.

Izby przemysłowo-handlowe.

I.

Prędzej, niż przypuszczano, podpisał Prezydent Rzeczypospolitej rozporządzenie, i prędzej niż przypuszczano ukazało się ono w Dzienniku Ustaw.

Liczono na wrzesień, tymczasem już 30 lipca ogłosił je Dziennik Ustaw.

Co z tego pośpiechu wynika? Otóż, że p. Ministrowi Przemysłu i Handlu na ustawie bardzo zależy.

I nie dziw. Przecież poza b. dzielnicą pruska i Małopolską izb przemysłowo-handlowych niema. W b. Kongresówce i na ziemiach wschodnich muszą one dopiero być organizowane, musi dopiero myśli izb, musi się myśli urzędowego przedstawicielstwa przemysłu i handlu uobywatelić.

Z pewną obawą patrzymy — przyznamy otwarcie — na to, jak będą wyglądały te reprezentacje przemysłu i handlu na wschodzie naszym i w b. Kongresówce, gdzie polski żywioł handlowy, częściowo słaby, częściowo — na Kresach wschodnich — nawet w mniejszości się znajduje.

Może tedy praktyczne przeprowadzenie rozporządzenia, wynik wyborów i skład nowych izb pobudzi nasze organizacje nietylko społeczne, ale i zawodowe przemysłowe i handlowe (kupieckie), by zająć się intensywnie też rozwojem naszego przemysłu i handlu, pobudzaniem do życia i ożywianiem nowych placówek, by tą drogą wzmacniać polski przemysł i polski handel, celem zyskiwania przeciwwagi polskiej wobec panoszącego się obcego i tak nam dziś wrogięgo żywiołu, jakim jest żydowski.

Nie tu miejsce mówić o szczegółach, ale wskazać na te zadania tembardziej trzeba w chwili, gdy wydane rozporządzenie obowiązek uprzedzenia i handlowego ożywienia Polski tak naocześnie wskazuje.

Przejdźmy jednak na razie do rozporządzenia samego, obejmującego 35 artykułów.

Podzielone są one na szereg rozdziałów, z których poza przepisami ogólnymi, są najważniejszymi, dotyczące statutu izby, wyborów do izby, ukonstytuowania się izby, i jej budżetu. Dowiadujemy się z nich, że przyszli członkowie izb wychodzą będą z wyborów ogólnych, dalej z wyborów, dokonanych przez zrzeszenia gospodarcze, a dalej — co nader ważne — część ich wyjdzie z nominacji oraz kooptacji.

Izby przemysłowo-handlowe są według rozporządzenia stałą reprezentacją przemysłu i handlu.

Pod pojęcie przemysłu i handlu podpada także górnictwo oraz przedsiębiorstwa finansowe, przewozowe, ekspedycyjne, ubez-

Przepowiednie na rok 1928.

Zamordowanie panującego. — Niemcy w obliczu wojny.

Jeden z najpoważniejszych astrologów niemieckich, Grimm, słynie ze swych „udanych” przepowiedni. Na rok bieżący zapowiedział on poważne katastrofy żywiołowe i wiele wypadków kolejowych. Niestety, przepowiednie Grimma sprawdziły się.

Tem większe zainteresowanie wywołać winny jego prorocтва na rok 1928. W roku tym ziemia znajdować się będzie pod zmiennym wpływem dobrych i niefortunnych konstelacji. Wielka grupa Mars — Saturn wstępuje na miejsce Uran, Neptun zaś zajmie miejsce nawprost księżycy. Venus działać będzie, jak zwykle, kojąco, lecz tym razem na finanse.

Na podstawie swych dokładnych obserwacji, astrolog wysnuwa następujące wnioski: świat przeżyje w 1928 roku wiele ciężkich chwil. Wybitna osobistość w życiu państwowym jednego z krajów, może nawet wielki panujący, zostanie osadzona w więzieniu, lub nawet zamordowana. Załag, który z łatwością pociągnąć może za sobą wybuch wojny, jest nieunikniony.

Dla Rzeszy niemieckiej przyszedł rok ma być rokiem walki i dobrobytu. We wszystkich kierunkach oczekuje ją po-

prawa sytuacji. Rząd zyska większe poparcie w społeczeństwie; handel, przemysł, żegluga będą się znakomicie rozwijały. Niemcy oczekuje powodzenie, nawet w sprawach kolonialnych oraz zawarcie tajnego sojuszu. W poszczególnych zaś miesiącach nastąpić mają:

w styczniu: zmiana gabinetu z powodu śmierci lub dymisji,

w lutym: wielki wynalazek; zajdzie coś tajemniczego; w Reichstagu awantury,

w marcu: trudności finansowe, w kwietniu: nastrój prawie że wojenny,

w czerwcu: krach bankowy i giełdowy, krwawe walki międzypartyjne, w lipcu: wiele niepowodzeń, strajk kolejowy,

na jesieni: pogorszenie się stosunków z krajami ościennymi; pokój poważnie zagrożony,

w grudniu: nowy kurs rządowy; poprawa sytuacji; zmiana składu rządu.

Austrję zaś oczekuje kryzys finansowy, wielkie skandale, krytyczne sytuacje, śmierć wybitnych w życiu politycznym osobistości i złe warunki zdrowotne.

Napad faszystów czechosłowackich na jednego z radców ministerjalnych. O wydanie dokumentów osławionego generała Gajdy.

Praga, 24. 8. (Pat.) Ubiegłej nocy kilku uzbrojonych osobników wtargnęło do mieszkania radcy ministerstwa obrony narodowej dr. Vorla, przebijając go na letnisku, żądając zdradzenia tajemnic oraz wydania dokumentów, dotyczących sprawy gen. Gajdy, który po degradacji stał się przywódcą fa-

szystów czechosłowackich. W związku z tem policja dokonała rewizji w lokalu sekretariatu organizacji faszystowskiej konfiskując szereg dokumentów i aresztując dwu członków organizacji. Ponadto przeprowadzono rewizję u kilku innych osób.

pieczeniowe, komisowe i pośrednictwa handlowe. Nie podpada natomiast pod to pojęcie rzemiosło, które — jak wiadomo — ma swe własne reprezentacje, mianowicie izby rzemieślnicze.

Izba jest instytucją samorządu gospodarczego z prawem osoby publiczno-prawnej. Zakres działania izb wyłącza nader szeroko w 15 punktach § 4, który je — w streszczeniu oczywiście — tak określa:

1) Przedstawianie władzom spostrzeżeń i wiadomości, 2) opinowanie projektów ustaw i rozporządzeń, 3) przedstawianie po-

stulatów z zakresu traktatów handlowych, 4) przyczynianie się do zaspokojenia potrzeb i ułatwienia warunków rozwoju życia gospodarczego, 5) prowadzenie i popieranie szkół zawodowych i dokształcających, 6) opinowanie potrzeb i programów szkolnictwa zawodowego i dokształcającego, 7) wyznaczanie biegłych, 8) delegowanie przedstawicieli do organów doradczych przy władzach, 9) proponowanie kandydatów, gdzie tego wymaga prawo na sędziów handlowych, członków komisji podatkowych, nadzorców sądowych itp., 10) wydawanie wla-

Dr. ANTONI MARCZYŃSKI

64

„Wyspa Nieznana”

Film fantastyczno-egzotyczny

w 2 częściach.

(Ciąg dalszy).

— To mi się podoba! — zawołała kobieta z zapalem, a po chwili dodała: — Teraz idź spocznij, bo wnet znówu ruszycie w pole.

Goniec skłonił się bardzo nisko i nie spuszczać z oka pantery, zaczął się z wolna cofać aż do miejsca, gdzie stali dziesiętnicy. Ci wzięli go zaraz między siebie i powiedli do swego namiotu, wypytując po drodze o szczegóły walki, o poległych lub rannych kolegów, albo o kontuzje ukochanego wodza.

Dwie godziny później nadciągnął Hamilkar ze swym oddziałem. Ruch, rwetes, wrzawa, zamęt zapanowały w spokojnej dolinie. Żołnierze powracający z wyprawy witali się serdecznie z towarzyszącymi, których rozkazy przywódców zatrzymały w górach, dla ochrony zgromadzonych w kotlinie wielkich magazynów żywności oraz składów broni. Zmęczeni wojownicy rzucali się na ziemię, rodmuchiwali niewygasłe jeszcze ogniska lub zakładali szybko i sprawnie nowe. Głośny gwar obozowy przetrwał nawet największym śpiącym. Więc obudzeni podczołgali się do najbliższego ogniska, by

wziąć udział w pogawędce żołnierskiej.

Tymczasem przy ognisku pod skałą zebrał się przywódca powstańców. Więc oprócz Hazdrubala, Magona i tajemniczej niewiasty przysiadło dokoła płonącego stosu dwóch setników oraz najstarszy rangą dowódca, Hamilkar, syn Egota. Młody rycerz miał twarz zabandażowaną opaską poprzecznie biegnącą, tak, że widać było jego błyszczące zapalem oczy i wygięte zaciskające się czoło, a szczerze, co jest odznaką stanowczości, energii, uporu.

Po pierwszych powitaniach i zapytaniach, przemówił syn Egota:

— Tuż przed obozem spotkałem naszych wywiadowców z miasta.

— Gdzież oni? — spytała z ożywieniem czarno ubrana niewiasta.

— Już ich wysłałem na nową robotę.

— To szkoda. Chciałam usłyszeć...

— Nie martw się, Sofo... — prze-rwał młodzieniec — wszystko ci wiernie powtórzę. Otóż napad na orszak królowej wywołał w Tyrze wielkie wrażenie. Z drugiej strony, olbrzymy nie zasypiają sprawy. Głoszą na wsze strony, że Othe znajduje się pod szczególną opieką bogini, która ją ostrzegła o zasadce i skłoniła do opuszczenia kolasy na krótko przed naszym atakiem. Zabitemu koledze urządzili przybysze wspólny pogrzeb. Całe wojsko w nim wzięło udział.

— Z tą swoją królową na czele.

— Nie. Othe pozostała w domu.

— O?! To mi nowina! Dlaczegoż to?

— Pewnie zaniemogła ze strachu, po tej przeprawie — przypuszczał Hazdrubal. Lecz młody wódz potrząsnął głową przecząco:

— Nie... Nie... Pytałem dokładnie wywiadowców. W czasie pogrzebu przechadzała się królowa w swym ogrodzie i tam też sprosiła wszystkich swych służalców. Głośno o tem mówiono wśród pospólstwa. Pojawili się podobno między ludem jacyś osobnicy, którzy głoszą, że Othe nam w duszy sprzyja i radaby się z nami połączyć, dla wypędzenia olbrzymów.

— Niesłychane!

— Czy być może?! — wykrzykiwali naprzemian obaj starzy mężowie. Hamilkar zaś ciągnął dalej:

— Sycheus, który po tobie urząd sędziowski sprawuje, cny Magonie, miał się wyrazić, że skoro tylko okręt będzie gotowy, królowa obdarzy wolnością wszystkich więźniów, których nie za zbrodnie pospolite skazano.

— No! No! Dziwna kobieta ta Othe!

— I dzielna. Zaraz ją poznałem na tej pamiętnej dla mnie polance i skrzyknąłem ludzi, by ją brać żywcem. Wówczas zaczęła wywijać mieczem tak skutecznie, że dwóch moich żołnierzy cięła przez ręce, na szczęście lekko. Żebyście wiedzieli, jak piękna była w tej chwili. Stała w zielonej tunice, z rozwianym włosiem, z obnażonym mieczem w dłoni. Oczy jej błyszczały niby dwa szafiry, a usta...

— Także ci się spodobała? — spytała Sofo stłumionym głosem, przerywając młodzieńcowi litanję pochwał. Syn Egota zmieszał się nieco i zaraz rozmowę na inne tematy obrócił.

dzom zaświadczeń o zwyczajach handlowych itp., 11) wydawanie zaświadczeń o pochodzeniu towaru i innych zaświadczeń, dotyczących obrotu handlowego i firm, 12) tworzenie sądów polubownych do rozstrzygnięcia sporów, wynikłych ze stosunków handlowych, 13) prowadzenie wykazu przedsiębiorstw, które należą do rejestru handlowego, oraz wykazu osób, uprawnionych do wykonywania czynnego prawa wyborczego do izby, 14) składanie ministrowi przemysłu i handlu kwartalnych sprawozdań o stosunkach gospodarczych swego okręgu oraz rocznego sprawozdania o swej działalności i stanie gospodarczym okręgu.

Litania zadań i obowiązków — jak widzimy — poważna, na których jednakże one się nie wyczerpują, bo ostatni ustęp § 4 mówi:

„Izby spełniają również inne przekazane czynności, w szczególności z zakresu działania odpowiednich władz państwowych bądź w zupełności, bądź w zastępstwie, bądź ku pomocy tych władz”.

Z tych daleko idących obowiązków wynika też i uprawnienie tak ważne, że w myśl § 6 należy izbie na każde jej żądanie udzielać wszelkich informacji, od czego wykluczone są jedynie związki zawodowe i instytucje ubezpieczeń społecznych.

Statut izby składa się z dwóch części. Pierwszą — regulamin wyborczy — wyda minister przemysłu i handlu po zasięgnięciu opinii izb lub odpowiednich organizacji społeczno-gospodarczych. Drugą część statutu oraz ewtl. zmiany obu części uchwała izba sama.

Nader ważny jest dalszy artykuł, mianowicie ósmy, mówiący o składzie izby. Czytamy tam, że w skład izby wchodzi radcowie z wyboru i z nominacji (wzgl. kooptacji). Nominacji dokonuje minister przemysłu i handlu. Kooptowanych wysuwa wspólne zebranie radców, wyszłych tak z wyboru jak i z nominacji.

Liczbę radców może oznaczyć statut w granicach od 30 do 80.

Radcowie z wyboru powoływani są kandydaturami:

1) w $\frac{2}{3}$ swej liczby przez ogół osób, którym przysługuje czynne prawo wyborcze w myśl postanowień art. 10;

2) w $\frac{1}{3}$ swej liczby przez zrzeszenia gospodarcze, wyznaczone w trybie przewidzianym w art. 16.

Liczba radców z nominacji ministra wynosi $\frac{1}{10}$ liczby radców z wyboru, liczba radców kooptowanych nie może przekraczać $\frac{1}{10}$ liczby radców z wyboru.

Radca z wyboru jako też i radcowie z nominacji i kooptacji urzędują lat 6.

Wspomnieliśmy już wyżej o zasadniczym znaczeniu przepisów, odnoszących się do wyborów, ujętych w artykułach 10—23.

— Najważniejszej nowiny jeszcze nie powiedziałem.

— Cóż takiego?

Hamilkar pochylił się trochę i przyciszył głos, jakby w obawie, że leżący przy dalszych ogniskach żołnierze posłyszczą mogą.

— Otóż słuchajcie. Dowódca olbrzymów, rozwścieczony porażką w wąwozie, postanowił się z nami ostentacyjnie rozprawić. W tym celu powołano pod broń nowych tysięcy młodzieńców, którzy ćwiczą całymi dniami, pod murami miasta. W kilka dni po świętej nocy, mają wszystkie wojska ruszyć szeroką ławą, by przeszukać całą wyspę wzdłuż i wszerz. Już wiedzą o tej naszej kryjówce.

— Wiedzą? — zawołał Hazdrubal z niemałym przestraszaniem.

— Tak. Trzech naszych ludzi nie przetrzymało tortur, jakie im ten pies po bitwie u „Białej bramy” zadał. Tych właśnie zatrzymano w niewoli. Mają przyrzeczoną wolność i życie, jeżeli ich tutaj zaprowadzą.

— Od kogo wiesz?

— Od niego. Olbrzymy mają do niego wielkie zaufanie. Mianowali go dowódcą nad trzema setkami luczników i bierze udział w naradach.

— Dzielny Nitar! — rzekł Magon, a Hazdrubal dodał:

— Śmiały człowiek. Toż oniby go psom na pożarcie rzucili, gdyby się domyślił, jakim on im jest przyjaciele. Tak, tak, więc chcą nas tu wybrać jak młode ptaki z gniazda, powiadasz.

(Ciąg dalszy nastąpi)

Prawo wybierania uzależnione jest od płacenia państwowego podatku przemysłowego. Najniższą sumę podatku, uprawniającą do głosowania, nie określa rozporządzenie, lecz ma określić statut, a więc w tym pierwszym wypadku zapowiedziane postanowienie ministra przemysłu i handlu odnośnie regulaminu wyborczego.

W tym przepisie podpada brak zarządzenia, który w naszej dzielnicy obowiązywał jeszcze za czasów pruskich. Mianowicie upadł warunek, uzależniający wybór od zarejestrowania sądowego. O ile wiemy, przedstawiciele naszej dzielnicy — szczególnie też handlu — bronili tej zasady i walczyli o nią — niestety bezowocnie.

Tedy prawo wyborcze posiadają pod warunkiem opłacenia w wyżej wymienionego podatku — mówi rozporządzenie:

1) osoby bez różnicy płci, które w okręgu izby posiadają przedsiębiorstwo przemysłowe, albo handlowe lub trudnią się zawodem i w sposób samoistny przemysłem i handlem;

2) przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, istniejące w okręgu izby jako osoby prawne lub w innej dozwolonej prawem formie spółkowej, oraz tego rodzaju przedsiębiorstwa państwowe, samorządowe i korporacji publicznych;

3) przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, posiadające siedzibę w innym okręgu, lecz filię w okręgu danej izby.

Każdy przedsiębiorca korzysta z jednego głosu, o ile — jak mówi dalej rozporządzenie — statut nie wypowie się inaczej odnośnie osób prawnych.

Prawo wybierania mają oczywiście tylko obywatele polscy, mający ukończonych lat 25.

Tak mówią przepisy odnośnie czynnego prawa wyborczego. Bierne prawo, a więc prawo wybieralności uzależnione jest od ukończonych lat 30 i uprawnienia do wykonywania czynnego prawa wyborczego.

Wyborcy, który popadł w konkurs, lub który przez sąd honorowy pozbawiony został prawa wyborczego do sejmiku, nie przysługuje ani czynne a tem samem i bierne prawo wyborcze oczywiście na czas trwania konkursu wzgl. prawnego pozbawienia praw. **Wasz.**

Bernard Shaw o kobietach.

Sławny satyryk Shaw, którego kpiny obawiają się zwłaszcza kobiety, był zaproszony przez pewne stowarzyszenie kobiece na otwarcie przytulku dla bezdomnych kobiet. Przyjął niespodziewanie zaproszenie i powiedział przy tej okazji coś nie o kobietach.

Po całym szeregu dowcipnych przytyczek na temat „stroju kobiecego, zakończył swe przemówienie następującymi słowami:

„Chociaż moda współczesna zmieniła suknie niewieście, ludzie są jeszcze dawnych poglądów, utrzymując, że kobieta jest jakimś tworem specjalnym...

Świat nie doszedł jeszcze do zrozumienia prawdy: że kobieta jest tylko żeńską odmianą tego samego gatunku ludzkiego.

Co się zaś tyczy wydajności pracy, a szczególnie w zawodzie literackim, zapewniam, że kobieta jest tem samem, co i mężczyzna!

Dziwię się, że pomysł budowania przytułków dla kobiet bezdomnych dotychczas nie został wprowadzony w życie; witam więc ten fakt z całym uznaniem i życzę jak najpomyślniejszych skutków!”

Można sobie wyobrazić, jak „szalały” z radości organizatorki fundacji, tembardziej, gdy straszny ten człowiek złożył 100 funtów szterlingów z własnej kieszeni na budowę przytulku noclegowego!

Napad obłąkańca na nuncjusza papieskiego.

Podczas procesji z okazji święta św. Stefana w Budapeszcie jakiś mężczyzna rzucił woreczek w miejsce, w którym znajdował się nuncjusz papieski. Po zatrzymaniu owego mężczyzny przez policję okazało się, iż jest on umysłowo chorym. W woreczku, którym zamierzył się on na nuncjusza znajdowały się drobne monety, guziki itd.

Majufes żyda polskiego.

Nie ma to jak polski kraj —
To dla żydów wielki raj!
Każdy powiat, każdy kąt,
Ma miast „naszych” cały rząd!
Chłopa, mieszcza i pana
Może żyd strzyć jak barana.
Czy to szlachta, czy to lud,
Każdy głupi jest jak but!
Każdy żydom pieniążk znosi,
Każdy o faktorstwo prosi.
Wolą u żyda kupować,
Bo się mogą wytargować,
A nie widzą, ani czują,
Jak ich żydki oszukują!
Jak tak pójdzie jeszcze dalej,
Tośmy już Polskę wygrali,
To nam nie trza Palestyny. —
Niech więc żyją Polski syny!

Sekretarz „Rozwoju” B. Ż.

Gdynia na wielkim szlaku swego rozwoju.

W dniu 23 bm. odbyło się w Gdyni posiedzenie „Komisji Rozbudowy Portu i Miasta” z udziałem delegatów zainteresowanych ministerstw, delegata wojewody pomorskiego i reprezentantów miejscowych instytucji. Na konferencji uzgodniono plan regulacji południowej części miasta oraz omówiono sprawę rozmieszczenia niezbędnych budynków rządowych. Omawiana była pozatem kwestja zaopatrzenia portu w prąd elektryczny. W rachubę wchodziło wejście w porozumienie z okręgową elektrownią w Gródku. Przy końcu zebrania omawiano szereg szczegółów, dotyczących rozplanowania torów kolejowych i przejazdów w obrębie portu.

Cudowny obraz Matki Boskiej w drodze do Kodnia.

Ks. biskup Przeździecki zdąży z procesją już od Siedlec pleszo. Przewidziany jest przyjazd Prezydenta Rzeczypospolitej.

Z Białej Podlaskiej donoszą: Przybyła tu procesja, odprowadzająca cudowny obraz Matki Boskiej Kodeńskiej na dawne jego miejsce do Kodnia. Na czele orszaku kroczyło kilkunastu księży, za nimi członkowie T-wa Sokół i orkiestra. W procesji udział bierze biskup podlaski ks. Przeździecki, który zdąży od Siedlec już pieszko. Z Białej Podlaskiej orszak, prowadzony przez

biskupa - sufragana Sokołowskiego, wyruszył do wsi Stawocin, gdzie cudowny obraz pozostanie do dnia 28 bm., poczem przeniesiony zostanie do Terespoia, stamtąd zaś do Kodnia, dokąd przybędzie w pierwszych dniach września. Na uroczystość umieszczenia cudownego obrazu w kościele kodeńskim spodziewane jest przybycie p. Prezydenta Rzplitej.

Ucieczka nieboszczyka przed policją.

Zabawne zajście w Warszawie.

W Warszawie na ulicy Stolarskiej, w pobliżu koszar 36 pp. zagrzmiwały zniechęca gromkie okrzyki: „Wal go!” „Lej prosto w mazak!” „Jazda!” Kilku mężczyzn, uzbrojonych w kije, butelki i kamienie, toczyło bójkę. Okładali się z nieprawdopodobnym impetem, a wrzawa była tak donośna, iż z pobliskiej wartowni wybiegli żołnierze z bagnietami na karabinach. Widząc, że to tylko „nieporozumienie” towarzyskie, dyskretnie rzucili okiem i zawrócili do koszar.

Bójka tymczasem trwała dalej. Jeden z uczestników, młodzieniec niewiadomego nazwiska, oberwał ponad miarę, położył się na ziemi i zemdlął, lypnąwszy uprzednio białkami. Zapaśnicy zaprzestali walki, wzięli go za ręce i nogi, zanieśli przed dom nr. 11, rozbujali i wrzucili przez okno do parterowego mieszkania pp. Lendzionów, którzy właśnie siedzieli przy stole.

Opisując huk w powietrzu, bezwładny kawaler rozbił buciem szybę, postrzącał doniczki i oberwał klatkę z kanarkiem. Rety! — krzyknęła pani Lendzionowa — Trupa nam wrzucili. Pan domu zerwał się od stołu, zatelefonował po policję i dał znać do Pogotowia.

Nieboszczyk leżał jak kłoda, nie reagując na zabiegi lekarskie i domowników. Za oknem zebrał się tłum niewiast. Dyskutowały głośno o wypadku. Nagle ktoś krzyknął: „Policja idzie!”

Na te słowa trup zerwał się z podłogi, przesadził jednym susem okno i, nim połapano się w sytuacji, pogalopował w kierunku cmentarza Bródnowskiego. Gdzie zabyty — zawołał przodownik. — Tylko co uciekł! Jeszcze go można dogonić!

Pościg jednak już nie dał wyników. „Nieboszczyk” przepadł.

Wiadomości z kraju.

Zmiana na stanowisku starosty morskiego?

W związku ze zmianą na stanowisku starosty morskiego — starosta morski p. gen. Marjusz Zaruski, który przechodzi w najbliższym czasie na emeryturę, otrzymał urlop, po którego ukończeniu nie powróci. Zastępstwo p. starosty morskiego objął p. wicestarosta Bała.

Wszyscy pasażerowie promu utonęli w falach wezbranej rzeki.

Z Przemysła donoszą: Przewoźnik Czarnik przewoził na promie przez wezbraną skutkiem ulew rzekę Wisłok między wsiami Czudcem a Wyżnem kilkanaście osób. Niespodziewanie prom zderzył się z ogromnymi drzewami, które niosły fale rwącej rzeki. Prom wywrócił się, a wszyscy pasażerowie wpadli w spienione nurty i pozbawieni wszelkiej pomocy utonęli. Dotąd woda wyrzuciła zniekształcone zwłoki 3 topielców. Tragiczny ten wypadek wywołał w całej okolicy wstrząsające wrażenie.

Kolej elektryczna Warszawa - Żyrardów

Roboty nad budową elektrycznej kolejki dojazdowej Warszawa - Grodzisk - Żyrardów są na ukończeniu. Uruchomienia tej linii spodziewać się należy w połowie października br.

Nowa linja kolejowa na ukończeniu.

Z Sosnowca donoszą: Podjęta przez Zarząd Towarzystwa hr. Renard w r. ub. budowa linii kolejowej Sosnowiec-Jęzor jest już na ukończeniu. Trasa wynosi 8500 metrów. Dotąd zniwelowano teren, wybudowano nasyp, przeprowadzono szyny, a obecnie buduje się mosty nad koleją dęblską i przez Białą Przemszą. Uruchomienie nowej linii nastąpi w ciągu dwóch miesięcy. Budowa kolei pochłonęła przeszło milion złotych i dała pracę 450 robotnikom przez cały rok, co przyczyniło się poważnie do złagodzenia bezrobocia w Zagłębiu.

Z kim współpracują Marjawiści.

„Epoka” donosi, iż na zaproszenie władz marjawickich udali się do Plocka na zwiedzenie klasztoru i przedsiębiorstw klasztornych marjawickich przedstawiciele „Epoki”, „Głosu Prawdy”, „Kurjera Porannego”, „Robotnika”, „Expressu i Kurjera Czerwonego”. Marjawiści, skompromitowani ostatnimi rewelacjami zapraszają na swoich obrońców dziennikarzy lewicowych i brukowych. Jak podaje „Gaz. Por. Warsz.” pierwsza żona „arcybisk. Kowalskiego jest szwagierką nac. redaktora „Kurjera Czerw.” i „Expressu Por.”

Zamach na wywiadowcę.

W Warszawie na Nalewkach postrzelono 3 strzałami wywiadowcę Koltuńskiego. Pogotowie przewiozło go w stanie ciężkim do szpitala. Jest to prawdopodobnie akt zemsty komunistów.

Żona zabiła sześcioletniego męża.

Z Janowa Lubelskiego donoszą: Na podwórzu swego domu został zamordowany będący w stanie nietrzeźwym 43-letni Józef Potocki. Sprawczynią mordu dokonanego za pomocą 3 uderzeń sześcioletnią jest żona zabitego Sabina Potocka, która też została aresztowana. Przyczyny zbrodni — niesnaski rodzinne.

Zamożny żebrak.

W Aleksandrowie pod Łodzią pojawił się stary żebrak, który wyglądem swoim wzbudzał powszechną litość u przechodniów. Jednak policji on nie podobał się, wobec tego wylegitymowano go. Rewizja osobista ujawniła, iż posiada on przy sobie 1180 zł. Zznał on, iż pieniądze te pochodzą z jałmużny, a zbierał je w ciągu miesiąca.

Aresztowanie niebezpiecznych kasiarzy.

W sprawie włamania się do firmy „Produkt” we Lwowie nastąpił sensacyjny zwrot. Aresztowano dwóch osobników i jedną kobietę, podejrzanych o włamanie się. Mają to być niebezpieczni kasiarze. Nazwiska aresztowanych trzymano w tajemnicy.

Echa wielkiego oszustwa pocztowego w Lublinie.

Draparek i jego wspólnik. — Pieniądze zakopali na cmentarzu w trzech grobach.

Aresztowany urzędnik pocztowy Draparek, który wspólnie z urzędnikiem kasy chorych w Lublinie Kamińskim dokonał oszustwa przekazowego na 18 500 zł. pobranych przez Kamińskiego w urzędzie pocztowym we Lwowie, przyznał się w czasie badania do popełnienia oszustwa i zeznał, że 10 625 zł. zakopał w trzech grobach na cmentarzu prawosławnym w Lublinie. Władze

policyjne, udawszy się na miejsce, wydobły z grobów wymienioną kwotę pieniężną. Jak wiadomo, od Kamińskiego, drugiego współuczestnika oszustwa, odebrano już przeszło 4 tys. zł. Oszuści na mocy umowy podzielili wyłudzoną sumę w ten sposób, iż Kamiński z tytułu współudziału pobrał 7 tys. zł, resztę zaś zabrał Draparek.

50-letni jubileusz Polskiego Tow. Politechnicznego i II. Zjazd Zrzeszonych Techników Polskich we Lwowie.

Polskie Towarzystwo Politechniczne we Lwowie, obchodzi dnia 16. września 1927 r. 50-cio letnią rocznicę swego założenia. Z okazji tego jubileuszu, Związek Polskich Zrzeszeń Technicznych zwołał do Lwowa II. Ogólny Zjazd Zrzeszonych Techników Polskich, który odbędzie się w dniach 16, 17 i 18. września 1927 r. w auli Politechniki. Głównym przedmiotem obrad będzie wyna-

lezenie dróg i środków dla podniesienia naszej wytwórczości, obniżenia kosztów własnych i usprawnienia naszej produkcji w celu zapewnienia samowystarczalności i ułatwienia konkurencji z wytworami zagranicznymi, a pozatem nad problemem obecnie najbardziej aktualnym t. z. „Gospodarstwa pracownia”.

O szkołę katolicką w Prusiech.

Nietolerancja protestancka górą!

Miasteczko powiatowe Ostród (Osteroode po niemiecku) na Mazowszu pruskim od dwóch lat walczy o szkołę katolicką. Nacjonalistyczno - niemiecko - protestancki magistrat prowokacyjnie odmawia budowy gmachu, choć pruskie ministerstwo dla nauki, sztuki i oświaty zażądało tego. Oporny magistrat zaskarżył zarządzenie ministra, ale i przed sądem administracyjnym skarga magistratu została oddalona w dniu 28 czerwca br. Wobec tego, że ministerstwo obiecało miastu 30 000 mk. na budowę magistratu nareszcie przedłożył radzie miejskiej w dniu 15 bm. projekt, który referował sam przewodniczący rady miejskiej, lekarz powiatowy dr. Kliks. Osobliwy ten referent zwalczał projekt, twierdząc, że szkoła katolicka szkodzić musi niemieckiej historii i kulturze. Dr. Kliks atakował biskupów niemieckich i obrażał uczucie katolików. Kiedy burmistrz Kuehn bronił projektu, a jeden z dwóch radnych katolickich uwagom tym, zbijającym wywody dr. Kliksa przytakiwał słowami: „Bardzo słusznie”, rozwścieczony dr. Kliks udzielił mu napomnienia. Wówczas powstało takie wrzenie na galerji, że obrady przerwano do następnego dnia. Ale nic nie zdołało uspokoić wściekłych szowinistów. Szkołę katolicką zwalczał także kierownik czyli rektor szkoły Bohn, obrany głosami katolickimi na to stanowisko przed dwoma laty. Nie mając odwagi przyznania się, że nienawidzą w swych pogańskich duszach nakazów moral-

nych kościoła rzymskiego, owi czciciele Wotana, którzy na rocznicę mordów niemieckich nie skąpią pieniędzy, tłumaczyli, że są ważniejsze potrzeby inwalidów wojennych itp. W końcu 17 głosami przeciw 2 katolickim odrzucono projekt budowy gmachu szkoły katolickiej.

„Germania”, berlińska, donosząc w artykule wstępnym o tych zajęciach (nr. 390 z dnia 23. bm.) stwierdza, że w całych Prusach wschodnich gorąco oburząją się na nietolerancję szowinistów w Ostródzie.

Wywody te możemy uzupełnić stwierdzeniem, że „Germania” nie mało przyczyniła się do utwierdzenia szowinizmu niemieckiego idąc na rękę hakatystom i militarystom. W Ostródzie przecież było w 1910 r. jeszcze 40 proc. Polaków. Nie brak ich dziś, ale polskiej szkoły nie mają, jak Niemcy w Polsce. Szowiniści niemieccy w radzie m. Ostródy boją się, aby duch chrześcijański w Centrum naprawdę nie zwyciężył, a wówczas szkoła katolicka w Ostródzie nie mogłaby germanizować jak to czyni obecna szkoła międzywyznaniowa.

Walka o szkołę katolicką w Ostródzie jest resztką tylko jaskrawym, ale nie jedynym epizodem, gdyż w całych Prusiech idzie szalona agitacja przeciw szkole katolickiej, która bądź co bądź stanowi tamę przeciw rozpanoszeniu się pogańsko-ludożerczej ideologii pruskich militarystów.

A. P. B.

Z Górnego Śląska.

„Ostatni mohikanie” — wymierają żubry. Lasy pszczyńskie z ostatnimi żubrami. — Jak się bawia Katowice? — Nędza obok przepychu i rozrzutności. — Epidemia biegunki w pow. pszczyńskim.

Katowice, 24 sierpnia.

Mało znanym jest fakt, że na Górnym Śląsku w lasach księcia pszczyńskiego mamy dotąd stadko żubrów, zwierząt, z wyglądu zbliżonych do bawołów. Żubry, jeszcze w początkach ub. stulecia setkami tysięcy żyjące w prerjach amerykańskich (bizony), dziś są tam już na wymarcu. Nieliczne tylko stado uratowano przed ostateczną zagładą, umieszczone w amerykańskim parku narodowym, w Yellowstone.

W Europie żubry znaleźć można tylko w lasach księcia pszczyńskiego, w powiecie pszczyńskim, choć i puszcza białowieska jeszcze do niedawna obfitowała w żubry.

Okolo r. 1850 sprowadził ówczesny pan na Pszczyń 4 żubry (1 byk i 3 krowy) drogą wymiany za 20 jeleni i umieścił je w ogrodzonym lesie obszaru 600 hektarów. Zwierzęta w kilku latach rozmnożyły się i stado liczyło w 1870 r. już dwanaście sztuk, niestety w latach 1871—74 wskutek choroby zginęło 6 żubrów. Pozostałe 6 zwierząt przesiedlono do znacznie większego lasu Międzyrzecz, obejmującego 10.000 hektarów. Tutaj otaczano zwierzęta szczególną opieką, to też stosunkowo szybko się rozmnażały. W r. 1918 naprzykład uzyskano aż 18 cieląt naraz. W latach jednak 1919 i 20 ówczesne władze pruskie zezwoliły „ze względu na brak mięsa” na wybić kilkunastu żubrów.

Jak na ciężkie czasy zastoju gospodarczego i bezrobocia podpada przedewszystkiem, nawet na Katowice, za wielka liczba lokali zabaw publicznych, gdzie w ciągu dnia albo raczej nocy obraca się nieraz krociami tysięcy. Obok szeregu kabaretów, gdzie za rozkosze wątpliwego gatunku obdiera się gości nieomal ze skóry, istnieje w Katowicach wiele wykwintnych kawiarni i winiarni, nie wspominając już o przeszło setce lokali drugo i trzeciorzędnych, również pełnych zawzyczaj. Nie dość na tem, bo prawie każdy co drugi skład towarów kolonialnych, prawie każdy drugi skład wyrobów tytoniowych sprzedaje również alkohol.

Skąd ludzie biorą na to pieniądze?

Straszna epidemia biegunki a w następstwie jej straszniejsza jeszcze kłeska tyfusu głodowego nawiedziła Górny Śląsk przed okragło 80 laty w 1847 r. Zmarło wtedy 16.000 ludzi na tę straszna zarazę

Jak niebezpieczna może się stać epidemia biegunki, znów pokazał nam rok ubiegły, gdzie w kilku gminach powiatu pszczyńskiego w porze letniej zmarło kilka-

naście osób, a znacznie więcej przebyć musiało bolesną i uciążliwą kwarantannę. W tych dniach, jak gdyby na pamiątkę owej 80-iej smutnej rocznicy w tych samych miejscowościach powiatu pszczyńskiego znów wybuchła epidemia biegunki. Najbardziej zagrożonemi są miasteczko Bieruń i gmina Bojszowy, gdzie urzędowo stwierdzono już cały szereg wypadków zachorowania na biegunkę i natychmiast zarządzone wszelkie środki zapobiegawcze. Chorych umieszczono w dwóch barakach, t. zw. amerykańskich, zbudowanych przez województwo kosztem 80 tys. zł. Przez takie izolowanie chorych od reszty świata zapobiega się dalszemu rozszerzaniu się epidemii, która, dziwnym sposobem, zawsze zjawia się najprzód w powiecie pszczyńskim. Rozpoczął też na nowo działalność komitet ratunkowy, jaki utworzył się już w ub. roku.

Aleksy Pajak.

Humor i satyra.

— Pani, dla ciebie poszedłbym na koniec świata.

— Jeślibym miała pewność, że świat jest okrągły, wzięłabym pana za słowo.

— Czegoż pan tu szuka, u licha?

— E nic, proszę pana, chciałem się tylko zapytać, czy mogę wziąć to obydateczne krzeselko.

Emeryci zaborczy niemają prawa do ulg kolejowych!

Dziwny wyrok Najw. Trybunału Administracyjnego.

Najwyższy Trybunał Administracyjny wydał ostatnio w sprawie ulgowych legitymacyj kolejowych dla emerytowanych funkcjonariuszów b. państw zaborczych orzeczenie, przesądające sprawę na niekorzyść tych ostatnich.

Najwyższy Trybunał orzekł mianowicie, że artykuł 89 obowiązującej ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 roku nie przewiduje dla emerytów b. państw zaborczych jakichkolwiek ulg przy przejazdach państwowymi środkami komunikacyjnymi, wobec czego emeryci ci nie posiadają prawa do ulgowych legitymacyj kolejowych.

Cała ta kwestja jest niewłaściwie postawioną. Zapewne jest ustawa z 11. 12.

1923 nie przyznaje emerytom zaborczym ulg kolejowych i dlatego przed Trybunał ten zaskarżyć należało nie fakt nieposiadania tych ulg przez emerytów, tylko wspomnianą ustawę jako niezgodną z odziedziczonymi po państwach zaborczych prawami.

Jeżeli Trybunał wychodził z zapatrywania, że np. emeryci austrjaccy nie mieli nigdy praw ulgowych na linjach kolejowych b. Kongresówki, to z tem zapatrywaniem (bardzo ciążem) możnaby się pogodzić. Ale w takim razie należało emerytom austrjackim przyznać bodaj ulgi na b. kolejach austrjackich, bo te zawsze posiadali.

Zdaje się jednak, że już i Najw. Trybunał Administracyjny nastawia czułki, w którą stronę dmie wiatr belwe-derski.

Z wystawy prac uczniów rzemieślniczych w Chełmnie.

Na wystawie rzemieślniczej uczniów w Chełmnie, odznaczono 87 uczniów. Jury wyznaczyła cały szereg nagród najpilniejszym uczniom i tak: pierwszą nagrodę z podarkami otrzymali:

- 1) Aleksy Topoliński, — uczeń rzeźnicki u p. Jana Frąckowskiego, Chełmno.
- 2) Józef Bartosiński, — uczeń ślusarski u p. Eblowskiego, Chełmno.
- 3) Ignacy Motylewski, — uczeń ślusarski u p. Huth'a, Chełmno.
- 4) Jan Salas, — uczeń kołodziejski u p. Orlikowskiego, Chełmno.
- 5) Olga Drapakówna, — 2 modniarka u p. Mordawskiej, Chełmno.
- 6) Artur Gadzikowski, — uczeń stolarski u p. Demandt, Chełmno.
- 7) Jan Flizikowski, — uczeń malarski u p. Rediger, Chełmno.
- 8) Marjan Kołodziejski — uczeń krawiecki u p. Gaca, Chełmno.
- 9) Franciszek Lack, uczeń tapic. u p. Gustawa Buttlera, Chełmno.
- 10) Bernard Jasiński, — uczeń fryzjerski u p. Zblewskiego, Chełmno.
- 11) Józef Drapczyński, — uczeń introligatorski, u p. Malinowskiego, Chełmno.
- 12) Zygmunt Biemielewski — uczeń drukarski u p. Szczuki, Wąbrzeźno.
- 13) Bronisław Nieborski — uczeń kowalski u p. Sołtysiaka, Wąbrzeźno.
- 14) Władysław Nowakowski — uczeń kowalski u p. Fr. Jakały, Wąbrzeźno.
- 15) Józef Wiśniewski — uczeń piekarski u p. Frąckowskiego, Chełmno.

Drugą nagrodę z podarkami otrzymali:

- 1) Bronisław Naglik — uczeń bednarski u p. Idzikowskiego, Chełmno.
- 2) Stanisław Mraszewski, — uczeń stolarski u p. Adama, Chełmno.
- 3) Feliks Hennig, — uczeń ślusarski u p. Huth'a, Chełmno.
- 4) Alfons Szatwicki — uczeń krawiecki u p. Helwer, Chełmno.
- 5) Jan Szupryczyński, — uczeń kowalski u p. Kleina, Unisław.
- 6) Klemens Libiszewski — uczeń fryzjerski u p. Epting, Chełmno.
- 7) Józef Rzepka, — uczeń rzeźnicki, u p. Rutkowskiego, Chełmno.
- 8) Władysław Januszewski, — uczeń kołodziejski, u p. Błaszczyka, Chełmno.
- 9) Szlag Jan — uczeń drukarski u p. Szczuki, Wąbrzeźno.
- 10) Stefan Urbański, — uczeń siodlarski u p. Waclawskiego, Chełmno.

Skład jury, która ocenić miała prace konkursowe wystawy uczniów rzemieślniczych przedstawiał się następująco:

Ślusarstwo.

- 1) Eblowski Stanisław, mistrz ślusarski — Chełmno.
- 2) Szulc Waclaw, mistrz ślusarski — Grudziądz, Kopernika 5.
- 3) Waclawski, mistrz ślusarski — Grudziądz, ul. Kwiatowa.

Kowalstwo.

- 1) Greizer, mistrz kowalski — Małe Czyście, p. chełmiński.
- 2) Osmański, mistrz kowalski — Toruń, Podmurna 32.
- 3) Bukowski, mistrz kowalski — Chełmno.

Stolarstwo.

- 1) Demandt Anastazy, mistrz stolarski — Chełmno.
- 2) Waclawski Antoni, mistrz stolarski — Grudziądz, Chełmińska 8.
- 3) Pahlke Jan, mistrz stolarski — Grudziądz, Lipowa 41.

Kołodziejstwo.

- 1) Piątkowski Feliks, mistrz kołodziejski — Brzozowo, pow. chełmiński.
- 2) Skalski Leon, mistrz kołodziejski — Toruń, Prosta 32.
- 3) Gwizdalski, mistrz kołodziejski — Grudziądz, Wybickiego 44.

Bednarstwo.

- 1) Binkowski Julian, mistrz bednarski — Chełmno, Poprzeczna.
- 2) Waclawski Antoni, mistrz stolarski — Grudziądz, Chełmińska 8.
- 3) Pahlke Jan, mistrz stolarski — Grudziądz, Lipowa 41.

Malarstwo.

- 1) Rudnicki L., mistrz malarski — Chełmno, Trzeciego Maja.
- 2) Lesiński Feliks, mistrz malarski — Grudziądz, Kościuszki 2.
- 3) Biernacki Zygmunt, mistrz malarski, Toruń, Grudziądzka 111.

Fotografia.

- 1) Poznański Ludwik, mistrz fotograficzny — Grudziądz, Rynek.
- 2) Lemański Florjan, mistrz fotograficzny — Chełmno.

Modniarstwo.

- 1) Biszoff Franciszek, syndyk Izby, — Grudziądz.
- 2) Szefflerowa — Chełmno.

Tapicerstwo i siodlarstwo.

- 1) Waclawski, mistrz siodlarski — Chełmno.
- 2) Hejka, mistrz siodlarski — Lubawa.
- 3) Wykrzykowski Antoni, mistrz siodlarski — Toruń, Prosta 11-13.

Krawiectwo.

- 1) Zieliński Szczepan, mistrz krawiecki, Chełmno.
- 2) Rost Stanisław, mistrz krawiecki — Grudziądz, Pańska 4.
- 3) Petlikowski Jan, mistrz krawiecki — Toruń, Kopernika 41.

Pantoflarstwo.

- 1) Cybulla Antoni, mistrz szewcki — Grudziądz, Strzelecka.
- 2) Cieszyński Jan, mistrz szewcki — Grudziądz.

Fryzjerstwo.

- 1) Riedel F., mistrz fryzjerski — Chełmno, Rynek 9.
- 2) Szelczyński Fr., mistrz fryzjerski — Grudziądz, Koszarowa 11.
- 3) Mollin, mistrz fryzjerski — Grudziądz, Plac 23-go Stycznia.

Rzeźnictwo.

- 1) Rutkowski Franc., mistrz rzeźnicki — Chełmno, Kościuszki 9.
- 2) Szczmański, mistrz rzeźnicki — Toruń, Główna 7.
- 3) Zwoliński Władysław, mistrz rzeźnicki — Grudziądz, Radzyńska 25.

Piekarstwo.

- 1) Rediger Stan., mistrz piekarski — Chełmno, Rycerska 22.
- 2) Spychaa Bazyli, mistrz piekarski — Grudziądz, Forteczna.
- 3) Jurkiewicz, mistrz piekarski — Toruń.
- 4) Kowalczyk — Grudziądz, ul. Lipowa.

Introligatorstwo.

- 2) Wienczek, mistrz introlig. — Toruń.

Drukarstwo.

- 1) Miemczyk, mistrz drukarski — Grudziądz.
- 2) Bielicki, mistrz drukarski — Grudziądz.

Uwaga: Jako przewodniczący poszczególnych komisji p. Szczuka Bolesław — Wąbrzeźno.

Ks. biskup Laubitz w Wyrzysku.

(Koresp. wł. „Dziennika Bydg.”)

Dzień 22. bm. stał się dla Wyrzyska dniem niezwykłym z powodu przyjazdu ks. biskupa Laubitza. Od samego rana rojno i gwarno było na ulicach miasta, wszędzie dokończano, dekorowano domy, ulice, tak, że miasto przybrało odświętny wygiąd i tonęło wśród mnóstwa bramy tryumfalnych, girland, niezliczonych sztandarów i chorągiewek. Na rynku ustawiono dużą bramę tryumfalną.

O godzinie 2-giej zaczęły się ustawiać miejscowe organizacje, towarzystwa, bractwa, itd., członkowie rady miejskiej i Magistratu, z burmistrzem na czele, duchowieństwo przybyłe z sąsiednich parafii z miejscowym proboszczem, kompanja honorowa Tow. Powst. i Woj., dzieci szkolne, a wokół tłumu publiczności.

Z bijącym sercem oczekiwano Dostojnego Gościa. Na twarzach wszystkich rysowała się jakaś serdeczna nuta. O godz. 4.30 wjechał ks. biskup do miasta czterokonnym powozem w asyście bandery konnej oraz oddziału „Sokoła” i Harcerzy na fantastycznie przystrojonych rowerach, wśród gromkich okrzyków „Niech żyje”!

Na rynku przy bramie powitalnej, witał ks. biskupa burmistrz p. Jagodziński. W kościele z chwilą wejścia ks. biskupa wykonało Tow. śpiewu „Halka” stosowne pienia. Ks. proboszcz Skrzypiński witał ks. biskupa, prosząc go o błogosławieństwo dla całej parafii. Ks. biskup w dłuższym przemówieniu dziękował tak ks. proboszczowi,

jak i parafjanom za tak serdeczne przyjęcie, które służy mu jako dowód przywiązania tu. ludności katolickiej do kościoła i swojego biskupa. W dalszym ciągu, ks. biskup prosił wiernych, aby wiernie przestrzegali zasad wiary katolickiej i wykonywali swoje obowiązki religijne. W końcu ks. biskup w mowie swej wiele słów poświęcił pod adresem nowego ks. proboszcza, jako nowego duszpasterza naszej parafii.

Wielką sensację wywołały wieczorne atrakcje, urządzone na cześć Dostojnego Gościa. Cały rynek był rześcicie iluminowany, dzięki strażakom, którzy się starali, by iluminacja wypadła jaknajlepiej. Przed plebanją zbierał się zaczęło dużo ludu. W pewnej chwili rozległy się pienia chóru „Halki”. Po odśpiewaniu dwóch pieśni wyszedł ks. biskup, wyrażając dla „Halki” słowa uznania, za dobre wykonanie utworów. Z powodu ukazania się ks. biskupa, zebrane tłumy wznosiły niemiłkące okrzyki „Niech żyje”.

Następnego dnia ks. biskup odprawił cichą mszę św., egzaminował dzieci, zwiedził ochronkę i szpital, poczem wyjechał do Osieka, by zwiedzić plac pod budowę nowego kościoła. W Osieku witano ks. biskupa nie mniej owacyjnie niż w Wyrzysku.

Wieczorem ks. biskup wyjechał do Kosztowa.

Z uznaniem trzeba na tem miejscu zaznaczyć, że w czasie całej uroczystości utrzymywano sprawnie porządek Policja Państwowa i Straż Pożarna.

Z pobytu Ks. Biskupa w Sepólnie.

W dniach 19, 20 i 21 bm. przeżywał Sepólnie wspaniałą uroczystość. Zawitał bowiem do miasta Najprzewielebniejszy ks. Biskup diecezji chełmińskiej dr. Stanisław Okoniewski.

Na przyjęcie tak znakomitego Gościa przygotowało się całe Sepólnie. Kościół powiększony, przybrany girlandami i kwieciami prezentowało się okazale.

Stosownie do programu wyjechała na powitanie tak dostojnego Gościa reprezentacja doboru kościelnego do sąsiedniej parafii Wałdowo, skąd w pięknej karecie przybranej zielenią i brokatem z czwórka gniadych dzielnych rumaków pp. Komierowskich z Komierowa przybył ks. Biskup do Sepólna w asyście p. Prądzyńskiego, jako zastępcy Starosty. Koło hotelu „Polonia” przy wjeździe do miasta zgromadzili się przedstawiciele władz, korporacje miejskie, towarzystwa, bractwa dzieci i niezliczone reszty ludzi tworzyły szpaler przez rynek, ulicę Hallera, Farną aż do kościoła.

Ku ogólnej radości zajeżdżała karetą poprzedzona banderją konną i wśród radosnych okrzyków wysiadł oczekiwany Gość przy wjeździe do miasta około „Polonii”, gdzie jako gospodarz przywitał go burmistrz p. Jagielski, wygłaszając mowę powitalną, zaś dziewczę szkolne wręczyło ks. Biskupowi kwiaty. Na powitanie p. burmistrz w serdecznych słowach odpowiedział ks. Biskup, poczem wsiadłszy do powozu podjechał wśród okrzyków „Niech żyje” aż do ulicy Farniej, skąd w procesji wprowadzono Dostojnego Gościa do kościoła.

W kościele tuż obok głównego ołtarza, ustawiony był wspaniały purpurowy tron. Ze stopni ołtarza piękne przemówienie powitalne wygłosił miejscowy proboszcz ks. Grudziński. Odpowiedział mu w serdecznych słowach J. E. Ks. Biskup dziękując za wspaniałe przyjęcie oraz wyrażając swe zadowolenie z powodu zorganizowania tak męzczyzn, jak i matek i młodzieży w towarzystwach. Po żałobnej procesji w obrębie kościoła, odbytej na intencję zmarłych, odprowadzono ks. Biskupa do plebanji. Po krótkim posiłku udzielił ks. Biskup św. Sakramentu Bierzmowania.

Wieczorem tego dnia odbył się wspaniały pochód z pochodniami, z orkiestrą p. Hermanna oraz Tow. Młodzieży Kat., z udziałem władz pod dowództwem p. kapitana Potockiego do plebanji, gdzie przeddefilował przed Najprz. Ks. Biskupem, który w otoczeniu duchowieństwa zasiadł na pięknym tronie w bramie do plebanji. Piękny hymn „Módlmy się” odśpiewało Tow. śpiewu „Cecylja”, krótkim wierszykiem powitało Najprz. Ks. Biskupa dziewczę szkolne, wręczając Dostojnemu Gościowi bukiet róż, w imieniu parafii przemówił w wzniosłych słowach, nawiązując do pieśni „My chcemy Boga” p. rektor Kalinowski. Ks. biskup odpowiadając na przemówienie dziękował za owację, nawołując do wytrwania przy hasłach wypowiedzianych przez przedmówcę. Po odśpiewaniu pieśni „Boże coś Polskę” oraz okrzyków na cześć Najprzewielebniejszego ks. Biskupa powrócił pochód na rynek, gdzie się rozwiązał.

Następnego dnia o godz. 8 rano odprawił ks. Biskup Mszę św. poczem wygłosił krótkie przemówienie do Niemców-katolików; nastąpiła katechizacja dzieci oraz wizytacja kościelna z udziałem dozoru kościelnego. W godzinach południowych wizytowali Dostojnego Gościa przedstawiciele władz, których ks. Biskup następnie rewizytował.

Do zwiedzenia tutejszego probostwa (folwark) i cmentarza stawił do dyspozycji ks. Biskupa powóz czworokony p. Prądzyński ze Skarpy. Po obiedzie odbyło się zwiedzenie pięknych lasów Lutowskich samochodami oraz krótki wypoczynek z wspólną fotografią w lesie w Lutówku. W drodze do Lutówka witała Najprz. Ks. Biskupa po wioskach ludność miejscowa, jak np. w Piasecznie sędziwy wójt p. Szumiński, pod lasem p. inżynier Skwarc.

Wieczorem odbył się raut w cudownie udekorowanej sali p. Kucharskiego na cześć Dostojnego Gościa z udziałem przedstawicieli władz oraz delegacji wszelkich Towarzystw i stanów. Podczas przyjazdu ks. Biskupa do sali miasto było pięknie iluminowane. Młodzież tworzyła szpaler na rynku przed hotelem, wartę honorową tworzyli członkowie Bractwa Strzeleckiego. Po przedstawieniu wszelkich delegacji przez p. Prądzyńskiego zasiadł Dostojny Gość na tronie. Przemówienie w imieniu obywatelstwa miasta i powiatu oraz zebranych delegacji wygłosił przewodniczący rady miejskiej p. dyrektor Bruski. Nastąpiły dalej produkcje Tow. śpiewu tak „Cecylji” jak i „Lutni”, oraz Tow. Młodzieży Kat. Ładne patriotyczne przemówienie w imieniu Młodzieży męskiej wygłosił p. Zmudziński, w imieniu Młodzieży żeńskiej p. Rajewska. Wśród dźwięków dobranej muzyki spędził ks. Biskup czas dłuższy rozmawiając z poszczególnymi przedstawicielami stanów od najwyższych do najniższych ujmując wszystkich swoim szczerą serdecznością odnoszeniem się do każdego bez wyjątku. Po dwugodzinnym pobycie opuścił Dostojny Gość raut, żegnany owacyjnie przez uczestników oraz licznie zebraną publiczność przed hotelem.

Trzeciego dnia swego pobytu w niedzielę odprawił ks. Biskup o godz. 8-jej rano cichą Mszę św. Po niesporach zebrał się tłum ludzi i towarzyszt oraz szkoły ze sztandarami, tworząc szpaler przez ulicę Farną, Hallera i Sądową celem pożegnania Gościa. Ks. Biskup żegnał i błogosławił wiernych i odjechał wśród okrzyków „Niech żyje” w stronę Lutowa.

Liczne piękne bramy tryumfalne zbudowały rozmaite towarzystwa i urzędy miasta.

Tajemnicza zbrodnia w powiecie czarnkowskim.

Ujrano wiszącą na belce sylwetkę kobiety. Mąż podejrzany jest o mord własnej żony. Seidlera aresztowano.

Karol Seidler, mieszkaniec wsi Grzępy, pow. czarnkowski żył w ustawicznej niezgodzie ze swoją żoną. Stale między małżonkami powstawały przeróżne sprzeczki.

Przed kilku dniami Seidler wyjechał rzekomo za sprawunkami do Czarnkowa, a gdy powróciwszy późnym wieczorem żony w domu nie zastał — silnie zdenerwowany dopytywał się o nią u sąsiadów. Po dłuższych bezskutecznych poszukiwaniach jeden z robotników zajrzał na strych i tam przy świetle świecy ujrzał wiszącą na belce sylwetkę kobiety. Na krzyk robotnika

Z Inowrocławia.

Eksportacja zwłok śp. dr. Józefa Smolbockiego do kościoła Serca Pana Jezusa odbyła się ub. środy o godzinie 10 przed południem. Brał w niej udział przedstawiciele władz państwowych, samorządowych i komunalnych, koło lekarzy, wybitniejsi sfer ziemianstwa i kupiectwa itd. Do kościoła wniesiono trumnę 7 lekarzy i złożyli ją na katafalku, poczem odprawili czterech księży krótkie modlitwy żałobne. W końcu odprawił za duszę zmarłego Mszę św. ks. Gałęcki. Trumna pozostała w kościele do wieczora, poczem odwieziona została samochodem ciężarowym do Śremu, gdzie zwłoki zostaną złożone do grobu rodzinnego.

Uprzątnięcie kamienie na ulicy Solankowej. Ub. środy około godz. 9.30 przed poł. wjechał powozem samochód na kamienie, które rozrzucano na ulicy Solankowej z powodu robót przy odbudowie ulicy. Tylko dzięki przytomności szofera, który w ostatniej chwili wyminął kamienie, uniknięto większego nieszczęścia. Władze miejskie winny spowodować aby kamienie te natychmiast usunięto, ponieważ przeszkadzają w komunikacji oraz w przejściu przez ulicę.

Woźny sądu powiatowego w Inowrocławiu zdefraudował 2.000 zł.

Przed kilkoma dniami polecił kasjer przy tut. sądzie powiatowym odebrać woźnemu sądowemu Michałowi Książkiewiczowi z poczty 2000 zł. Mimo przypominień kasjera sądowego woźny pieniędzy nie oddawał. W międzyczasie kasjer miał dziwny sen: Śniło mu się, że woźny napadł go i skradł mu kilkaset złotych. Zaniepokopony tym snem kasjer zaczął stanowczo domagać się pieniędzy. Okazało się, że woźny odebrał już pieniądze przed mniej więcej 10 dniami i rozpoczął sobie bujać po Warszawie. W drugie święto tj. w Wniebowstąpienie N. M. P. znalazł się Książkiewicz nagle w Inowrocławiu z obcą elegancką damą, z którą „raczył” się w miejskich restauracjach. Podpadło to nawet policji, że Książkiewicz pozwala

W kolekturze p. Jana Heinricha padły w 11 i 12 dniu ciągnięcia w 5 klasy 15. loterii państwowej następujące wygrane: 16593, 16595, 70433 i 99285.

Demoralizacja wśród młodzieży żeńskiej. Onegdaj przychwycił gospodarz domu przy ul. Dworcowej nr. 16 na strychu dwie panienki, Zofję K. oraz Irenę G. z Inowrocławia, które już od dłuższego czasu schodziły się na poddasze w celu schadzek z męczyznami. Obie panienki odstawił do domu rodzicielskiego.

Chcieli czmychnąć do Bolszewji. Onegdaj przychwyciła straż pograniczna na granicy bolszewickiej skradających się w kierunku terenu bolszewickiego dwóch osobników bez dokumentów, którymi byli: Bronisław Kleinschmidt i Władysław Balewski, obaj z Inowrocławia. Policja aresztowała ich i przytransportowała do Inowrocławia. Jak dochodzenia wykazały, zamierzali oni przedostać się do bolszewji.

Aresztowano w ub. wtorek niejakiego H. L. z Murzynka, podejrzanego o dokonanie kilku kradzieży.

sobie na pijatyki, i powiadomiła ona o tem natychmiast sąd powiatowy.

Kilku policjantów udało się na poszukiwanie Książkiewicza; znaleziono go — na strychu. Natychmiast go aresztowano i odstawiono do więzienia. W czasie dochodzeń przyznał się do kradzieży, z całej sumy pozostało mu zaledwie kilkadziesiąt złotych.

Sprawą tę zajęła się prokuratorja, która Książkiewicza za defraudację, a kasjera za niedbalstwo pociągnie do odpowiedzialności sądowej.

Książkiewicz jest chorążyym rezerwy i niedawno zwolniony z wojska, a przystąpił przez sąd administracyjny jako dobry, dzielny i uczciwy niższy urzędnik.

Zmiany w gminach.

Obszar dworski Wielicz w powiecie wyrzyskim został zniesiony i wcielony do Gminy Wiela. W tym samym powiecie gminy Sadki i Sadkowice połączone w jedną gminę o nazwie Sadki.

W powiecie wągrowieckim zniesiono obszar dworski Podoln i utworzono jedną gminę o tej samej nazwie.

W powiecie inowrocławskim zniesiono obszar dworski Nowydwór i wcielono go do gminy Dąbrowa Biskupia.

Konferencja delegatów oddziałów robotników rolnych

odbędzie się w niedzielę, dnia 17 września w Inowrocławiu.

Wzywa się oddziały powiatowe, ażeby zgłosiły do sekretariatu okręgowego Ch. Z. Z., Bydgoszcz ul. Dworcowa 2, nazwiska upoważnionych delegatów oraz członków mających zamiar wzięcia udziału w konferencji.

Porządek obrad zostanie później ogłoszony.

Za Zarząd oddziału rob. rolnych Ch. Z. Z. (—) Roman Olszewski.

Za sekretariat okręgowy Chrześc. Z. Z. (—) A. Gołąbek, sekr. okr.

PRZYŁĘKI. Dnia 21 bm. odbyło się w Przyłękach, w salce parafialnej, zebranie, zwołane celem zorganizowania nowego towarzystwa Powstańców i Wojaków. Do towarzystwa przystąpiło narazie 45 członków, są jednak wszelkie dane, że liczba członków wkrótce się powiększy. Do zarządu wybrano pp.: Malickiego Kazimierza z Przyłek — prezesem, Gadaszewskiego Bernarda z Przyłek — zast. prezesa, Komorowskiego Władysława z Przyłek — sekretarzem, Malickiego Stanisława z Przyłek — sekretarzem, Krzeszowskiego Jana z Olympina — skarbnikiem, Stempe Maksa, nauczyciela z Przyłek — referentem oświatowym, Krzeszowskiego Kazimierza z Olympina — komendantem, Szynek Jana z Przyłek — zast. komendanta. Do komisji rewizyjnej wybrano pp.: Gadaszewskiego Feliksa z Przyłek, Płotkę Bronisława z Zielonki, Mickina Franciszka z Przyłek.

Nowo utworzonemu towarzystwu szczęście Boże w pracy narodowej.

LISEWO KOŚCIELNE, pow. inowrocławski. (Wiec). Dnia 21 bm. o godz. 12 w południe odbył się w szkole katolickiej wiec oświatowy, zwołany przez kupca Bernarda Krolla z Mogilna, na którym p. K. w przemówieniu zwalczał partyjniactwo i wzywał do zgody i jedności. Obecnych było około 50 osób. Mówca wygłosił podobny referat na wiecach w Krąkach i w Gniewkowie.

SZYMBORZE. Dnia 9 bm. niej. 9-letnia Zofja Mróz, zamieszkała w Szymborzu, gdy wracała ze szkoły, została kopnięta przez 8-letniego Mieczysława Lisieckiego tak nieszczęśliwie w brzuch, że dnia 20 bm. zmarła wskutek wewnętrznych ciężkich obrażeń.

WALENTYNOWO. (Pożar). Dnia 23 bm. o godz. 14.30 w majątności Walentynowo, własności p. Mieczysława Zabłockiego, powstał pożar od komina lokomotywy. Spalił się stóg żyta, jeden stóg słomy oraz jedna młockarka. Szkody wynoszą około 10.000 złotych.

SZPITAL. (Włamanie do szkoły). Dnia 20 bm. dokonano włamania do szkoły w Szpitalu. Niewyśledzeni złodzieje skradli 1 ręcznik i kawałek mydła oraz pieczęć szkolną.

STANOMIN. (Włamanie). Dnia 20 bm. w nocy włamali się złodzieje do mieszkania Ferdynanda Vossbaga w Stanominie, gdzie skradli: 2 rowery (jeden męski i jeden damski), 135 jaj itp. Sprawców ujęto w pociągu, są to: Feliks Wróblewski, lat 28, bez stałego miejsca zamieszkania oraz Czesław Nawrocki, również bez stałego miejsca zamieszkania. Złoczyńcy ci tej samej nocy włamali się również do piwnicy gospodarza Samuela Bossa

JAROCIN. (Zabawa żniwna.) Dnia 28. bm. t. j. w niedzielę, miejsc. Zw. Robotników i Rzemieślników Z. Z. P. urzędują w ogrodzie p. Piotrowskiego zabawę żniwną, połączone z koncertem. O godz. 8. wiecz. zabawa taneczna na sali.

ZERKÓW. (O budowę elektrowni.) Od r. 1918 Zerków jest pozbawiony światła gazowego. Rada Miejska przeto powzięła usilne starania, celem jaknajszybszego zbudowania elektrowni.

Zbąszyń.

Areszt śledczy. W areszcie śledczym wraz ze Schmidtem ze Strzyżewa, oskarżonym o spędzenie płodu znajduje się również współniczka sprawy tej niej. Reimann również ze Strzyżewa.

Aresztowani znajdują się w tut. areszcie śledczym od przeszło 9 tygodni.

Ucieczka więźnia. Ujęty przez tut. P. P. pewien aresztant zbiegł w dniu 20 bm. z lokalu posterunku P. P. Odnaleziono go w pobliskim ogrodzie pewnego obywatela.

CHROŚNICE pod Zbąszynem. (Odnowienie procesu). Przed 3-łaty przy sprzeczce weselnej w Chrośnicy postrzelono wieczorem 15-letniego niej. Nikla. Ponieważ dochodzenia sądowe w sprawie tej nie ustaliły, kto był sprawcą, prokuratura w Poznaniu sprawę umorzyła. Gospodarz, w którego domu się wówczas wesele odbywało, stawił wniosek karny i obecnie toczy się śledztwo ponownie, albowiem rozmaite osoby, będące na weselu tym, widzieć miały, kto strzelał z karabinu do 15-letniego Nikla. Strzał ten miał być tylko na postrach. Rozchodził się w nieniejszym wypadku o wybryki młodych chłopców wiejskich, których na wesele nie przono.

WOLSZTYN. (Nieszczęście.) We wsi Tłoki, pow. wolsztyński wydarzył się wypadek nieszczęśliwy przy młóceniu u gospodarza Nitschkego. Mianowicie 14-letnia Elżbieta Małysiak, która przy manetce konie popędziała została uchwyciona przez transmisję za skunie wskutek czego została kilka razy okręcona i na ziemię powalona. Ciężko ranna na całym ciele odstawiona do szpitala powiatowego w Wolsztynie.

Wybryk natury. W ogrodzie p. Błocnsa w Zodyniu Nowem, pow. wolsztyński zakwitła poraz drugi latorośl jabłoni. Dziwny widok przedstawia jabłoni, mając na swych gałęziach nieomal dojrziałe owoce a przytem kwiecie.

Zemsta ludzka. W wiosce Czeskie-Stare, odległej o 7 km. od Zbąszyna, zamieszkuje dwóch rolników, sąsiadów, którzy od dłuższego czasu mieli pomiędzy sobą porachunki osobiste i prowadzili długie procesy. Przed kilku tygodniami padła krowa jednemu z nich. Przy bliższym badaniu okazało się, że krowa ta miała w łodku kilkanaście gwoździ, które wraz z paszą połknęła. Podejrzanie padło na nieprzyjaznego sąsiada, które też później sprawdziło się. Na kawałku roli przy domu znaleziono mnóstwo rozsypanych gwoździ przez sąsiada. Nienawiść ludzka nie zna granic. Zemsta sęga nawet niewinnego inwentarza.

Z POMORZA.

CHELMŹA. (Z Tow. ogrodników.) Tow. Ogrodników na Chełmżę i okolice odbędzie walne zebranie w Chełmży dnia 28-go bm. tj. w niedzielę w hotelu dworcowym u p. Jankowskiego, celem porozumienia się w sprawie założenia związku ogrodników domnijalnych na Pomorzu, na które pp. kolegów uprzejmie prosi Zarząd.

STAŻKI, pow. świecki. (Sprawy kradzieży wykryte.) Na tutejszej majątności dokonano kradzieży ziemniaków i nawozów szkodzonych. Posterunek policyjny z Sieroka wkrótce sprawców kradzieży zdemaskował.

ŚWIEKATOWO. (Usiłowana kradzież.) Jacyś nieznani sprawcy usiłowali włamać się do składu bławatów p. Franciszka Megera, jednak zostali spłoszeni. Natomiast udało im się wyprawa u gospodarza Krzyżewskiego, któremu skradziono różne rzeczy, przeważnie ubrania i bieliznę.

LUBIEWO. Miejscowe Kółko Rolnicze odwiedziło gospodarstwa, domene państwową, Klonowo (dzielnica jest p. Różycki). Zwiedzano wszystkie działy gospodarstwa. Wszędzie podziwiano wzorowy porządek.

Przedtem zrzeszeni rolnicy odwiedzili gospodarstwa pp. Kałnego, L. Packę, J. Kulczyka, P. Gajdy w Lubiewie - Wybudowaniu.

UNISŁAW. Doroczny odpust w tut. kościele pod wezwaniem św. Bartomeja odbędzie się w przyszłą niedzielę. Na uroczystość tę przybędzie kilkanaście tysięcy pańników i liczne pielgrzymki.

BOCIM, pow. chełmiński. (Kradzież.) Gospodarzowi Grzybowskiemu skradziono dwa siodła wraz z cuglami.

W dniu 18. bm. z zamkniętej stajni p. Kurka, właściciela majątku Kamiarki, skradziono również siodło z kompletną uprzężą.

LUBIEWO. (Z Sodalicji Marjańskiej.) Do sodalicji marjańskiej zapisało się grono dziewięciu. Moderatorem zrzeszenia jest ks.

wikary Schliep, zaś t. zw. prezentką jest p. Lipska z Lubiewa, a sekretarką — p. Gładowska z Suchej. Ostatnio wstąpiło do zrzeszenia jeszcze 20 członków. Z tej racji odprawiona została uroczysta Msza św. wraz z komunią św., po południu nieszpory, po których nastąpiło uroczyste przyjęcie. Procesją zakończono ten pamiętny dzień. Wczorzem odbył się urozmaicony wieczorek.

LINEK, pow. świecki. (Pożar.) U gospodarza Jana Kłosa wybuchł pożar. Spalił się dom mieszkalny, stodoła i szopa, jako też sprzęty gospodarcze. Poszkodowany nie był wcale ubezpieczony, straty wynoszą 5 tys. zł.

ZAROSŁE, pow. świecki. (Pożar.) W mieszkaniu rolnika Rząski wybuchł pożar. Pastwą pożaru stał się dom mieszkalny. Na szczęście w nieszczęściu — poszkodowany był ubezpieczony.

KŁONOWO NAD BRDĄ. (Z życia Woja-ków.) Miej. Tow. Powstańców i Wojaków obchodziło uroczystość pierwszego strzelania wraz z zabawą. O 1 po poł. wraz z własną orkiestrą i z prezesem, wójtem Wieczorem na czele, pod dowództwem komendanta Ostrowskiego wyruszone do strzelnicy w Lubiewie. Strzelaniem kierował porucznik Kamiński z Tucholi. Strzelało 82 członków. Obok w lesie odbywała się wesoła zabawa. Przemówił pod koniec do zebranych par. Kamiński, podnosząc doskonałe wyniki strzelania oraz wielką żywotność towarzystwa. Dalsza zabawa odbyła się w lokalu p. Friesego. Najlepszym strzelcem był p. A. Warmbier, dalej Ostrowski, J. Zbylski, A. Wolter, J. Szczech itd.

BRODNICA. (Będzie lanie... jeżeli papa ma różę.) Pisma warszawskie donoszą, iż do jubileja Skórki, przy ul. Marszałkowskiej zgłosił się jakiś chłopczyca z biżuterją. Podał się on za Maciejewskiego, okazało się jednak, że był to Wiktor Stanisławski z Brodnicy, który biżuterję zabrał swemu ojcu i uciekł do Warszawy. Urwis będzie odesłany etapem do domu rodzicielskiego.

RYWAŁD. (Poświęcenie sztandaru Tow. Powstańców i Wojaków) odbędzie się dopiero dnia 4. września. Z powodów od towarzystwa niezależnych, termin poświęcenia należało przesunąć.

GNIW. (Strajk rzeźników.) W Gniewie zastrajkowali rzeźnicy z powodu ustanowienia przez Magistrat cen maksymalnych. Wobec tego, Magistrat zlecił sprzedaż mięsa rzeźnikom z Nieponi p. Lietzowi, który rozpoczął sprzedaż na rynku.

PIĄTKOWO. (Pożar.) Na tut. majątku powstał pożar. Spłonęła stodoła ze zbożem oraz stajnie. Z ratunkiem pospieszyły strażę z Kowalewa i Wąbrzeźna.

HEŁ. (Burza na morzu.) Nad Hełem i zatoką szaleje silna burza.

Chełmno.

Przypominamy... W niedzielę, dnia 28. bm. odbędzie się w Chełmnie zjazd Stowarzyszeń Młodzieży Katolickiej powiatu chełmińskiego.

Zjazd, który ma na celu utworzenie Okręgu Chełmińskiego Związku Stowarzyszeń Katolickiej Młodzieży Polskiej, ma dać świadectwo, że kilkuletnia ofiarność Z. M. P. zdołała wpoić w naszą młodzież poczucie obowiązku, hart ducha i gotowość do poświęceń w obronie wiary i ojczyzny.

Zjazd ten, ma być ponadto dowodem siły organizacyjnej Związku.

Wobec tego, powinna młodzież polska jaknajliczniej stanąć do apelu, czem zadokumentuje, że jest w każdej chwili gotowa wypełnić szczerne hasło, wypisane na sztandarach swoich „Miłuj Boga i służ Ojczyźnie”.

Powitanie króla Zjedn. Bractw Strzeleckich.

W ub. czwartek w godzinach popołudniowych witano w Chełmnie króla Zjedn. Bractw Strzeleckich p. Mielcarskiego.

O godz. 7. m. 30 wiecz. przed „Dworem Chełmińskim” zebrał się mieszkańcy m. Chełmna. Na spotkanie króla wyjechał p. Lamparczyk. Gdy zajeżdżało auto z królem, członkowie Bractwa strzeleckiego stanęli na baczność, a orkiestra Powst. i Woj. zagrała marsza. Król przeszedł przed frontem kompanii, odbierając raport, poczem przemówił do braci.

Następnie w Strzelnicy odbył się komers, w którym wziął udział p. burmistrz Zawacki, oraz ks. Marcinkowski i inni.

Zebranych powitał p. Frackowski, wnosząc okrzyk na cześć króla Mielcarskiego. Następnie przemówił król jubileuszowy p. Strehlau zdając sprawozdanie z kongresu Bractw Strzeleckich w Grudziądzu.

Przemawiali jeszcze ks. Marcinkowski, p. Grzywaczewski, burmistrz Zawacki i inni. Król Zjednoczenia liczy lat 27. Na rok 1927/28 jest on przy królu Lamparczyku II. rycerzem w Chełmie.

Jako nagrodę w Grudziądzu otrzymał złoty łańcuch z krzyżem wysadzany 3 brylantami i piękny ze szafirowanego szkła wazon (kielich) ofiarowany przez miasto Poznań.

Katastrofa samolotowa pod Toruniem.

Stanisław Szczeniawski, pilot zabity. — Przyczyna strasznej katastrofy nie wyjaśniona. Poprzednio był instruktorem w Bydgoszczy.

Toruń i okolica jest pod wrażeniem strasznej katastrofy samolotowej, jaka wydarzyła się dnia 24. bm. Z lotniska toruńskiego na aparacie ćwiczebnym wzniósł się pilot porucznik Stanisław Szczeniawski, kierując się na Grębocin. Nagle wieśniacy pobliskiego majątku Koniczynek, ujrzeni na wysokości około 1000 mtr. płonący samolot. Pilot śnać stracił panowanie nad aparatem, który koziolkując, runął błyskawicą na pobliskie wzgórze.

Mieszkańcy Koniczynek, rzucili się natychmiast do miejsca wypadku z pomocą. Z pośród dopalającego się aparatu widniały zwęglone zwłoki lotnika. Z położenia trupa należało wnioskować, iż w ostatniej chwili porucznik S. chciał wyskoczyć. Możliwe nawet, iż mu się to udało, jednakże został następnie przywalony ciężarem spadającego samolotu.

Jak zdano stwierdzić, katastrofa nastąpiła wskutek eksplozji benzyny w powietrzu. Z drugiej strony kursuje wersja, iż na wysokości 800 metrów oberwały się skrzydła samolotu.

S. p. Szczeniawski odbywał bardzo często rutę w Kierzeniu Popowa, gdyż tam zamieszkiwał jego szwagier, którego lotnik często odwiedzał, opuszczając się śmiało na sąsiednie pola. Można sobie wyobrazić rozpacz rodziny na wiadomość o tak tragicznej śmierci nieszczęśliwego.

Por. Szczeniawski był komendantem parku lotniczego w Toruniu. Nie tak dawno był instruktorem w szkole pilotów w Bydgoszczy. Miał lat 29, odznaczony Krzyżem Walecznych podczas wojny z bolszewikami. Pochodził on z Wołynia i w czasie wojny służył w armii rosyjskiej. Należał on do najzdolniejszych pilotów i cieszył się wielką sympatią wśród kolegów.

Pogrzeb tragicznie zmarłego porucznika na manewrach w Tucholi.

W ub. tygodniu odbyła się w Tucholi smutna uroczystość pogrzebowa, bowiem chowano zwłoki śp. porucznika Weynricha, który w czasie ćwiczeń manewrowych uległ tragicznemu wypadkowi w nadleśnictwie Świt.

Kondukt pogrzebowy prowadził ks. Kosika, proboszcz parafii wojskowej w

Starogardzie w asyście ks. wikarego Kogoły z Tucholi. Udział władz i publiczności był bardzo liczny. Trumna spoczęła na przybranym dziale 15 pap. Szwadron szwoleżerów stanął straż honorową. Zwłoki złożono po oddaniu honorów wojskowych na cmentarzu parafjalnym.

Wypadek Prezesa pomorskich Tow. Rolniczych.

Z Łysomic donoszą nam: W drodze z Łysomic do Pozowa zdarzył się nieszczęśliwy wypadek. Oto na drodze tej, używał sobie codziennej przejażdżki prezes Pomorskich Towarzystw Rolniczych p. Donimirski. Nagle, koń wystraszony rzucił się bok, i zwałił jeźdźca na ziemię. Upadając nieszczęśliwie na ziemię, p. D. doznał złamania kości lewej ręki, oraz lekkiego wstrząsu mózgu. Pierwszej pomocy udzielił mu dr. Swinarski z Torunia. Stało się to ub. soboty. Dziś niebezpieczeństwo jakiegokolwiek komplikacji minęło.

Bójka w restauracji. W restauracji Żerarda przy ulicy Toruńskiej raczyli się „czysta” Stefan i Stanisław Kamińscy, oraz Julian Piseniewski zamieszkał w Górnej Grupie. W pewnej chwili powstała pomiędzy braćmi zacięta bójka. Starał się temu przeszkodzić trzeci towarzysz libacji, lecz nie będąc również trzeźwym chwycił za nóż kuchenny i począł jednemu i drugiemu zadawać rany. Połała się krew, do lokalu zewezwana policja, której udało się, rozbroić walczących i odstawić samochodem do komisariatu.

Spółdzielnia budowlana w Grudziądzu uchwaliła wypłacić dywidendę swoim członkom za rok 1923 i 1924 i za lata następne w wysokości 6%. Spółdzielnia rozwija się doskonale, jak zapewnia dr. J. Sujkowski, prezes rady nadzorczej.

Wąbrzeźno.

Mianowanie. Sędzią powiatowym został mianowany asesor p. Piotrowicz.

— Osobiste. Kontrolerem Ubezpieczalni Krajowej na powiat Wąbrzeźno i Brodnica mianowano p. Jana Paszka z Poznania.

Zatwierdzenie konfiskaty. Konfiskata, nałożona swego czasu „Allgemeine Nachrichten für Pomerellen”, została zatwierdzona przez Sąd Okręgowy w Toruniu.

Grudziądz.

Zespół teatru grudziądzkiego występuje w sobotę w Łasinie, a w niedzielę w Lubawie.

Kino „Orzeł” wyświetla film francuski p. t. „Ulica pokusy”, oraz „Wynajęta żona”, razem 18 aktów.

Kino „Apollo” wyświetla tragifarsę małżeńską p. t. „Nie kłam”, oraz dramat „Przygoda” Jacka Londona.

Szpital na samochód. Dowiadujemy się, że szpital miejski zakupił w tych dniach samochód marki „Protos”. Jest to samochód dwupiętrowy dla służby sanitarnej.

Przyszłe zawody piłki nożnej. Dnia 28. bm. tj. w niedzielę, odbędą się zawody piłki nożnej pomiędzy chełmińskim klubem sportowym I. a Tow. Sport. „Olympia” II. Zawody odbędą się na boisku „Olympii” (droga na lotnisko) i rozpoczną się o godzinie 3.30 po poł. bez względu na pogodę.

Kradzież z włamaniem. Nieznani sprawcy włamali się do mieszkania Bakurzewskiej Heleny, zam. przy ulicy Fortecznej 5 i wynieśli niespostrzeżenie rzeczy wartości tysiąca złotych. Bakurzewska zawiadomiła policję.

Wiśniewska Franciszka zam. przy ulicy Brzeźnej 12 pobiła warząchwą 12 - to letnią Klarę Ronowską. Zadała ona dziecku kilka uderzeń w głowę tak dotkliwie, że dziewczynka upadła bez przytomności na ziemię. Zawiezony na miejsce dr. Lachowski udzielił nieprzytomnej pierwszej pomocy, lecz dziecko było tak dotkliwie pobite, że dopiero po godzinie zaczęło przychodzić do siebie. Powodem bicia miała być kłótnia dzieci. Wiśniewską zajął się policja.

Pomorskie Tow. Opieki nad dziećmi wysłała we wrześniu 8-miu chłopców ze szkół powszechnych do kolonji w Gdyni.

Tczew.

Zapobiegawcze rozporządzenie. Z powodu stwierdzonego tyfusu na terenie m. Tczewa, Miejski Urząd policyjny na mocy ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych z 28 sierpnia roku 1905 zabronił używania wody z rowu Młyńskiego, oraz kąpienia się w tymże rowie. Kto nie zastosuje się do tego rozporządzenia, będzie karany według § 36 cytowanej ustawy.

Tępotą umysł, czy też lekceważenie zdrowia i życia. Chłopak w latach szkolnych, uczył się z tyłu do przejeżdżającej taksówki przy ul. Sobieskiego, aby przejechać za bezpлатnie. Na skrocie ulicy puścił się, chcąc niebezpiecznie i upadł tak nieszczęśliwie, że sobie poździętał do krwi skórę z pizzczeli nożnych.

Panosząca się mściwość między młodzieżą. W jednej z tutejszych fabryk w godzinach popołudniowych pospierało się dwóch chłopaków. Doszło wreszcie do bójki Zakrawionych i posiniaconych wicherzycieli rozpedził jeden z przełożonych.

Przez Tczew do Gdańska. W ub. wtorek wieczorem z Grudziądza przybył do Tczewa około 11 wieczorem autem p. minister spraw Wewnętrznych p. Sławoj-Skłodowski. W środę rano po przenocowaniu w hotelu Centralnym o godzinie 10 p. minister wyjechał do Gdańska. Zastępował władze miejskie p. podkomisarz Stęjka z powodu nieobecności tak p. starosty jak i burmistrza, korzystających z urlopow.

W daleki świat. Wczoraj przytrzymano na dworcu naszym dwóch starszakończych chłopaków w wieku 13 i 15 lat, którzy z Grodna dojechali do Tczewa, mając zamiar dostać się do Wolnego Miasta a zatrzymad w daleki świat. Po spisaniu protokołu zatrzymano ich pod kluczem w celu odesłania do miejsca urodzenia.

Krzykliwie kumoszkil! Przy ul. Sambora dwie sąsiadki posprezawszy się, z takim impetem spały na siebie, robiąc przytem tyle hałasu i harmidru, że cała ulica się zbiegła na ratunek. Policjant sposobem nadzwyczaj wyszukany pogodził powasione niewiasty, które ze wstydem cofnęły się do domów.

Dowiadujemy się, że p. Ludwika Waraczewska, córka tut. kasztelana sądowego złożyła w dniu 16 bm. egzamin czeladniczy w zawodzie damsko-krawieckim przed komisją egzaminacyjną. Komisji egzaminacyjnej przewodniczył mistrz krawiecki p. Leon Kotowski.

KRONIKA

Bydgoszcz, piątek dnia 26. sierpnia 1927.

KALENDARZYK

Dziś w piątek NMP. Jasnogórskiej.
Jutro w sobotę Zefiryra.
Wschód słońca o godzinie 5. 1.
Zachód słońca o godzinie 7. 2.

DYZUR NOCNY W APTEKACH.

Od poniedziałku 22. bm. do poniedziałku 29. bm. dyżurują następujące apteki:

- 1) Apteka pod Aniołem, ul. Gdańska.
- 2) Apteka Kuźaja, ul. Długa.
- 3) Apteka pod Łabędziem, ul. Gdańska 5.

POGOTOWIE RATUNKOWE przy Straży pożarnej czynne codziennie od godz. 8-jej wiecz do godz. 8-jej rano. Telefon nr. 615.

Wypożyczalnia ksiązek Lektora, ulica Gdańska 141, otwarta codziennie od godz. 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.

TEATR MIEJSKI.

Dziś i w dni następne na afiszu arcyważna operetka Lehara „Clo-Clo” z p. Orszańską, świetną przedstawicielką roli tytułowej. W akcie III. taniec ekscentyczny z p. Fabianem, w otoczeniu uczenia szkoły baletowej. Dekoracje E. Paluchowskiego, pełna temperamentu dyrekcja kplm. Tomaszewskiego. Reżyserja J. Andrzejewskiego.

„**Ptasznik z Tyrolu**” po południu. W nadchodzącą niedzielę dnia 28. bm. na liczne żądania publiczności zamiejscowej, daną będzie prześlizczna operetka Zeller „Ptasznik z Tyrolu” z pp. Dziedzickim, Orszańską, Morozowiczem, Andrzejewskim i Dominiakiem w rolach naczelnych. **Początek o godzinie 4. po południu. Ceny miejsc niższe.** Ze względu na wyjazd artystów, biorących udział w tej przemiejscowej operetce, rzecz ta ukaże się nieodwołalnie po raz ostatni w sezonie.

TEATR POPULARNY

Dziś dnia 26. bm. o godz. 8.15 wieczorem „**Gnoliwa Zuzanna**”, operetka w 3 aktach I. Gilberta, z gościnnym występem **Lucyny Messal**, gwiazdy operetki „Nowości” w Warszawie. Znakomita gra, cudowny głos, wspaniałe toalety, — wszystkie te zalety składają się na to, by publiczność bydgoska mogła podziwiać królową operetki, jaką niewątpliwie jest p. L. Messal. Szkoda tylko, iż jest to już przedostatni występ i może nieprędko ujrzymy znów, najwybitniejszą dziś primadonnę; p. **E. Mierzejewski**, najpopularniejszy amant operetki stołecznej, swą wykwintną grą, każdą postać przez siebie kreowaną, czyni jak zawsze zajmującą.

Jutro, dnia 27. bm. „**Księżna Czardasza**” z **Lucyną Messal** i **E. Mierzejewskim**. Wobec wielkiego zainteresowania jakie wzbudziły u publiczności występy, prosimy o wcześniejsze nabywanie biletów, które już są do nabycia w księgarni p. N. Gieryna Plac Teatralny, a od godz. 6.30 w kasie teatru, ul. Św. Trójcy 8/9, telefon 280.

— **Nareszcie!** Jak się dowiadujemy, ojcowie miasta zamierzają na dzisiaj posiedzeniu rady miejskiej ustanowić komisję porozumiewawczą z właścicielami kinematografów, aby ostatecznie zlikwidować trwający od trzech miesięcy strajk kinowy, który obie strony naraził na dotkliwie straty. Wiadomość o możliwości porozumienia, muzycy nasi i inni bezrobotni pracownicy kin, czekający końca swej udręki, przyjmą niewątpliwie z radością do wiadomości.

— **Jarmark na konie i rogaciznę** odbędzie się we wtorek dnia 30 sierpnia 1927 r. na targowisku przy Rzeźni Miejskiej.

— **Zwraca się uwagę** na rozporządzenie policyjne, dotyczące pożarów, które ukaże się w najbliższym numerze „Orędownika Uzędowego”.

— **Miejskie Konserwatorium Muzyczne w Bydgoszczy** (zatwierdzone przez Min. W. R. i O. P.) Dyrekcja M. K. M. podaje do wiadomości, że wpisy nowo wstępujących uczniów przyjmuje kancelarja (ul. Piotra Skarży 7) od 10—1 i od 3—6. Egzaminy wstępne odbędą się 29. i 30. bm. Nauka rozpoczyna się 1. września.

— **Pogodnie, a wletrno.** Po kilkudniowej deszczowej pogodzie zajaśniało słońce dziś rano. Ranek był bardzo ładny, lecz wicher, który szalał, porobił znaczne szkody. Na ulicy Cieszkowskiego wiatr wyrwał drzewko, na Placu Poznańskim zerwał olbrzymią gałąź z topoli, a na Krakowskiej zrzucił winne grono z balkonu. W ogrodach podmiejskich wiatr wyrządził duże szkody.

Pożegnanie wycieczki weteranów armji polskiej z Ameryki.

We wczorajszy czwartek, jako w drugi dzień pobytu wycieczki weteranów armji polskiej z Ameryki w naszym mieście, po cichej Mszy św. we Farze zwiedzili nasi goście muzeum i bibliotekę miejską, a następnie różne zakłady naszego grodu nadbrzeźniańskiego i większe zakłady przemysłowe.

Około godziny 2-giej po południu w wielkiej sali „Resursy Kupieckiej” odbyło się oficjalne śniadanie wydane przez nasze miasto, na które przybyli, oprócz uczestników wycieczki z Ameryki z p. prezesem Starzyńskim na czele przedstawicieli magistratu i korporacji miejskich z p. wiceprezydentem Chmielarskim na czele, oraz kupiectwa, rzemiosła, prasy i szerokiego ogółu obywatelstwa bydgoskiego. Gdy już suto zastawiono stół i wycieczkowcy pomieszani z miejscowymi obywatelami poczęli się posilać, pierwszy przemówił p. wiceprezydent dr. Chmielarski, witając w serdecznych słowach weteranów armji polskiej, którzy na obczyźnie, utworzywszy własnymi siłami armję, walczyli o wolność naszej ojczyzny razem z wojskami aliantów i przyczynili się w wielkiej mierze do zwycięstwa. Takim synom ojczyzny, którzy nieśli za nią ofiarne swą krew i życie, należy się cześć i uznanie!

Następnie wygłosił przemówienie prezes Stowarzyszenia Weteranów armji polskiej i kierownik wycieczki p. dr. Starzyński.

Zasłużony na niwie społecznej w polonji amerykańskiej działacz w swym godzinem przemówieniu przedstawił w prawdziwym świetle charakter tej wycieczki, zasługi emigracji polskiej w Ameryce położone dla ojczystego kraju i jej położenie polityczno-gospodarcze oraz wyraził opinię pochlebną dla gospodarci państwowej. W słowach tych wyczuć było można troskę o przyszłość naszej Ojczyzny. Nie omieszkał on również scharakteryzować i podać rzeczowej krytyce naszych rządów państwowych dotyczących emigracji polskiej i w końcu wyraził serdeczne podziękowanie pod adresem mieszkańców bydgoskich za gościnne przyjęcie.

Przemówił także z kolei ks. Jaworski, były kapelan armji polskiej w Ameryce, obecnie mieszkaniec naszego miasta, który stwierdził, że siłę odporności kultury polskiej na obczyźnie, należy zawdzięczać Kościołowi katolickiemu i tym, którzy stoją na straży spraw narodowych i moralności społecznej. Później wygłosili krótkie przemówienia także z kolei ks. Jaworski, były kapelan armji polskiej w Ameryce, obecnie mieszkaniec naszego miasta, który stwierdził, że siłę odporności kultury polskiej na obczyźnie, należy zawdzięczać Kościołowi katolickiemu i tym, którzy stoją na straży spraw narodowych i moralności społecznej. Później wygłosili krótkie

kie przemówienia p. Petrycki, komendant placu p. ppłk. Karkosiek i p. Morozowicz, a w końcu uczestnik wycieczki weteranów armji polskiej p. Szafnicki wygłosił własnego utworu następujący wierszyk pożegnalny:

Dostojne Panie i Zadni Panowie!
Nie siłę się, by Wam podziękę złożyć
[w żywym słowie
Bo choćby najpiękniejsze słowa,
[zaczepnięte z nieba —
Nie starczą: gdy za serce — sercem

[płacić trzeba.
A Wyście nam tyle serdecznych uczuć okazali,
Żeście nas wprost zakuli w kajdany ze stali...
Cudne bratanie kajdany — droższe ponad

[wszystko w świecie —
Wierście, że i my tak czujemy, jak Wy czujecie.
Więc teraz gdy Ojczyznę na długo żegnamy —
I my Wam serca nasze w podarunku damy,
A chociaż będziemy na drugiej półkuli —
To nigdy nie zapomni Ojczyzny-Matuli,
Która nas wygnanoć przyjęła do łona;
Wdzięczność nasza w nas bracia po wieki

[nie skona.
Żegnajcie więc nam drodzy, stroskani trudami,
Choć jedziemy, to dusza zawsze będziemy

[z Wami;
Porzućcie wszystkie troski, bo wnet
[cudne zorze

zabłyśnie Wam, a blask największy
[wyda Wam Pomorze,
Które jako wielkie słońce ośni Polskę całą.
A promień każdy będzie potęgą i chwałą!

Niech każdemu w sercu miłość słowa ryje —
Najjaśniejsza Rzeczpospolita niech na wieki

[żyje!
Po wygłoszeniu tego serdecznego wierszyku p. Zawitaj wniósł toast na cześć pań, uczestniczek wycieczki, poczem udano się na statek, celem wzięcia udziału w zabawie w Brdywiciu. Wieczorem wszyscy uczestnicy wycieczki byli na przedstawieniu „Clo-Clo” w Teatrze Miejskim, po którym w „Resursie Kupieckiej” pożegnali ich serdecznie przedstawiciele bydgoskiego obywatelstwa.

Rano w piątek wycieczka ta udała się do Gdyni, skąd na polskim statku wyjadzie do kraju Washingtona, gdzie — spodziewamy się — będą swym krewnym i rodakom opowiadali o naszym cichym, lecz prawdziwie polskim grodzie kresowym.

Szczęśliwej podróży!

Zdobycie nagrody „Derby”

i zaszczytne odznaczenie stajni wycieczkowej rotmistrza Mirnego z 16 pułku ułanów przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

Tegoroczny meeting sportowy na najstarszym z naszych prowincjonalnych torów wycieczkowych w Piotrkowie Trybunalskim, ściał wielką ilość koni i współzawodników tak ze stołecznej toru, jak i ze wszystkich towarzystw wycieczkowych Polski Obok tradycyjnego „Derby Piotrkowskiego” o znaczniejszą nagrodę pieniężną, budzącego co roku niezwykłe zainteresowanie i stanowiącego cel wysiłków sportowych stajni wycieczkowych, w bież. roku ufundowany został przez M. S. Wojsk. departament kawalerji wielki „Steeple Chase Armji”, rozgrywany w tym samym dniu co „Derby”, o nagrody w łącznej sumie 10.000 zł. a przeznaczony wyłącznie dla oficerów, posiadających własnych koni.

„Derby” zaszczycił swą obecnością Pan Prezydent Rzeczypospolitej z małżonką i swiatą, który przybył do Piotrkowa ze swej letniej rezydencji.

W wyniku stołecznej walki o błękitną wstęgę, pewnie i w wielkim stylu zwycięstwo odniósł ogier 3-letni „Kinmal” (King's Idler i Malakka) stanowiący własność rotmistrza Wiktora Mirnego z 16 pułku ułanów, hodowli margrabiego Wielopolskiego, prezesa i

założyciela Górnośląskiego Towarzystwa Wycieczków Konnych.

Zwycięski koń przyprowadzony od celownika przez właściciela rotmistrza Mirnego i trenera Morawskiego, wśród wielkich owacji został w asonorecznie udekorowany przez Pana Prezydenta Mościńskiego błękitną wstęgą, a właściciela zaszczycony gratulacją Dostojnego Gościa, który też wręczył rotmistrzowi Mirnemu złoty medal. Koń zwycięzca oprowadzany był następnie przez uszczęśliwionego właściciela przed trybunami, a publiczność nie szczędziła oklasków i owacji.

Zamiłowaniem do szlachetnego sportu konnego rotmistrza Mirnego mającego za sobą szereg sukcesów jak zdobycie między innymi „Mackensen Rennen” w Sopocie przed dwoma laty zalicza go do nielicznych zdobywców błękitnej wstęgi „Derby”.

W tym samym dniu koń „Dumny” przyniósł również rotmistrzowi Mirnemu efektowne zwycięstwo w wyciegu płaskim.

Widać więc, że nasi biali ulani nie tylko, że umieją z brawurą zdobywać nagrody, ale nieliczni z nich właściciele koni sławę 16. pułku ułanów roznoszą po całej Polsce.

— **Dyrekcja Prywatnego Gimnazjum Żeńskiego** z prawami publiczności Gdańska 39, podaje do wiadomości, że egzaminy do klas gimnazjalnych (od I. do VII. włącznie) odbędą się w dniach 1, 2, i 3. września br. Sekretariat czynny codziennie od godz. 11—1. Przyjmuje się w dalszym ciągu wpisy dzieci płci obojga do klas wstępnych, oraz uczenie do siedmiu klas gimnazjalnych typu humanistycznego.

Stałym lekarzem szkolnym jest p. dr. Zientakówna. Kierownictwo zakładu spoczywa w ręku emerytowanego kuratora szkolnego p. Kazimierza Wolbeka.

— **Dyrekcja Pedagogjum Wielkopolskiego Zduńcy 7**, podaje do wiadomości, że egzaminy do klas gimnazjalnych odbędą się w dniach 29, 30, i 31. od godz. 10. rano.

Sekretariat czynny codziennie od 10—12. Przyjmuje się w dalszym ciągu wpisy uczniów i uczenie do trzech klas przygotowawczych, oraz do pięciu klas gimnazjalnych o typie humanistycznym. Opiekę nad zdrowiem młodzieży i w roku szkolnym 1927/28 pełnić będzie stały lekarz zakładu p. dr. Obniski.

— **„Sokół” na Rupiency.** Ubiegłej niedzieli odbyło się zebranie nadzwyczajne Tow. Gimn. Sokół VIII. Rupiencya w lokalu p. Kaźmierczaka przy ul. Kujawskiej. Zebraniu przewodniczył prezes p. Jan Kosecki. Przywitał najpierw przybyłego wiceprezesa okręgu p. Zmudzińskiego, o raz gości. P. Zmudziński wygłosił obszerny referat o idei sokolej. Nie żałowano mu za to oklasków. Do gniazda przyjęto 9 nowych członków. Rektor szkoły rupienickiej p. Zawadzki również nawoływał zebranych do wstępowania w szeregi sokole.

— **Odjazd dzieci westfalskich.** Dyrekcja Związku Obrony Kresów Zachodnich podaje wszystkim zainteresowanym do wiadomości, że odjazd pierwszego transportu dzieci westfalskich przybyłego do Polski 26. lipca, następuje dnia 2. września, pociągami nadzwyczajnymi, odchodzącym z Poznania o godzinie 19.20. Wszyscy krewni, u których dzieci przebywają, winni dostarczyć je punktualnie do Poznania, w dniu odjazdu południowymi pociągami, — a nie w przeddzień, gdyż noclegi przygotowane nie będą.

Dzieci winny się na dworcu w Poznaniu zgłosić do dyżurujących urzędników Z.O.K. Z. zapewniających im posiłek i opiekę do odjazdu.

Pociąg nadzwyczajny będzie przystawał po drodze tylko na następujących przystankach: Buk 19,53, Opalenica 20,5, Nowy Tomyśl 20,30, Zbąszyń 20,50. Wyjazd ze Zbąszynia 21.20.

Dzieci znajdujące się w pobliżu tych stacji, mogą przyłączyć się do transportu po drodze. Uwiadomienia krewnych oraz upoważnienia do odbioru przy kasie biletowej na dworcu bezpłatnego biletu na przejazd do Poznania, rozesłała Dyrekcja Z.O.K. Z. według listy ogólnego transportu dostarczonej przez polskie organizacje w Westfalji.

— **Mogłoby być nieszczęście...** Dziś w nocy o godz. 2.30 zapaliły się kable elektryczne przy ul. Mostowej, lecz zawiadomiona elektrownia w czas przysłała monterów, którzy kable naprawili i zabezpieczyli od znacznego zniszczenia. Szkody nieznaczne.

— **Tow. Powstańców i Wojaków w Oplawcu** urządził w niedzielę dnia 28. bm. o godz. 3. popoł. wielką zabawę. Przygotowano moc niespodzianek, różne gry, strzelanie do tarczy, i jazz-band. Obywatelstwo prosi o liczne poparcie.

Baczność, Towarzystwa Powstańców i Wojaków obwodu bydgoskiego!

Odprawa prezesów i komendantów względnie ich zastępców Tow. Powstańców i Wojaków obwodu bydgoskiego odbędzie się w niedzielę, 28. bm. o godz. 3 po południu w salce „Ogniska” w Bydgoszczy przy ulicy Jagiellońskiej 72. Komplet pożądany.

Wolność!

KRONIKA POLICYJNA.

— **Dziewczynki go okradły.** Niejaki K. z Bydgoszczy, został okradziony przez pannie z półświatka, Zielińską i Licz, w ich mieszkaniu przy ul. Cho'onińskiego 9. Pannieki wygładziły p. K. z portfela, który miał w kieszeni marynarki 120 zł. Zielińska i Licz aresztowano.

— **Dr. Winiarski przychwycił złodzieja na gorącym uczynku.** Dzisiejszej nocy włamał się do mieszkania dr. Winiarskiego przy ul. Wiatrakowej nr. 16, niej. Jan Smeja, lat 40, zam. w miejscu przy ul. Nowodworskiej 31, celem dokonania kradzieży, lecz został na gorącym uczynku przychwycony.

— **Kradzież w tramwaju.** Erychowi Brondt ze Strzebna pod Kotomierzem, pow. bydgoskiego, skradziono w tramwaju, podczas jazdy z dworca do Placu Teatralnego portfel z mniejszą gotówką, paszportem niemieckim na jego nazwisko, różne notatki i kilka kart widokowych.

— **Kradzione rzeczy w sprzedaży.** W Chełmie przytrzymał niej. Kowalskiego, który usiłował sprzedać kilka ubrań męskich jednakowej wielkości i to szare, brązowe i granatowe w lekko czerwonej kratce. Ubrania te przypuszczalnie pochodzą z kradzieży, przeto poszkodowani winni się zgłosić celem ewentualnego rozpoznania.

— **Ujęto 1 osobę** za nielegalne przekroczenie granicy pol.-niem., 2 z'odziei, 1 poszukiwanego i 2 kobiety za przekroczenie przepisów sanitarno-obyczajowych.

Ucieki ze szpitala.

Donosiliśmy swego czasu o kradzieży koni i wykryciu koniokrady w osobach dwóch cyganów, z których jednego, niejkiego Grabowskiego, przy pościgu postrzelono w brzuch i ulokowano w lecznicy na Bielawkach. W nocy z 12 na 13. bm., Grabowski zbiegł ze szpitala, chociaż jeszcze nie wyleczony, z obawy przed karą. Siostra dyżurna doniosła o tem policji, która natychmiast zarządziła poszukiwania za zbiegiem i przytrzymał Grabowskiego na Okolu, nad służkami. Odstawiono go do aresztu.

2.000 dolarów nagrody.

P. Singer, któremu skradziono w Paryżu brylanty, wartości 400.000 dolarów, wyznaczył dwa tysiące dolarów nagrody, za odnalezienie brylantów, policji śledczej warszawskiej. Stwierdzić jednak należy, że to policja śledcza bydgoska wpadła pierwsza na ślad i aresztowała sprawcę kradzieży Rajczuka w Bydgoszczy, jak również wpadła na ślad ukrytych brylantów, słusznie więc nagroda powinna przypaść w udziale policji bydgoskiej, gdyż poprzednia zapowiedź p. Singera opiewała, że nagrodę otrzyma ten, kto przyczyni się do odnalezienia brylantów.

ZMARLI.

Ś. p. ks. **Fabian Ulatowski**, proboszcz w Barłoznie, członek Sodalicji św. Ignacego.
Ś. p. **Leokadja z Gumowskich Kucharszewska** w Toruniu.
Ś. p. **Jan Stefański** w Szymborzu.

Sprawa fałszerstw mleka.

Miejski urząd policyjny donosi:

Łatwy sposób wykonania fałszerstw mleka jak również okoliczność, że mleko, jako produkt szybko rozkładający się, szczególnie w porze letniej zaraz bywa skonsumowane, czynią często niemożliwym przeprowadzenie należytej kontroli mleka a tem samem przeto stanowi ono bardzo dogodny obiekt do różnych karygodnych manipulacji.

Z tego względu Urząd Badań Środków Spożywczych z największą energią przeprowadza możliwie jak najściślejszą kontrolę mleka. Funkcje kontrolerów wykonują specjaliści urzędnicy, mający kolekuletnią praktykę w pobieraniu prób mleka, a poza tem także każdy Komisarjat policji w obrębie swojego obwodu. Zabierane próbki skierowują urzędnicy do tutejszego laboratorium miejskiego w celu przeprowadzenia analizy. Kontrolę taką przeprowadza się codziennie.

Jeżeli się weźmie pod uwagę, że mleko przechodzi przez kilka i kilkanaście rąk, nim się dostanie do mleczarni lub kupca a w końcu do konsumenta, i że przewozi je się z dalekich okolic koleją lub wozami, to przynajmniej trzeba, że kontrola taka jest bardzo uciążliwa i uchwycenie winowajcy wymaga całego zasobu pracy i umiejętnego postępowania.

W ubiegłym roku przeprowadzono w Urzędzie Badań Środków Spożywczych kompletne analizy mleka 1588 prób, z których zakwestjonowano 197 prób, a w pierwszym kwartale br. zanalizowano 442 próby, z których zakwestjonowano 28. (Nie wliczono tu oczywiście prób, badanych na miejscu sprzedaży dorywczo za pomocą laktodensymetra, czyli przyrządu — probierza — do mierzenia gęstości mleka).

Jeżeli mimo to skargi na fałszowanie mleka nie ustają, winy należy szukać gdzieś indziej. Ponoszą ją bowiem w głównej mierze konsumenci sami, którzy, w razie zauważenia lub podejrzenia fałszowania tak cennego dla nich artykułu codziennej potrzeby, nie kierują sprawy do kompetentnych władz, jak komisarjaty policyjnych lub laboratorium miejskiego, lecz wypowiadają swe niezadowolone i swe żale u czynników, które sprawy naprawić do rąk nie są w stanie, t. j. w redakcjach gazet, gdy tymczasem odnośne władze, niezwłocznie przez konsumenta powiadomione, byłby w stanie na miejscu zbrodni fałszowania mleka przypieczętować i winnych podać do ukarania.

Publiczność przeto uprasza się, ażeby w przypadkach podejrzanego lub stwierdzonego fałszowania mleka, gdzie — i kiedykolwiekby — by to było, natychmiast powiadomiła władze policyjne (Miejski Urząd Policyjny — Oddział Sanitarny, komisarjaty P. P. czy też najbliższego dyżurnego posterunkowego) lub Urząd Badań Środków Spożywczych, Jagiellońska 70, I, telefon 1676.

Każdy drze, jak sam chce.

Magistrat wyznaczył wprawdzie ceny maksymalne na artykuły pierwszej potrzeby, ale za to sprytni kupcy podwyższają je na innych. Bo niech kto wytlomaczy, jakim sposobem to się dzieje, że chleb i zboże potaniało, a mąkę sprzedaje się w detalu po dawnych cenach. Jak to może być, aby litr śmietany kosztował 2 zł 80 gr, kiedy mała funt kosztuje 3—3.40 zł. Na funt masła potrzeba użyć półtora litra śmietany, co wynosiłoby 4 zł 20 gr, a gdzieś tam, dra więc bez miary, jak i na czym się da. Rzeźnicy pozwalają sobie pobierać za kilo ciążącego mięsa bez kości po 6 zł, tłumacząc się, że magistrat wyznaczył ceny maksymalne na mięso z kością, a nie mówi nic o mięsie bez kości, więc wolno im pobierać po 6 zł za kilo. Czy na takie darcie konsumenta ze skóry, nie ma już środka. Czy władze nie mają egzekutywy?

Ze sportu.

— Walki zapasnicze w Resursie Kupieckiej. W dniu wczorajszym walczyli jako pierwsza para Banaśkiewicz — Popławski. Banaśkiewicz, który przez ustawiczny trening, poprawił się z dnia na dzień, zdołał się utrzymać swemu przeciwnikowi ciężkiej wagi 17 minut, poczem został pokonany. Walka rewanżowa Morton — Sarakhi, zakończyła się zwycięstwem Mortona po upływie 13 minut. W drugim decydującym spotkaniu Sam Sandi — Roggenbaum, Niemiec położył w przeciągu 24 minut murzyna na łopatki. Ostatnią walko Badurski — Frenkel (Węgrzyn), była najbardziej interesująca. Frenkel znowu walczył dość brutalnie, a nawet na końcu niezadowolony rzucił się na arbitra, walka ta po upływie 25 minut nie została rozstrzygnięta.

Dzisiaj sensacją dnia będzie walka Zaremba — Gaburenko; poza tem walczą Frenkel — Sam Sandi; systemem wolno-amerykańskim Sarakhi — Popławski, oraz walka rewanżowa Wyrzykowski — Banaśkiewicz, na żądanie amatora miejscowego p. Wyrzykowskiego.

Raid propagandowy przez Polskę w czasie od 26 sierpnia do 1 września.

Słynna angielska fabryka samochodów „Morris” urządza wielki raid propagandowy przez Polskę. 5 samochodów przejedzie trasę: Gdańsk, Gdynia, Tczew, Grudziądz, Toruń, Bydgoszcz, Wągrowiec, Rogoźno, Poznań, Ostrów, Kalisz, Sieradz, Pabjanice, Łódź, Piotrków, Nowo-Radomsk, Częstochowa, Sosnowiec, Mysłowice, Katowice, Kraków, Tarnów, Rzeszów, Jarosław, Przemyśl, Lwów (Targi Wschodnie).

Raid poprowadzi kierownik wydziału propagandy firmy „Morris” p. Józef Adler. Wyczynem tym, któremu poza znaczeniem propagandowym, nie można odmówić także poważnych wartości sportowych, pragnie fabryka „Morris” zadokumentować idealne dostosowywanie się produkowanych przez nią samochodów do dróg w Polsce.

„Clo-Clo“.

Teatr Miejski wystawił wczoraj premierę „Clo-Clo”, operetkę w trzech aktach Beli Jenbacha z muzyką Fr. Lehara przekładu Konrada Toma. Widownia była zapelniona po brzegi. W teatrze byli również obecni nasi goście amerykańscy.

„Clo-Clo” to operetka lekka, kabaretowa, treść jak zwykle banalna, muzyka miejscami bardzo ładna.

Teatr Miejski wystawił „Clo-Clo” nadzwyczaj starannie. Strona zewnętrzna znakomita, reżyserja doskonała.

Rolę tytułową oddała p. Orszańska z werwą i temperamentem. Rola ta jakby dla niej stworzona.

Świetnie oddali swe role pp. Morozowiczowa i Andrzejewski.

Na specjalne wyszczególnienie zasługuje p. Lochmann w roli policjanta, który zarówno w masce jak i w grze był niezrównanym.

Inne role wykonali pp. Remin, Sawicki, Andrzejewska, Burski, Piekarczykówna i Daniłowicz.

Natomiast chóry nieco szwankowały. Orkiestra pod batutą p. kapelmistrza Tomaszewskiego stała na wysokości zadania.

Publiczność bawiła się wybornie.

„Clo-Clo” będzie miała długotrwałe powodzenie na naszej scenie.

Jakie banknoty będą wycofane?

Bank Polski przystępuje z dniem 1 września do wycofania z obiegu 20-złotowych biletów bankowych z datą 28 lutego 1919 r. i 15 lipca 1924 r. oraz 10-złotowych biletów bankowych z datą 28 lutego 1919 r. i 15 lipca 1924 r.

Bilety te będą środkiem płatniczym do 29 lutego 1928.

Toruń.

Teatr Miejski. Dnia 27. bm. jedyny występ operetki krakowskiej „Nowość” pod dyr. T. Piłarskiego, która wystawi najnowsza serje operetkową w 3 częściach pt. „Jak się da, to się zrobi”. Serja ta obfituje w nadzwyczaj efektowne sceny komiczne, humor, satyrę i śpiewy. Na czele zespołu J. Wąsowiczówna, uroczą wodewilistka, Rejnassówna, primadonna operetki. A. Kaczorowski, jeden z najlepszych komików operetkowych w Polsce. Dalej mały Pawełek Dudziński. Orski, Rychter i inni. Kap. p. prof. Żmudzki. Przypuszczając należy, iż powyższy program, z którym artyści objeżdżają całą Polskę, zainteresuje i obywateli toruńskich.

—Wyjaśnienie. We wczorajszym numerze naszego pisma podaliśmy krótką wiadomość w kronice toruńskiej o tem, że znana artystka Płonowska występująca w Teatrze Żołnierskim w Toruniu, dostała napadu obłądki wskutek czego odwieziono ją do szpitala. Po zasięgnięciu bliższych informacji z Torunia okazuje się, że wyżej wymieniona artystka zachorowała na rozstrój nerwowy, któremu nadano pozór obłądki; wynika więc z tego, że artystka Płonowska znajduje się w szpitalu chorą na neuralgję, a nie na obłądki.

Minister Składkowski na Pomorzu.

Dnia 23 bm. w godzinach popołudniowych przybył do Torunia minister spraw wewnętrznych gen. Składkowski. Minister przybył w charakterze prywatnym jako gość wojewody Młodzianowskiego. Wieczorem minister Składkowski wyjechał do Grudziądza, stamtąd zaś zamierza udać się do Tczewa.

Raid propagandowy samochodów

(osobowych i ciężarowych)

słynnej angielskiej fabryki samochodów

MORRIS

Gdańsk—Gdynia, Gdańsk—Tczew, Grudziądz, Toruń, Bydgoszcz, Wągrowiec, Rogoźno, Poznań, Ostrów, Kalisz, Sieradz, Pabjanice, Łódź, Piotrków, Nowo-Radomsk, Częstochowa, Sosnowiec, Mysłowice, Katowice, Kraków, Tarnów, Rzeszów, Jarosław, Przemyśl, Lwów (Targi Wschodnie).

Angielskie samochody MORRIS specjalnie skonstruowane do nader ciężkich warunków pracy. W kolonjach angielskich słynne są ze swej wytrzymałości i solidnej budowy — nadają się przeto idealnie do dróg w Polsce.

Mimo najwyższego gatunku materiałów użytych do budowy samochodów MORRIS są one dzięki olbrzymiej produkcji nader przystępne w cenie.

Przyjazd do Bydgoszczy dziś w godzinach rannych. Postój przed hotelem „Pod Orłem”

Prosimy o łaskawe obejrzenie wozu podczas postoju. (19 546)

Wystawiamy na Targach Wschodnich we Lwowie.

179.

Środkowa z liter trzech się zmienia: Gdy z „a”, to rodzi się z płomienia; Gdy z „e”, to goni za tem zwierzę; Z „u” proste jądło na wieczere.

(K.)

180.

Przetawka.

W poniżej zamieszczonych słowach przestaw literę tak, aby utworzyć znane przysłowia:

Rej wita; kto rabusie zbierze?

(K.)

Trafne rozwiązania nadeszli z Bydgoszczy: A. Krzekotowski, J. Jerzyk, B. Nuszkowski, N. Janiszewski, B. Madaj, Z. Madajówna, A. Schreiberówna, L. Kostkowska, Z. Cichy, L. Krenicka, Cz. Kowalkowski, K. Świgoń, L. Kitowska, I. Henochowiczówna, W. Zjawieńska, K. Chylmańska, H. Chylmańska, M. Ostrowska, W. Jakubowska, S. Magreczyńska, K. Szumiński, Fr. Śpiewakowski, L. Kostkowska.

Z prowincji: B. Kośmider — Wągrowiec, F. Jeske — Mały Miedromierz, Fr. Sporny — Gebarzewo, Wawrzynowicz — Brodnica, J. Hoppe — Janowo, L. Majewski — Nakło, St. Majewski — Nakło, Al. Kowalewski — Wejherowo, Z. Zmuda — Wągrowiec, B. Matuszewski — Miłostaw, B. Fibak — Krotoszyn, F. Pawlak — Nakło, E. Pietras — Żnin, P. Drybulska — Wągrowiec, F. Kurczewski — Bliżyce, St. Śledzikowski — Luzino, M. Günter — Klonowo, E. Lemańczyk — Chojnice, F. Kurczewski — Bliżyce, K. Kifnerówna — Nadleśnictwo Kamienica, poczta Pruszc — Bagienica, pow. Tuchola, Al. Sienkiewicz — Bożacin, Z. Tietz — Warszawa, J. Słowicki — Nadleśnictwo Kamienica, poczta Pruszc — Bagienica, pow. Tuchola, I. Wildenheimeówna — Chelmno.

Nagrody w drodze losowania otrzymali: I-szą: Nestor Janiszewski, Bydgoszcz, ul. Marcinkowskiego II. (K. May „W dżunglach Bengalii”).

II-gą: Kazimiera Rifnerówna — Nadleśnictwo Kamienica, poczta Pruszc — Bagienica, pow. Tuchola, (Anna Lewicka, „Z naszych pól i lasów”).

III-cią: Franciszek Sporny, Gebarzewo, poczta Żydowo, pow. Gniezno, (Marja Reult „Z dziejów pogańskiej Litwy”).

IV-tą: Józef Hoppe, Janowo, poczta Zagórze, pow. Wejherowo; (W. Przyborowski „Grom Maciejowicki”).

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

— Biblioteka Czytelni dla Kobiet, Krasieńskiego nr. 41 otwarta codziennie od 4—6 po południu.

Bydgoskie Tow. Wioślarskie. W piątek, dnia 26. bm. wieczorem o godz. 7.30 odbędzie się na przystani — zebranie czynnych członków. Przybycie konieczne (sprawa regat wewnętrznych).

Bydgoski Klub Pływacki. W niedzielę, dn. 28. bm. o godz. 3 po południu odbędą się zawody wewnętrzno-klubowe w pływalni wojskowej. Trening w sobotę od godz. 5—7. Kluby, które chcą brać udział w zawodach, uprasza się o zgłoszenie u kapitana Klubu do soboty godz. 7-mej.

K. S. „Korona”. W sobotę 27. bm. o godz. 7 wieczorem odbędzie się w lokalu p. Mellera, plac Piastowski zebranie informacyjne. Przybycie wszystkich członków konieczne. Nowi członkowie mile widziani.

Tow. śpiewu „Odrodzenie”. Dziś, w piątek o godz. 7 wiecz. w lokalu ćwiczeń zebranie komisji zabawowej. Próba teatralna o godzinie 7.30. Lekcja śpiewu o godz. 8.30.

„Sokół” III. Posiedzenie zarządu dziś, w piątek, o godz. 20-iej u druha prezesa Splitta, ul. Grudziądzka 15. Godzinę przedtem zbierze się Wydział Sokolicki. Posiedzenie plenarne gniazda we wtorek, dnia 6 września br. o godzinie 19.30 w hotelu „Lening” ul. Długa.

K. S. A. „Sifa”. Od dziś odbywać się będą ćwiczenia tak, jak zwykle: w środy i piątki od godz. 18-iej w szkole wydziałowej przy ul. Konarskiego.

„Sokół” Bydgoszcz II. Jachcice. Nadzwyczajne walne zebranie dnia 28. bm. o godz. 16 w lokalu zebrania.

Klub Motocyklistów urządza 28. bm. wyścigówkę do Ciechocinka. Wyjazd o godz. 8. Zbiórka w „Autopalaiss” ul. Gdańska 158.

H. K. S. Sekcja lekkoatletyczna. Treningi we wtorki i piątki na boisku Szkoły Oficerskiej w godzinach od 17—19.

H. K. S. Sekcja piłki nożnej. Trening i zapisy do sekcji w środy i piątki na boisku Szkoły Oficerskiej od godz. 17—20.

Polskie Zjednoczenie drobnych Kupców w Bydgoszczy. Walne zebranie w niedzielę dnia 28. bm. o godzinie 5 po poł. w lokalu p. Mellera, plac Piastowski 2.

O. P. N. „Gwiazda”. Zebranie informacyjne odbędzie się dziś o godz. 8 wiecz. w Domu Katolickim, Miedza 2. Sprawa wyjazdu do Starogardu i wstawienia drużyny. Przybycie wszystkich członków konieczne. Goście mile widziani.

O. P. N. „Gwiazda”. Zebranie informacyjne w piątek, 26. bm. o 8 wiecz. w Domu Katolickim. Na porządku dziennym wyjazd do Starogardu. Trening dziś, w czwartek.

Zebranie Kat. Towarzystwa Robotników Polskich w Czyżkówku odbędzie się w niedzielę dnia 28. bm. w szkole w Czyżkówku o godz. 5 po poł. Referat wygłosi p. kierownik W. Hyszer. Goście mile widziani.

APEL! Członkowie Tow. Powst. i Woj. Wilczak - Okole zbiorą się w niedzielę, dnia 28. bm. o godz. 8,30 rano w „Złotym Rogu”. Kom. Wolski.

Dlaczego nie wygrałeś (19442) dotychczas w loterii państwowej?
Bo nie kupiłeś losu w kolekturze Pawła Billera w Toruniu przy Rynku Now.
 Co 2. los wygrywa, a można wygrać **650.000 zł.**
 Losy I. klasy już są do nabycia. Cena 1/4 = 10 zł, 1/2 = 20 zł, 3/4 = 40 zł. P. K. O. 907924
 Poznań. Plan gry wysyłam na żąd. bezpłatnie

Kto wygrał na loterii?
 W czternastym dniu ciągnięcia 5-ej klasy XV państwowej loterii klasowej, główniejsze wygrane padły na numery następujące:

5.000 zł. na nr. 29857.
 3.000 zł. na n-ry: 57675 69065 77464.
 2.000 zł. na n-ry: 9158 49009 56264 78564 88323.

1.000 zł. na n-ry: 19241 26382 29934 35033 41592 54794 56620 62011 81156 82771 92063.

600 zł. na n-ry: 974 3840 19110 29220 36856 46926 50482 62123 70634 75855 80530 86483 93866 101709 104536.

500 zł. na n-ry: 9566 13959 27687 32394 36583 38514 42374 43141 44813 47628 52796 54845 65538 74674 84127 86991 89541 90319 92648 100821.

400 zł. na n-ry: 2439 5816 8636 14291 17802 18035 19817 20679 20947 22511 22844 24412 26702 29248 29528 30169 30337 30661 31962 32040 33295 34700 35637 37341 37778 44881 45504 46289 47198 47219 52401 55945 62679 64697 66030 67636 71834 73924 74384 76060 77544 79403 80016 81484 81566 83057 83069 83400 84769 85596 95451 96756 100019.

300 zł. na n-ry: 966 1428 2774 3395 5515 5743 6057 7292 7669 7814 8770 8822 9259 9402 11155 12013 12208 12461 13161 13181 15957 16438 16893 17047 17185 17273 17367 17516 19067 19456 19973 20449 21057 21229 24155 24444 24534 24845 25287 25478 26434 26971 27858 28004 28548 30023 32195 32195 32702 32804 33162 33302 33305 33480 34296 34453 34684 34936 35720 36701 39651 41674 42043 43572 46024 46057 46953 48413 48645 49362 49489 49983 50699 50934 51293 51601 52609 53161 53271 54134 55873 56327 56551 57659 58585 59113 60323 61052 61095 61113 61262 61784 62634 62740 64496 65582 65709 66648 67155 68287 68739 71353 72262 73025 73783 74352 76928 77324 78135 80073 81885 82442 83216 83755 84196 84903 85172 85707 86395 86980 87796 88144 90108 90328 91391 92270 93251 93294 93489 93665 93900 96047 96696 97051 97376 99605 100028 100769 102627 103919 10461 (?)

16. Państwowa Loteria Klasowa
Główna wygrana 650.000 złotych
 oraz dalsze wygrane po (17700)
400.000 zł, 250.000 zł, 100.000 zł i t. d.
 Cena losu I. kl.: 1/4 - 40 zł, 1/2 - 20 zł, 3/4 - 10 zł.
 Zamówienia listowne załatwia się odwrotnie.
M. Rejewska, Bydgoszcz Dworcowa 17
 Telefon nr. 27

PROGRAMY RADJOFONICZNE.
SOBOTA, 27 SIERPNIA.
 Warszawa 1111 m.
 16.35—17.00 Odczyt pt. „Boczna antena” (O najnowszych zdarzeniach w nauce i technice) — wygł. p. Bruno Winawer.
 17.00—17.15 Nadprogram i komunikaty.
 17.15 Koncert popołudniowy. Wykonawcy: Orkiestra P. R. pod dyr. Leopolda Dworakowskiego oraz Adolf Godowski (skrz.), Leo Kochowicz (śpiew) i prof. Ludwig Urstein (akomp.).
 18.35—18.50 Komunikaty PAT.
 18.50—19.15 „Radjotechnika” wygł. p. Wł. Stępski.
 19.15—19.35 Rozmaitości.
 19.35—20.00 Odczyt pt. „Co robi Towarzystwo Eugeniczne” z działu „Higiena” wygł. dr. Henryk Szczodrowski.
 20.0—20.15 Komunikat rolniczy.
 20.15 Transmisja koncertu z Doliny Szwajcarskiej.
 22.30—23.30 Transmisja muzyki tanecznej z restauracji „Rydz”.
 Poznań 207,3 m.
 13.00 Notowania giełdy zbożowej i towarowej.
 17.30—19.00 Transmisja koncertu z kawiarni „Wielkopolska”.
 19.00—19.10 Nadprogram i komunikaty.
 19.10—19.35 Odczyt pt. „August II. mecenasem sztuki” wygł. dr. Stefan Truchim.
 19.55—20.20 Przegład rzeczy ciekawych z całego świata, wygł. p. Michał Melina, artysta Teatru Nowego.
 20.30—22.00 Wieczór operetkowy. Udział biorą: Orkiestra 7 p. a. c. pod batutą kapelm. Sternalskiego. Krzyżanowska (sopran), Kajtana Koczyński (baryton), Marjan Sauer (akompanjament).
 22.00—22.20 Sygnał czasu. Komunikaty sportowe.
 22.20—24.00 Transmisja muzyki tanecznej z winiarni „Carlton”.

Z ruchu zawodowego.
ZIMNE WODY. (Zebranie Chrześc. Zjednoczenia Zawodowego filji prac. w tartakach) odbyło się w niedzielę dnia 7. bm. pod przewodnictwem prezesa p. Welny przy licznych udziałach członków i gości.
 O sprawach zarobkowych referował bardzo obszernie, zastępca prezesa okręgowego p. Piotrowski, który w swoim referacie przedstawił zebrany stanowisko Ch. Z. Z. w tak palącej sprawie, jaką jest sprawa zarobkowa, biorąc pod uwagę wzrost drożyzny, minimum egzystencji rodziny robotniczej i obecne niewystarczające zarobki, które w 50% tylko pokrywają zapotrzebowania życia codziennego.
 Nad referatem wywijała się bardzo ożywiona dyskusja, w której żądano stanowczo, energicznego wystąpienia wobec pracodawców, którzy celowo przedłużają dzień pracy, zmuszając pracownika do zrezygnowania z praw wynikających z ustawy o 8-godzinnym dniu pracy.
 W dyskusji przemawiają pp. Welna, Grze-

gorzewicz, Głowski, Niestatek i inni, poczem referent udzielił odpowiednio wyjaśnienia.
 W wolnych głosach poruszano szereg spraw lokalnych, między innymi skarżono się na niesprawiedliwy podział podatku kościelnego. W tej sprawie uchwalono zwrócić się do władz kościelnych.
 Zebranie, chociaż miało przebieg ożywo-ny, to jednakże obrady toczyły się rzeczowo, dzięki umiejętnemu przewodnictwu prezesa p. Welny. Ze wszystkich przemówień wy-czuć było można troskę o byt i przyszłość rodziny robotniczej, tak pod względem ma-terjalnym jak i moralnym.

75lecie firmy Fr. Puls, Sp. Akc. w Warsza-wie przypadło w dniu 6 sierpnia br. Założył tę firmę Fryderyk Puls w roku 1852, a w roku 1892 nabyła ją Klementyna Neprsova, zaś w roku 1902 ukonstytuowało się Towarzystwo akcyjne pod przewodnictwem prezesa p. Ed-warda Neprsova, który godność tą dotąd pia-stuje.
 W zakładach fabrycznych, które się miesz-czą w Warszawie przy ul. Daniłowiczowskiej i Gęsiej, pracuje wspólnie z personelem technicz-nym i handlowym około 200 osób. zarząd i skład główny znajduje się przy ul. Wierzbo-wej.

Fabrykaty „Puls”: mydła toaletowe, parfu-my różnej jakości, woda kolońska i kwia-towa, udry, mydła do golenia, środki do zębów itp. są znane ze swej dobroci w całym kraju i zagranicą.
 Chwalić wyrobów „Puls” nie potrzeba, albowiem ich solidność i dobroć sama najlepszą wyraża reklamę.

W dniu jubileuszu, t. j. dnia 6. bm. odpra-wiona została uroczysta i solenna Msza św. w kościele św. Anny, którą celebrował ks. kan. Kałm, poczem nastąpiło poświęcenie fabryki, a po wzniesieniu przemówieniu celebransa o treści społecznej, przemówił zwięźle i bardzo pięknie p. dr. Litterer w imieniu zarządu, mag. Dudziński — w imieniu personelu i p. Karol Świer-czewski i p. Anna Gollerowa — w imieniu pra-cowników, poczem odbył się bankiet i zdjęcie fotograficzne.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu.
 POZNAŃ, dnia 24 sierpnia 1927 roku.
 Papiery procentowe.
 (Kurs w procentach nominalu).
 5 proc. Pożyczka konwersyjna 61,— proc.
 10 proc. Pożyczka kolejowa 101,9
 8% oblig. miasta Poznania 90,19
 8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kred. 94—93,75—94,— (za 1 dolar).
 6 proc. l. zbożowe Pozn. Ziem. Kredyt. 22,25
 4% Pozn. listy zastawne przedwojenne 49,—
 5 proc. Pożyczka premj. serja II. 61,00
 Akcje bankowe.
 (Kurs w złotych za 1 akcję).
 Bank Przemysłowców I—II em 2,60
 Akcje przemysłowe.
 (Kurs w złotych za 1 akcję).
 Pozn. Spółka Drzewna I—VII em 1,—
 Unja (dawniej Ventzki) I—III ex kup., 22,50
 Wytwórnia Chemiczna I—VI em 1,—

Giełda warszawska
 z dnia 25 sierpnia.
Waluty: Gotówka.
 Dol. Stan. Zjedn. tr. 8,91 sp. 8,93 kup. 8,89

Dewizy:
 Belgja . . . . . tr. 124,52 sp. 124,83 kup. 124,21
 Holandia . . . . . 358,50 „ 359,40 „ 357,60
 Londyn . . . . . 043,49 „ 043,60 „ 043,38
 Nowy Jork . . . . . 008,93 „ 008,95 „ 008,91
 Paryż . . . . . 035,06 „ 035,16 „ 034,98
 Praga . . . . . 026,51 „ 026,57 „ 026,45
 Szwajcaria . . . . . 172,46 „ 172,89 „ 172,03
 Wiedeń . . . . . 126,00 „ 126,31 „ 125,69
 Włochy . . . . . 048,75 „ 048,87 „ 048,63

Papiery państwowe i obligacje:
 pożyczka kolejowa 000,00 000,00 102,50
 5-proc. poz. konwersyjna 000,00 000,00 060,00
 pożyczka kol. konw. 000,00 000,00 059,00
 5-proc. poz. prem. dol. 000,00 059,75 058,75

Akcje: w złotych:
 Bank Polski . . . . . 137,50—138,50
 Bank Dyskontowy . . . . . —132,00
 Bank Handlowy . . . . . —132,00
 W. T. F. Cukru . . . . . — 05,00
 Łazy . . . . . — 00,35
 Wysoka . . . . . —122,00
 W. T. Węgla . . . . . 91,00— 93,00
 Cegielski . . . . . — 39,00
 Lilpop . . . . . 29,75— 30,00
 Modrzewów . . . . . 03,95— 09,10
 Pocisk . . . . . 2,25— 02,20
 Rurcki . . . . . 58,50— 59,00
 Starachowice . . . . . 62,00— 63,00
 Zawiercie . . . . . — 36,50
 Żyrardów . . . . . — 18,00
 Haberbusch . . . . . —133,00
 Spirytus . . . . . — 03,00

Bank Polski płacił dnia 26 sierpnia za:
 dolary amerykańskie 8,88
 funty szterlingów 43,29
 franki szwajcarskie 171,69
 franki francuskie 34,83
 marki niemieckie 211,72
 guldeny gdańskie 172,30
 szylingi austriackie 125,44
 liry włoskie 48,37

Stan wody na Wiśle dnia 26 sierpnia
 rano: Zawichost 1,08; Warszawa 1,43; Płock 1,00; Toruń 1,13; Fordon 1,33; Chełmno 1,20; Grudziądz 1,43; Korze-niewo 1,79; Piekło 1,04; Tczew ,71; Ein-lage 2,30 Schiewenhorst 2,48. — Na całej Wiśle woda opada.

OD REDAKCJI.

Przerwa w dostawie prądu elektrycznego, spowodowana na-prawą głównego kabla w mieście, opóźniła dzisiaj wydanie na czas gazety.

Napisowy wiersz tłusty 20 groszy, każde dalsze słowo 10 groszy. 5 cyfr = 1 słowo — i, w, z, a = każde stanowi słowo.

DROBNE OGŁOSZENIA
 Ogłoszenia większe pod niniejszą rubryką oblicza się na mm o 100% drożej.

Dla poszukujących posady 20% zniżki. — Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9 przed południem.

Chiromantka.
Baczność!
 Tylko 3 dni! Tylko 3 dni!
 zatrzymam się w Bydgoszczy.
 Jagiellońska 13, II p. l.

POLECENIA
 Przyjmuję do garbowania skóry cie-lece, baranie, lisie, by-dłecę na surowiec i wszelkie inne. Mam również większą ilość skór bar-nych na kozuchy. Siko-rzyński, parowa garbarnia Pakość. (19534)

Szory
 wyjazdowe, półszorki ro-bocze, walizki, torebki damskie w dużym wy-borze, oraz laski, biczys-ka, tran, oliwa do ma-szyn, smary do osi poleca Zywert, zakład sielarski i warsztat reperacyjny, Bydgoszcz, Grunwaldzka nr. 24. (19529)

SPRZEDAŻE
 450 mórg ziemia pszenno-żytnia, bu-dynki murowane, inwen-tararz kompletny, od sta-cji 2 klm., cena 75 tys. zł, wpłaty 50 tys. sprzedawca Centralne Dworcowa 69, Nowakowski. (F10364)

Folwark
 720 mórg ziemi pszenno-buraczanej, dom 10 pokoi w parku 8 morgowym, zabudowania gospodarcze masywne, parowy garni-tór, 28 koni, 50 sztuk bydła, 50 świń, maszy-nerja kompletna, telefon własny cena 380.000 zł, wpłaty 300.000 zł i wiele innych poleca na dogod-nych warunkach. Kieliszek Łomżyński, Byd-goszcz, Plac Piastowski 12. F-10374

Wila
 5 pokoi, ogród, 70 drzew, na Bielawkach 22.000 zł. wpłaty 12.000. Ogrodnic-two 5 morg, dom 7 pokoi, w średniościu 35.000 zł. wpłaty 20.000. Dom 3-pię-trowy, dwa składy, w cen-trum 65.000. Dom, dzie-sięć interesów 135.000 zł. Duży wybór majątków. Nowe zlecenia pożądane. Szarek, Dworcowa nr. 90, tel. 1909. (F-10367)

Kamienica
 2-piętrowa, 2 składy, ogród 30 tys. zł. sprzedawca Centralne Dworcowa 69, Nowakowski. (F-10363)

Interes fryzjerski
 starozaoprowadzony jest do wydzierżawienia ewtl. na sprzedaż. Oferty z poda-niem referencji do Dzien. Bydg. pod „F. 521”. (19522)

Rower
 damski i męski tanio na sprzedaż. Wileńska 11. w podwórzu. (19533)

Tokarnia
 żelazna 2 m., dla kowali na wsi tanio, bo za 300 zł. sprzedawca Oferty pod „To-karnia” do „Par” Dwor-cowa 72. 19554

Pianino 19551
 korzystnie na sprzedaż. Na Wzgórzu Dąbrowskiego 3.

KUPNA
Wile
 lub dom z ogrodem kupię natychmiast. Wpłata dwadzieścia tys. Spieszne oferty do filji Dz. Bydg. pod „Wila 557”. (19557)

Dywan 19519
 w dobrym stanie kupię. Długa 17, handel komis.

POSADY WOLNE
Uczennica (19550)
 potrzebna do składu ga-lanteryjnego. Of. do Dz. Bydg. pod „Uczennica 550”
Chłopca
 do posyłek w wieku od 16—18 lat, z porządnej rodziny poszukujemy do biura Electrolux, ul. Ja-giellońska 12. (19528)
Służca 19520
 uczeiwa i pracowita z dobrymi świadectwami może się zaraz zgłosić w restauracji „pod Lipą”. Bydgoszcz, Gdańska 90.

Potrzebna
 dziewczyna do introliga-torni i księgarni. Krasiń-skiego 14, Nitecki. (F10366)

POSADY POSZUKUJĄ
U kogo
 mogłaby się wydoskona-lić bezpłatnie w gotowa-niu i pieczeniu intelligen-tna, pracowita panna. Of. do Dziennika. Bydg. pod „Maryla”. (19451)

MIESZKANIA
Mieszkanie
 2—3 pokojowe z kuchnią wprost od gospodarza po-szukuje młode małżeństwo z dzieckiem. Placę czynsz z góry i przeprowadzę remont, lub według umowy. Of. do filji Dzien. Bydgoskiego Dworcowa 2, pod „D. R. 10”. (F-10362)

Okazja!
 2 pokojowe mieszkanie na korzystnych warun-kach odda „Ostoja”, Król. Jadwigi 4. (F-10372)

Baczność!
 3 pokojowe mieszkanie z wygodami zaraz ko-rzystnie do objęcia. Wska-że „Ostoja”, Król. Jadwigi nr. 4. (F-10371)

DZIERŻAWY
 Poszukuje składu próżnego z przy-legiem mieszkaniem. Of. do Dzien. Bydg. pod „Zaraz 520”. (19524)

Dzierżawa
 18 mórg ziemi dobrej ze żniwami przy mieście do objęcia potrzeba 2.500 zł. Spieszne zgłoszenia Kieliszek, Bydgoszcz, Plac Piastowski 12. (F-10375)

Ubikacje
 wydzierżawie w warsztat, lub inne przedsiębiorstwo. Józef Mockowski, Mazo-wiecka 41-42. (F10369)

Uwaga!
 Dzierżawy posiadłości rol-nych, każdej wielkości dla poważnych reflektan-tów poszukuje „Ostoja”, Król. Jadwigi 4. (F-10373)

POKOJE
Stancja
 dla uczni, zdrowe odży-wienie, pokoje słoneczne, dobra opieka zapewniona. Lipowa 3, II piętro, So-kołowski. (19536)

Pokój
 do wynajęcia dla dwóch uczni z pełnym utrzyma-niem i opieką domową. Wiadom. Gdańska 47, III p. oficyna od 9—12. (19544)

Frontowy
 pokój umebl. do światłem elektr. do wynajęcia. Tam-że stancja dla uczennic. Gdańska 130, II l. wejście z bramy. 19555

Pokój
 umebl. owany, duży do wy-najęcia. Lipowa 3, II. pr. prawo. (19535)

RÓŻNE
Mężczyzna (19552)
 kulturalny, elegancki, z dobrym charakterem, na samodzielnym stanowisku, lat 26, zawrze korespondencję w celu późniejszego ożenku z kobietą subtelną, wyrozumiąłą, myślącą, mater-jalnie zabezpieczoną i nie-zależną, tylko z dobrego domu. Chętnie widziana sierota lub jedynaczka. Oferty z zaufaniem pod „Zbawienie” do „Par” Bydgoszcz, Dworcowa 72.

Pani 19527
 kat. wdowa z majątkiem, życzy sobie znajomości lepszego urzędnika, star-szy nauczyciel ma pierw-szeństwo, wdowiec nie-wykluczony w celu ma-trymonjalnym. Oferty pod „G. D. 523” do Dz. Bydg.

Przystojna wdówka
 posiadająca dobrze pro-sperujący sklep, bezdzietna, zapozna pana, łagodnego charakteru, od lat 40—50, kupiec lub wyższy urzę-dnik mają pierwszeństwo. Oferty wraz z fotografią którą się zwraca skierować proszę pod „Zdecydowana” do filji Dzien. Bydg. Dwor-cowa 2. Rzecz traktuje się honorowo. (F-10368)

Do dzierżawy 19531
 dóbr p. Chmielewskiego w Wojnowie przybłąkał się pies (rasowy wyżeł), maść brunatna, białe cen-trowane łaty, prawdopo-dobnie z Bydgoszczy. Właściciel może takowe-go odebrać za powróce-niem kosztów w komisar-jacie obwod., Sicienka.

Krótkoterminowa
 pożyczkę potrzebuję zaraz 600 zł. gwarancja hipotec-za. Oferty pod „W. Z. 536” do Dzien. Bydgoskiego.

Na rok szkolny
 poleca
zeszyty 19152
bruljony
bloki rysunkowe
 po bardzo niskich cenach
„Marton” Sp. z o.o.
 Poznań, Wybickiego 6 — Telefon 2628.

Obrona prywatna

załatwia wszelkie, choćby najtrudniejsze sprawy sądowe, karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne, waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe, najmu, administracyjne, podatkowe, ściąganie należności itd.

St. Banaszak,
ul. Cieszkowskiego 2. Tel. 1304
Długoletnia praktyka.

POLECENIA

Miód pszczoły
świeży wysyłam za zaliczką wraz z opakowaniem w blaszanych puszkach. 3 kg. 10.50 zł, 5 kg. 14 zł, 10 kg. 26 zł. I. Schlächter Tarnopol. Kraszewskiego 33. (19138)

Najtańsza sprzedaż
wszelkich dodatków krawieckich u Koñnierskiego, Toruń, Kopernika nr. 22, Bydgoszcz, Malborska 10. F-10354

Polecam
się jako doświadczona pielęgniarka chorych i wyjadę choć do dalszych miejscowości. Łask. oferty proszę do Dz. Bydg. pod „Pielęgniarka 491”. (19491)

6 fotografii
na pocztówkach 3 zł poleca „Wioł”, Sienkiewicza nr. 44. (10242)

Płaszcz
kostjumy wykonuje gustownie, modernizuje garderobę damską i dziecięcą. Dworcowa 14, III. 10340

Skarpety
wełniane, trwałe, wysyła za zaliczką 3 pary zł 10,80 6 par zł 20,70, 9 par zł 29,70, 12 par zł 36,00, Bednarkowa, Chojnice, ul. Gdańska 11. (19292)

Kapelusze
modne fity, oraz solidne fasony dla starszych pań, nadzwyczaj tanio. Przerasowanie i przerobienie kapeluszy i futer po najniższych cenach. Skład kapeluszy, Niedźwiedzia 4 (19542)

SPRZEDAŻ

Gospodarstwo
113 mórg dobrej ziemi z kompl. inwentarzem żywym i martwym z powodu choroby żony sprzedam natychmiast. Wincenty Zientarski, Myślakowo, poczta Orchowo, pow. Mogilno. 19496

M. A. D. Polonia
poleca majątki ziemskie na następujących warunkach:

mórg	dolar	wpl. w dol.
5.300	300.000	150.000
4.000	250.000	100.000
3.200	150.000	80.000
2.500	130.000	70.000
2.100	100.000	70.000
1.800	100.000	60.000
1.400	120.000	60.000
1.000	60.000	40.000
830	50.000	35.000
725	50.000	30.000
750	45.000	30.000
640	50.000	35.000
520	20.000	15.000
400	16.000	10.000
380	15.000	8.000
300	25.000	20.000
265	15.000	12.000
220	12.000	10.000
190	6.000	4.000
180	12.000	8.000

oprócz tego młyny wodne i parowe. — Przyjazd konieczny. Westfalewski, ul. Dworcowa 17. Telefon 698. (19463)

Kamienica
nowoczesna na sprzedaż. 11 lokatorów dochód miesięczny 500 zł, wprost od właściciela, wpłaty 40.000 zł. Grunwaldzka nr. 141. (10245)

Sprzedam
natychmiast mój 2-piętrowy dom. Piekarnia parowa i rzeźnictwo, do tego 8 mórg dobrej ziemi i 2 mórgi łąki, w wielkiej kościelnej wiosce, kolej i poczta w mieście. Wpłaty 15 tys. zł. Jaroch, Leg. pow. Chojnice, Pomorze. 19287

500 morg. majątek
pszennej ziemi, z kompl. inwentarzem i zbiorami, przemył młyn wodny, przemiał 120 ctr., dom 18 pok., kanalizacja, światło elektr., dobra komunikacja 230 tys. zł, wpłaty 100 tys. zł. Jak również wiele innych majątków, młynów, gościńców, kamienio, wól poleca biuro Pogoń, ul. Dworcowa 80, tel. 18—15.

Majątki
ziemskie, gospodarstwa i młyny poleca „Polonia” Bydgoszcz, Dworcowa 17, tel. 698. Nowe zlecenia pożądane. (17443)

Kto chce
kupić dobre majątki to proszę. 110 mórg pszenno-buraczanej ziemi z bogatym inwentarzem, zbożem, prywatna, czyste, bez długu 50.000, wpłata do umowy, okolica chełmińska. 56 mórg pszennej ziemi, dobre budynki, ze zbiorami, kompletnym inwentarzem, 10 minut od miasta powiatowego 25 000 zł. i wiele innych poleca biuro Pogoń, Dworcowa 80.

Bacznosci
II-piętrowy dom, z wolnym interesem i towarem cena 25.000 zł. Dom w rodzaju wili, 4 pokoje wolne cena 18.00 zł. i inne objekta sprzedaje i przyjmuje Sokołowski, Plac Wolności 2. (F-10342)

Skład
towarów kolonialnych z mieszkaniem w powiat. mieście z powodu wyjazdu szybko decydującemu natychmiast na sprzedaż. Do objęcia ca. 4000 zł. Of. do Dz. Bydg. pod „4000” (19487)

Skład
położony przy ruchliwej ulicy Grudziądza, z ładnym urządzeniem, mający dwa wystawowe okna jest zaraz na sprzedaż. Branża papierowa, z towarami lub bez. Łaska we oferty do filii Dzien. Bydg. w Grudziądzu pod „Skład 16”. (F-10306)

Skład kolonialny
z mieszkaniem z powodu wyjazdu tanio sprzedaje „Renoma” Pomorska 1. (F-10358)

Rzeźnictwo
z zapędem elektrycznym i wszelkimi urządzeniami zaraz korzystnie na sprzedaż. Rekowski, Grudziądza, Lipowa 59. (19447)

Budowisko ogród
w najzdrowszej części m. Gniezna, ca. 1300 m. kw. zaraz na sprzedaż. Zgłosz. proszę kierować pod lit. „A. Z. 485” do Dz. Bydg. (19485)

2 wozy
używane rzeźniczkę sprzedam tanio. Zbożowy Rycek 10. (19507)

Planino
krzyżowe, zagraniczne, czarne z rzeźbą, płyty metalowe, 2 miesiące w użyciu, wartość 4 tys. sprzedaje z powodu wyjazdu za zł. 1.700. Pruszyński, Chelmno, ul. Polna. 19383

Samochód
15/50 P. S. 6 cylindrowy, prawie jak nowy, okazjynie na sprzedaż. Warsztaty mechan. W. Bojanowski Brodnica n. Drwęca. 19407

Śloninę
wędzoną zł. 2.30 za funt. Dla dalszej sprzedaży oddaje Liliona, Bydgoszcz, Długa 19, II p. (19481)

Pianino
krzyżowe czarne sprzedaje Wojdyłak, Poznańska 26. (19526)

Indian chief
2 cylindrowy z przyczepką krytą, mało używany bardzo korzystnie do oddania. Zgł. Autogaraż Stachowiak, Inowrocław, Podzamcze. (19483)

Beczki
dębowe, większą ilość różnej pojemności sprzedaje Nakielska 122. 19500

Pościele
korzystnie na sprzedaż. — Fredry 5, suterena. (F-10355)

Bacznosci
Sprzedam 2 łózka z materacami, szafę i dwa noce stoliki. Wiadomość: Gdańska 147, Kawiarnia „Nowość”. F-10324

Z powodu
zaprzestania hodowli karnarków, sprzedam młode samce pojedynczo lub razem. R. Koeplin, ul. Kościelna 7. 19523

KUPNA

Kupię
dom murywany, nie za stary w większej wsi kościelnej lub mieście na Pomorzu do 9.000 zł., wpłaty 6.000 zł. Uprasza się nadesłać oferty z podaniem ceny, opisem realności do filii Dz. Bydg. Grudziądza. (19444)

Kupię
dom w Bydgoszczy wprost od gospodarza, ze składem i wolnym mieszkaniem 4 do 5 pok. i kuch. w dobrym punkcie przy ruchliwej ulicy. Dom masywny z dużym podwórkiem i wjazdem. Pośrednicy wykluczeni. Wpłata 14—16 tys. zł. Adres wskaże Dz. Bydg. (19486)

Kupię
salonik stylowy znajdujący się w bardzo dobrym stanie. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Salonik”. 18334

Kupię
dobrze utrzymaną szafę do rzeczy. Of. do Dz. Bydg. pod „Kupię dobrą”. (19510)

Karakulowe
futro damskie z rak prywatnych kupię. Zgłosz. pod „Karakulowy” do Dzien. Bydg. 19501

Szukam
dla poważnych kupców folwarków, gospodarstw, młynów i innych obiektów. Sokołowski, Plac Wolności 2. (10099)

Butelki
różnego rodzaju w większej ilości sprzedaje natychmiast „Bristol” Mostowa 5. (19322)

Kupię
parkę szpaków, lub jednego samczyka. Foto-Studio Gdańska 38. 10196

Poszukuję
składu konfitur z mieszkaniem. Oferty: Grundtke, Bydgoszcz, Sniadeckich 33 róg Dworcowej. 10376

Fortepjan
używany kupię. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Fortepian 522”. 19525

NAUKA

„Matura”
Kodukacyjne Kursy Do katechizacji. Chwyto 20. Zapisz Cieszkowskiego 12, II p. lewo. (18744)

POSADY WOLNE

Zastępców
dzielnych do sprzedaży przy zdolnościach, awans i stała pensja. Of. do filii Dzien. Bydg. pod „Wiórka 19337”. (19339)

Czeladnik
piekarski, który samodzielnie pracuje, może się zgłosić zaraz. B. Nowak, parowa piekarnia, Chelmza, ul. Chełmińskie przedmieście. (19498)

Poszukuję
do mej fabryki soków owocowych i konserw ekspedienta w branży destylacyjnej, który do tej pracy również rękę dołoży. Reflektuje się tylko na sumienną siłę, która ma zamiar objąć stałą posadę. Utrzymanie wolne, pensja według umowy. Oferty proszę skierować pod nr. „12” do Dz. Bydg. (19405)

Czeladnik
blacharski na budowie i instalacje może się zaraz zgłosić. Warsztat blach. instal. A. Ciesiołka, Chojnice, ul. Człuchowska 14. (19488)

Szewca
na pierwszorzędną pracę poszukuję zaraz. Pryliński Toruń, Zeglarska 30. 19540

Pomocnik
szewski na lepszą reperaturę potrzebny zaraz, stała praca. Paszek, Gdańska 40. (19541)

Starszy
pomocnik krawiecki na stałą pracę potrzebny zaraz. M. Sikorzyński Nakło Rynek 366. (19480)

Poszukuję
zaraz nawskroś uczciwej 2-giej pokojowej, umiającej prasować i naprawiać bieliznę. Oferty wraz z odpisem świadectw i podaniem pretensji do Dom. Dobiesławice pow. Inowrocław. 19495

Poszukuję
od 1 września br. pomocnika fryzjerskiego. P. Rożyński, Starogard, ul. Paderewskiego 10. (19306)

Cukiernik
dzielny w swym zawodzie któryby i w piekarni pomagał może się zgłosić. Adres wskaże Dziennik Bydgoski. (19512)

Nauczycielka
domowa, ewangeliczka, z pozwolenstwem państwowym na udzielanie lekcji, potrzebna do 11-letniej dziewczyny na wies. Zgł. pod „P. Y. 601” do Dzien. Bydg. (19423)

Krawczyń
do maszyn elektrycznych przyjmie „Industria”, ul. Kujawska 124. (19439)

Dziewczyna
z znajomością kuchni warszawskiej, oraz z wszelką pracą domową potrzebna od 1. września. Gdańska 54, II piętro. (19502)

Poszukuję
się gospodyni z pierwszorzędną kwalifikacją gotowania i prowadzenia lepszego kuchni, od 1 września. Zgłosz. z podaniem świadectw i referencji przyjmuj Restauracja dworcowa, Wejherowo. (19410)

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami umiająca dobrze gotować potrzebna zaraz do restauracji, Artura Grottingera 1. (19504)

Sluząca
do wszelkich prac domowych, znająca się na gotowaniu i praniu potrzebna zaraz. Wiadom. Gdańska 147, w kawiarni. F-10346

Panny
do dzieci w wieku 4—10 lat, poszukuje się od 1. września rb. Znajomość języka polskiego i niemieckiego i cokolwiek szycia garderoby dla dzieci potrzebna. Jan Gregor, posiadiciel ziemski, W. Donimierz, poczta Szemud, pow. Wejherowo, Pomorze. (19493)

Uczciwej
dziewczyny do trojga dzieci i pomocy w domu poszukuję zaraz. Zgłoszenia Jaskólska, Zalesie, p. Kotomierz. (10345)

POSADY POSZUKUJA

Aptekarz
poszukuje posady. Zgłoszenia do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „J. S”. F-10351

Poszukuję
inżyniera do dobrze prosperującej fabryki maszyn rolniczych, który może wstąpić jako wspólnik z kapitałem do 40.000 zł. Zgłoszenia do Dz. Bydg. pod „Kapitał 480”. (19479)

Bufetowy
wiek 27, trzeźwy i sumienny 8 lat praktyki w lepszych hotelach na kierowniczym stanowisku siła nawskroś znająca bufetostwo jest inteligentna poszukuje posady bufetowego sam lub z żoną, złożyć kaucję 2500—3500 złm gwarancję do 10 tys. Zgłoszenie Nowacki, Chelmno, Kamionka 5. (19384)

Zarządczyni
domu, siła pierwszorzędną energiczną poszukuje zaraz samodzielnej posady najchętniej u samotnego pana. Praktyka w wielkich majątkach, chlubne referencje. Oferty pod „Zarządczyni” do Dz. B. 19408

Książkowy
przyjmie pracę w godzinach popołudn. Wymagania skromne. Zgłosz. do filii Dzien. Bydg. pod „Książkowy”. (10272)

Kasjerka
poszukuje posady od 1. 10. br., zna się na prowadzeniu sołectwa, w wolnych chwilach zajmie się wyręceniem w domu, ma poza sobą długoletnią praktykę. Łask. zgłosz. do Dz. Bydg. pod „Pierwszorzędną siła 484”. 19484

Syn
posiadziela ziemskiego, lat 20, z zaciej rodziny, z ukończonym I kursem szkoły rolniczej poszukuje posady jako elew gospodarzy na majątku. Łask. zgłosz. do Dz. Bydg. pod „J. C. 488.” 19489

Cukiernik
restaurator przyjmie posadę kierownika lub oboje bufet na rachunek. Miejsce obojętne. Kaucję mogą złożyć. Of. pod „Restaurator” do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2. F-10343

Wychowawczyni
z lepszej rodziny, lat 27, z dobrymi świadectwami, posiadająca także praktykę jako kasjerka, poszukuje posady od 1. 9. lub 15 września rb. Zgłoszenia skierować proszę do filii Dzien. Bydg. pod „Wychowawczyni”. (F-10361)

Młoda biurowa
z ukończoną szkołą handlową poszukuje odpowiedniej posady. Łaska we zgłoszenia pod „C. B.” do Dzien. Bydg. (19200)

Kasjerka
kasjerka, również pisząca na maszynie poszukuje posady od 1. 9. lub 1. 10. br. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Kasjerka 460”. (19458)

Piekarz (19445)
starszy, który samodzielnie pracuje, dobry fachowiec poszukuje pracy. Of. pod Schreiber, Sadowo, poczta Grudziądza.

Kelner
wszechstronnie wykwalifikowany, dobry fachowiec który posiada dobre świadectwa, w swoim zawodzie dobrze obeznany, rzetelny, sumienny, wiada polskim niemieckim i francuskim językiem, który miał także bufet na własny rachunek, poszukuje zaraz lub od 1. 9. br. posady jako kelner lub bufetowy na prowincję z obsługa. Łask. oferty proszę nadesłać do Dzien. Bydg. pod „Fachowiec 7000”. 19438

DZIERŻAWY

Majątek
od ca. 600—1200 mórg, dobra ziemia i budynki oraz z kompl. inwentarzem najchętniej wprost od właściciela, poszukuję zaraz lub później do wydzierżawienia. Of. z bliższym podaniem, ewent. przewidzianym czasem dzierżawy, należyżość za mórg spis inwentarza i potrzebną gotówką do objęcia, upraszam do Dz. Bydg. pod „Majątek 497”. (19497)

Piekarni
poszukuje cukiernik celem dzierżawy. Miejsce obojętne. Of. pod „Piekarnia 22” do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2. F-10344

Rolnik
wzorowy, pracowity, z praktyką w majątkach intensywnych, kawaler lat 31, dla braku dostatecznej gotówki na przejęcie dzierżawy majątku, poszukuje dzierżawy administracyjnej. Zgłoszenia przyjmuj Dz. Bydgoski pod „Rolnik”. (19291)

Poszukuje
dzierżawy restauracji z kolonjalką w większej wsi. Zgł. pod „Restauracja 494” do Dz. Bydg. (19494)

Poszukuje
dzierżawy składu kolonialnego, restauracji lub obejmę większy bufet na własny rachunek. P. Both, Jabłonowo, Pomorze. 19492

Poszukuje
parową piekarnię w dzierżawę, w Bydgoszczy lub Toruniu. Of. do filii Dz. Bydg. Toruń pod „Poszukuje”. (19359)

Wydzierżawie
moje aleje owocowe. Krienke, Radzicz, powiat Wyrzysk. (19293)

MIESZKANIA

Mieszkania
poleca „Norma”, Gdańska 24. (F-10352)

Mieszkanie
2-pokojowe z kuchnią, lub 1-pokojowe z kuchnią potrzebne. Zgłosz. do filii Dzien. Bydg. Dworcowa nr. 2, pod „J. S.” F-10350

Mieszkanie
1 lub 2 pokojowe za czynszem z góry poszukuje. Of. do Dz. Bydg. pod „Czynsz 481”. (19499)

Mieszkania
3-5-6-7 pokojowe wskaże poważnym reflektantom „Renoma”, Pomorska 1. (F-10358)

Poszukuję
5—6 pokojowego mieszkania z komfortem możliwie zaraz. Zgłoszenia do Dziennika Bydgoskiego pod „C. C. 500”. (19503)

Zamiana
Mieszkanie 4 pokojowe z wszelkimi wygodami w centrum Chelmży na 3 lub 4 pokojowe w Bydgoszczy zamienie. Zgł. pod „Zamiana” do Dzien. Bydgoskiego. (19509)

POKOJE

Stancja
dla ucni. 3 Maja 16, II l. W centrum miasta. (18986)

2 ucni
lub uczennice przyjmę na stancję z całodziennym utrzymaniem od 1. 9. b. r. Troksliwa opieka, dom obywatelski. Pomorska nr. 22/28, I p. l. (10327)

Przyjmę
na stancję z utrzymaniem, fortepjan, Toruńska 184, II piętro lewo. (19506)

Stancja
dla trzech ucni lub uczennic w obywatelskiej rodzinie. Dobry, frontowy pokój, troskliwa opieka. Praktyka w obcych językach, pianino. Ul. Chrobrego 7, I p. l. (10169)

2 ucni
głmn. przyjmę na stancję z całodziennym utrzymaniem od 1. 9. br. Sienkiewiczowa, ulica Pomorska nr. 22/23 II piętro prawo. (9071)

Przyjmę
dwóch ucni gimnazjalnych na stancję z całkowitym utrzymaniem. Pokój zdrowy i słoneczny. Pomoc w nauce zapewniona przez ucznia klasy VIII. Zgłoszenia Bydgoszcz, Babi Wieś 3 c. II p. prawo. (15820)

Profesor
przyjmie ucznia na stancję. Zgłoszenia Sw. Trójcy 22a, Czajkowska. (F-10353)

Stancja
dla ucni lub uczennic, doskonale odczytanie troskliwa opieka, pomoc w naukach. Świętojańska 22, I p. lewo. 19514

Pokój
umeblowany, światło elektryczne, łaźnia, dla lepszej inteligentnej osoby do wynajęcia. Kowalewska, Sienkiewiczowa 50, (10356)

Stancja
dla ucni Hetmańska 23 II. piętro lewo. (19381)

Pokój
z osobnym wejściem do wynajęcia. Pomorska 27, II p. lewo. (F-10341)

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Plac Piastowski 4, I pr. F-10339

Pokój
umeblowany zaraz do wynajęcia. Jagiellońska 12, III p. prawo. (F-10359)

Pokój
próżny umeblowany większy poszukuje od 1. 9. lub 15. 9. przy Zbożowym Ryнку lub w pobliżu. Zgłoszenia, Szkoła podkuwaczy koni, Zbożowy Rynek 10. (19508)

Pokój
duży, próżny poszukuje bezdzietne małżeństwo ewtl. z oddzielnym wejściem. Of. pod „G. 459” do Dz. Bydg. (19460)

Poszukuje
pokojku, lub dwa z kuchnią, próżne. Oferty do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „Próżne”. F-10349

ROZMAITE

Panie
które pragną wyjść za mąż za panów przystojnych na dobrych stanowiskach, jak: lekarzy, adwokatów, inżynierów, przemysłowców, ziemianinów samodzielników, wysokich urzędników państwowych lub kapitalistów, niechaj się zwrócić sam lub ich krewn. z całym zaufaniem do Piotra Mrówki, Bydgoszcz ul. Gdańska 24. Tel. 446. Ścisła dyskrekcja zapewniona — na życzenie przybawam dyskretnie w dom. 16715

Pamiętaj,
że przyszłe powodzenie twoje zależy przedewszystkim od dobrego ożenienia się lub zamążpójścia. Jeżeli nie masz odpowiednich znajomości, udaj się z całym zaufaniem do największego w Polsce biura pośrednictwa małżeństw „Matrymonjum” w Warszawie ul. Nowogrodzka 36 Na każde listowne zgłoszenie natychmiast wysyła się kilkadziesiąt słownych ofert, szczegółowe informacje i fotografie pragnących wyjść za mąż lub ożenić się osób. Posiadamy setki listów dziękczynnych za skuteczną pomoc. Warunki przystępne. Ścisła dyskrekcja zagwarantowana. (18175)

Kawaler
inwalida wojenny lat 34, z gotówką 3000 zł. znający kupiectwo, pragnie się zapoznać celem późniejszego ożenku z panną lub wdową do lat 30 z dobrym charakterem, które posiadają własny interes lub odpowiednią gotówkę, raczą oferty swe możliwie z fotografią którą się zwraca złożyć do Dzien. Bydg. pod „A. W. 490”. 19490

Panna
przystojna, z dobrej rodziny, z majątkiem 5—6 tys. zł poszukuje znajomości celem małżeństwa. Oferty do Dz. Bydg pod „A. S. 458”. (19472)

Poszukuje
spółnika lub spółniczki do samodzielnego prowadzenia interesu, artykułów pierwszej potrzeby. Of. do Dzien. Bydg. pod „Samotny”. (19200)

Szukam
wspólniczki dla interesów zbożowego i kolonialnego celem późniejszego małżeństwa. Oferty pod „Samotny 25” do Dzien. Bydgoskiego. (19505)

Unieważniam
zgubioną legitymację urzędniczą nr. 1635 na nazwisko Stanisław Fraczkowski, Bełkowska, Garbary 19. (19511)

PRZETARG.

Dyrekcja Poczty i Telegrafów w Bydgoszczy, ulica Jagiellońska 62/63 ogłasza na dzień 30 sierpnia 1927 r. nieograniczony przetarg publiczny

na budowę budynku pocztowego w Działdowie.

Kosztorysem jest objęta kompletna budowa z dostawą materiałów, oprócz prac instalacyjnych. Słabe kosztorysy są do nabycia w cenie po 6 zł. w Dyrekcji Poczty i Telegrafów w Bydgoszczy — pokój nr. 3 — w godzinach urzędowych od 8—15-tej, gdzie również są rozłożone plany budowy do wglądu.

Kosztorysy w zalakowanych kopertach z napisem „Kosztorys na budowę budynku pocztowego w Działdowie” należy składać do godziny 12 dnia 30 sierpnia 1927 r. w biurze architektury Dyrekcji Poczty i Telegrafów w Bydgoszczy.

Na ofercie ma być wyraźnie zaznaczone, że oferent zna ogólne warunki, przepisy techniczne i przepis tymczasowe o oddawaniu państw dostaw i robót i takowym się podporządkowuje.

Termin wykonania robót w surowym stanie 10 tygodni od daty podpisania umowy.

Wadium w wysokości 3% kwoty oferowanej winno być złożone w Kasie Skarbowej, a kwit załączony do kosztorysu.

Prawo wyboru oferenta zastrzega się.

Bydgoszcz, dnia 19 sierpnia 1927 r.

Dyrekcja Poczty i Telegrafów.

L. dz. 6492/III. (19234)

Przetarg.

Państwowa Inspekcja Budowlana w Bydgoszczy, ul. Jagiellońska 21 ogłasza na dzień 5 września 1927 r. nieograniczony przetarg na sprzedaż

ca. 5 wagonów rurek drenarskich znajdujących się na byłej domenie Małocin, stacja Nakło, powiat wyrzycki.

Za jakość i ilość rurek Inspekcja nie daje żadnej gwarancji.

Oferty w kopertach zabezpieczonych z napisem „Oferta na rurki drenarskie w Małocinie” należy składać w wymienionej inspekcji do 5 września 1927 r. godziny 10, gdzie w powyższym terminie nastąpi otwarcie ofert w obecności ewtl. przybyłych reflektantów

Przed otwarciem ofert winni oferenci złożyć: 1. wadium w wysokości 3% sumy kosztorysowej 2. deklarację, iż oznaczony wyżej materiał na miejscu obejrzyli i co do ilości i jakości materiału nie będą stawiali żadnej kwestji.

Oferty nie odpowiadające warunkom lub złożone po upływie powyżej oznaczonego terminu nie będą rozpatrywane.

Inspekcja zastrzega sobie prawo wolnego wyboru oferenta.

Bliższych informacji udzielamy w godzinach służbowych od 8—15.

Bydgoszcz, dnia 23 sierpnia 1927.

L. dz. 1943/27 Państwowa Inspekcja Budowlana.

Przetarg.

Powiatowy Zarząd Drogowy w Włocławku ogłasza przetarg na dostawę około

160 festmetrów drzewa okrągłego, sosnowego, które jest przeznaczone na budowę 2 izbic.

Szczegółowe ogłoszenie o przetargu z wykazem drzewa umieszczono w „Expresie Kujawskim” z dn. 25 sierpnia br., jeden egzemplarz którego znajduje się w administracji Dziennika Bydgoskiego.

Termin składania ofert upływa 5 września o godz. 11.

Kierownik Powiatowego Zarządu Drogowego w Włocławku
M. Panek.

Przełaz przymusowy.

W sobotę, dnia 27. 8. br. o godz. 12-tej w południe, sprzedam publicznie przy ul. Gdańskiej 129

1 drapacz do płatów

za gotówkę najwięcej dającemu. (19549)

Kowalski, kom. sąd. w Bydgoszczy, ul. Długosza 8.

Sprzedaż przymusowa.

W poniedziałek, dnia 29. bm. przedpołudniem o godzinie 11-tej sprzedam przy ul. Stawowej 15, (skład p. Bochańskiej) przez licytację najwięcej dającemu za gotówkę: (19545)

regał i stół składowy

Kozłowski, komornik sądowy w Bydgoszczy.

Sprzedaż przymusowa.

W środę dnia 31. 8. 27. r. o godzinie 1/2 11 przed południem sprzedawac będę w majątności Leszcz. p. Inowrocławski (19548)

10 sztuk świń 1 1/2 cfr.

za gotówkę najwięcej dającemu przez licytację.

J. Budny

Oddział Egzekucyjny

przy Komisariacie Obwodów. Złotniki Kujawskie.

PORTER

(double brown stout)

Browaru Toruńskiego Tow. Akc., Toruń

poleca w beczkach i butelkach

FILJA Browaru Kuntersztyn Tow. Akc. BYDGOSZCZ, ul. Pomorska 35. Tel. nr. 115. 18296

Dla kolorowego obuwia

EOS EXTRA

Bezbarwny dla wszystkich modnych kolorowych butów.

EOS odpowiedni dla każdego obuwia.

Przedstawiciel: 19518

C. Sobkiewicz, Poznań, ul. Słowackiego 35.

Cierpiący na cukrzycę!

Ządajcie bezpłatny opis Diacitiny, pynu odżywiający i regulujący budowę i odbudowę cukru. Dr. Malowan 1 Ska, Gdańsk, odz. 22. (19389)

Wydzierżawie zaraz skład

duży lokal przy rynku w bardzo dobrej położeniu, na skład żelaza, obuwia, mebli lub towarów krótkich „Bazar”, Fr. Kaszewski, Gniezno, Rynek 19, tel. 232. (19404)

Lokal

nadający się do każdego interesu położony przy rynku w pow. mieście w Starogardzie gdzie gimnazjum, sąd pow. i okr. 1 garnizon jest zaraz do wydzierżawienia. Zgł. przyjmuje Bank Ludowy w Starogardzie (Pomorze). (19498)

Motocykl

używany „Adler” 3. PS. zapęd. pas gum. w biegu, 450 zł sprzedam T. Schmidt, Inowrocław, ul. św. Wojciecha 21. (19482)

Trociny

sprzedaje po niskich cenach 19352

Lloyd Bydgoski

Tow. Akc.

Tartak Parowy w Siemieczku pod Bydgoszczą.

Bacność! Bacność

Mebel prawie za darmo!

Teście, teściowie i nowożeńcy kupują całkowite urządzenia mieszkaniowe na raty u B. Szymańskiego przy ul. Jezulckiej nr. 18. 19:28

Ekspedjentki

poszukuje zaraz skład towarów krótkich F-10365

St. Kędziński

Bydgoszcz, Gdańska 34.

Sale i Ogród Patzera

Sw. Trójcy 8-9.

W sobotę, dnia 27 bm.

zabawa taneczna.

W niedzielę, d. 28 bm.

Koncert Ogródowy!

Wstęp wolny. (19537)

Na sali zabawa.

Za 5 złotych wykonuję nowe — damskie kapelusze aksamitne, jedwabne i filcowe w najnowszych fasonach.

G. Grześkowiak, ul. Marcinkowskiego 10 Dom ogrodowy part. lewo. (19513)

Licytacja.

Komenda Portu Wojennego w Gdyni zamierza sprzedać drogą nieograniczonego przetargu

4 dźwigi parowe

typu kolejowego firmy The Brown Moisting Machinery Co Clereland O. U. S. A. o maksymalnej nośności 14288 kgr. przy rozpiętości o linii pionu 4,876 mtr., oraz 3356 kgr. przy rozpiętości 15,240 mtr.,

kocioł płomienno-rurkowy stojący

ciśnienie robocze 8 atm., grubość blachy 13 mm., rok budowy 1914. (19556)

Dźwigi znajdują się na Holmie w Gdańsku na nadbrzeżu Ubootshafen.

Oferty w zabezpieczonych kopertach z napisem „Oferta na kupno dźwiga lub dźwigów” należy składać w biurze Szefa Służby Technicznej Komendy Portu Wojennego w Gdyni do dnia 15 września 1927 r. do godz. 12, o godz. 12 m. 15 nastąpi komisyjne otwarcie kopert. Szef Służby Technicznej zastrzega sobie prawo wyznaczenia następnego przetargu.

Przy składaniu ofert wadium w wysokości 3% sumy zaofiarowanej ma być złożone do Komisji Gospodarczej Komendy Portu Wojennego w Gdyni, a kwit dołączony do oferty.

Informację można zasięgnąć w godzinach urzędowych w biurze Szefa Służby Technicznej Komendy Portu Wojennego w Gdyni „Oksywie”.

Szef Służby Technicznej Komendy Portu Wojennego Gdynia.

(—) inż. K. Siemaszko, Kdr. ppor.

usuwa wszelkie plamy

z wełny, jedwabiu, skóry i lakierowanych mebli powszechnie wyprobowany

EOS-WERK. Gdańsk.

Do nab. ja we wszystkich odnośnych sklepach.

Przedstawiciel: 19517

C. Sobkiewicz, Poznań, ul. Słowackiego 35.

„ŚWIT” KSIĘGARNIA I SKŁAD PAPIERU

właśc.: Zdzisław Zdebski

Bydgoszcz, Śniadeckich 50, róg Pomorskiej

Telefon 1169 poleca Telefon 1169

książki, podręczniki szkolne, kajety, bloki rysunkowe, piórniki, kałamarze, tabliczki, kredki i wszelkiego rodzaju przybory szkolne. Załatwia dostawy papieru i materj. piśmiennych do szkół, banków, urzędów, biur, fabryk, towarzystw i spółdzielni po specjalnych cenach. (19133)

PRAKTYCZNE KURSY HANDLOWE

Chrobrego 7. BYDGOSZCZ Chrobrego 7.

przyjmują

zapisy na półroczny kurs

od 1-go września 1927 r. w godz. 5—7 po poł.

19543 Dyrekcja

J. Hennes, b. dyr. i prof. Państw. Społ. i Miejskich Szkół Handl.

Kartoflarki Ventzkiego

Kultywatory, pługi, brony parowe i motorowe młocarnie „Flöthera”

Młocarnie 16490

Maneże Sieczkarnie

Wielki wybór części zapasowych — Maszyny rolnicze

Franc. Kloss i Syn, Bydgoszcz

Tel. 16-83. Gdańska 97 Zał. 1899.

Fasonowanie Kapeluszy

przyjmuje kapelusze filcowe damskie i męskie do przefasonowania na najnowsze fasony

W. Szymankiewicz

Bydgoszcz, ulica Pomorska 22-23

Fabryka kapeluszy. 19558

Przyjmowanie kapeluszy również przy ulicy Dworcowej nr. 4, skład kapeluszy.

PROTOS

ODKURZACZ

zł. 395.00

Dogod. warunki płatności bez jakichkolwiek nadwyżek.

F. KRESKI BYDGOSZCZ Gdańska 7.

KONKURS.

Bank Kredytowy w Nakle Spółdzielnia z ogr. odp. poszukuje

członka zarządu

od 1. 1. 28. Warunek: dokładna znajomość spraw wchodzących w zakres bankowości spółdzielczej. Do zgłoszeń proszę dołączyć odpisy świadectw.

Przewodniczący Rady Nadzorczej K. Kryszkiewicz. (1953)

Kamieniodrukarz

maszynista, zdolny i samodzielny pracownik może się zgłosić do poważnych zakładów graficznych w Poznaniu. — Oferty z odwisami świadectw do „Par” Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod „Nr. 3493”. (19539)

Od 1. 9. lub 15. 9. poszukuje

1 pomocnika (dekoratora) 1 wolontariusza lub ucznia.

Zgłoszenia piśmienne do f-my (19553)

F. Lewandowski, Magazyn bławatów Bydgoszcz, Długa 30.

Cena ogłoszeń: 20 groszy za wiersz szer. 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 50 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 90 gr., na dalszych stronach 75 gr. za wiersz szer. 76mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 20 gr., każde dalsze 10 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie zniżki upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.